

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 100 · 20. juni
Sesjonen 2023–2024

Møte torsdag den 20. juni 2024 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 100):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 97 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
2. Stortingets vedtak til lov om endring i folketrygdloven (Lovvedtak 98 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
3. Stortingets vedtak til lov om endringer i svalgskatteloven (Lovvedtak 99 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
4. Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 100 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
5. Stortingets vedtak til lov om endring i lov 20. desember 2023 nr. 98 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 101 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
6. Stortingets vedtak til lov om endringer i suppleringskatteloven (Lovvedtak 102 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))
7. Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjørelse for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Innst. 451 S (2023–2024))
8. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endra takstar for legar, psykologar og fysioterapeutar) (Innst. 443 S (2023–2024), jf. Prop. 109 S (2023–2024))
9. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Regulering av pensjonar i 2024 og inntektstilhøve for pensjonistar (Innst. 441 S (2023–2024), jf. Meld. St. 28 (2023–2024))
10. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Linda Hofstad Hellesland, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å sikre ansatte i eget selskap muligheten til å selge sine tjenester gjennom innleie (Innst. 449 S (2023–2024), jf. Dokument 8:154 S (2023–2024))
11. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Gisle Meininger Saudland, Frank Edvard Sve, Erlend Wiborg og Silje Hjemdal om en rask etablering av en kompensasjonsordning for oljearbeidere fra pionertiden (Innst. 444 S (2023–2024), jf. Dokument 8:161 S (2023–2024))
12. Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Sivert Bjørnstad, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om å ivareta nasjonal sikkerhet på den norske handelsflåten (Innst. 446 S (2023–2024), jf. Dokument 8:164 S (2023–2024))
13. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2024) (Innst. 448 S (2023–2024), jf. Prop. 105 S (2023–2024))
14. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Rapport fra Utvalget til å utrede prosedyren for grunnlovsendringer (Innst. 445 S (2023–2024), jf. Dokument 18 (2023–2024))
15. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Utbetaling av nye løningar for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet 2024 m.m. (Innst. 442 S (2023–2024), jf. Prop. 108 S (2023–2024))
16. Referat

Presidenten [10:00:12]: Den innkalte vararepresentanten for Hordaland fylke, Sigbjørn Framnes, tar nå se-
te.

Representanten Sveinung Rotevatn vil framsette et grunnlovsforslag.

Sveinung Rotevatn (V) [10:00:37]: På vegner av representantane Åse Kristin Ask Bakke, Liv Kari Eskeland, Sigbjørn Gjelsvik, Ingrid Fiskaa, Sofie Marhaug, Lan Marie Nguyen Berg, Kjell Ingolf Ropstad og meg sjølv har eg gleda av å setje fram eit grunnlovsframlegg om ny § 120 b, om norsk som nasjonalt hovudspråk.

Presidenten [10:00:58]: Representanten Grete Wold vil også sette fram et grunnlovsforslag.

Grete Wold (SV) [10:01:16]: På vegne av representanten Kathy Lie og meg selv vil jeg fremme et grunnlovsforslag om ny § 107, om fri vitenskapelig forskning.

Presidenten [10:01:25]: Grunnlovsforslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Representanten Jan Tore Sanner vil framsette et representantforslag.

Jan Tore Sanner (H) [10:01:30]: På vegne av stortingsrepresentantene Erna Solberg, Tina Bru og meg selv vil jeg fremsette et forslag om en nordisk produktivitetskommisjon.

Presidenten [10:01:50]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1–6 vil bli behandlet under ett. Sakene er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 97 til og med 102.

Sak nr. 1 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endringer i skatteloven (Lovvedtak 97 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Sak nr. 2 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endring i folketrygdloven (Lovvedtak 98 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Sak nr. 3 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endringer i svalbardskatteloven (Lovvedtak 99 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Sak nr. 4 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endringer i merverdiavgiftsloven (Lovvedtak 100 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Sak nr. 5 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endring i lov 20. desember 2023 nr. 98 om endringer i skatteloven (Lovvedtak 101 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Sak nr. 6 [10:02:09]

Stortingets vedtak til lov om endringer i suppleringskatteloven (Lovvedtak 102 (2023–2024), jf. Innst. 438 L (2023–2024) og Prop. 103 LS (2023–2024))

Presidenten [10:02:10]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 7 [10:02:18]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjørelse for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Innst. 451 S (2023–2024))

Presidenten [10:02:27]: Presidenten vil ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Fjerde visepresident Kari Henriksen (A) [10:02:52] (ordfører for saken): Stortingets godtgjøringsutvalg har foretatt en grundig vurdering på nivået på godtgjørelsen til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer med utgangspunkt i mandat og gjeldende retningslinjer.

Den generelle lønnsutviklingen er den mest relevante indikatoren for vurdering av endring i godtgjørelsen, og utvalget har lagt til grunn den økonomiske rammen for frontfaget på 5,2 pst. ved regulering av årets godtgjørelse for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer.

Godtgjøringsutvalget har i tråd med retningslinjene vurdert og konkludert med at det ikke er særskilte samfunnsmessige forhold som tilsier at profil eller ramme for anbefalt regulering av godtgjørelsene bør fravikes i 2024.

I forbindelse med fjorårets regulering av godtgjørelsen ba presidentskapet Stortingets godtgjøringsutvalg om å synliggjøre alternativ regulering i form av kronetillegg, som en del av utvalgets rapport. Dette har utvalget gjort. Presidentskapets flertall stiller seg bak godtgjøringsutvalgets vurdering av helheten og vurderer at disse alternativene ikke er aktuelle i år.

I løpet av sin valgperiode skal utvalget rapportere om ordninger og nivå for godtgjørelser til folkevalgte i de nordiske landene. Dette har utvalget gjort i forbindelse med årets vurderinger. Sammenligningen viser at nivået på godtgjørelsen til stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i Norge ligger på et gjennomsnittlig nivå.

Flertallet vil også bemerke at Stortinget i inneværende periode har fjernet diettgodtgjørelsen og feriepengene for stortingsrepresentanter med virkning fra 1. januar 2024, og godtgjørelsene ble ikke økt i 2020 og 2021. Det ble imidlertid tatt høyde for 2021 ved reguleringen i 2022. Dette stemte Arbeiderpartiet da imot.

Arbeiderpartiet mener at stortingsrepresentanter ikke skal være lønnsledende i Norge, men lønnsutviklingen må være i tråd med lønnsutviklingen ellers i samfunnet. Å bli valgt som stortingsrepresentant er en til-litskontrakt og den høyeste stilling man kan få i Norge

som folkevalgt. Det innebærer et stort ansvar og store forpliktelser. Det skal være mulig for alle å søke dette vervet. Godtgjørelsen må avspeile dette store ansvaret.

Femte visepresident Ingrid Fiskaa har alternative forslag og vil redegjøre for det i sitt innlegg.

Innstillinga fra presidentskapet fremmes av flertallet og innebærer å følge frontfagsmodellen med 5,2 pst. tillegg.

Femte visepresident Ingrid Fiskaa (SV) [10:05:40]: Stortingsrepresentantar er, og skal vera, folkets representantar. Då kan me ikkje samtidig tilhøyra ein lønsadel med inntekter langt over det folk flest har. For å kunna representera breidda av innbyggjarane må me ha ein viss kontakt med det livet fleirtalet lever. Å rykkja frå gjennomsnittet år for år gjer at representantane fjernar seg frå dei me er her for. Fleirtalet av partia her ser visst ikkje dette som eit problem. Kanskje er det fordi ein del heller samanliknar seg med dei som tener endå meir.

Leiarlønningane både i staten og i det private har løpt løpsk dei siste åra. SV meiner at Stortinget ikkje bør springa etter, men heller halda igjen. SV fremjar difor forslag om å setja ned godtgjeringane for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemmer. Det gjer me ikkje fordi folkevalde ikkje gjer ein viktig jobb eller ikkje har eit stort ansvar, for det har me, og det gjer me, til liks med svært mange andre i dette landet. Sjølv med forslaget frå SV vil både stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemmer framleis ha ei høg inntekt, nesten 1 mill. kr for stortingsrepresentantar og over 1,7 mill. kr for statsministeren.

Men SVs forslag inneber at stortingsrepresentantar ikkje lenger skal vera blant dei 10 pst. høgast lønte i dette landet. I tillegg vil me ha eit system for framtidige lønsoppgjør med kronetillegg, tilsvarende det ein arbeidstakar med gjennomsnittsløn får, i plassen for prosentvis auke. Forskjellen mellom kronetillegg og prosenttillegg er ikkje uviktig. Prosenttillegg gjer at dei med høgare løn stadig rykkjar i frå.

Vidare vil SV leggja ned godtgjeringsutvalet. Det er for det fyrste eit unødvendig byråkratisk mellomledd. For det andre inneber det ei form for ansvarsfråskriving at eit eige utval liksom skal bestemma godtgjeringa når det uansett er Stortinget som tek avgjerda. Og Stortinget bestemmer mandatet dette utvalet jobbar etter. Me kan ikkje lata som om dette er ei slags objektiv upolitisk innstilling. Når Stortinget vedtek, må me òg ta ansvaret.

Djupast sett handlar denne saka om demokratiet vårt. Demokratiet har dårlege vilkår i eit samfunn med store forskjellar i inntekt, makt og levekår. Det legg til rette for mistru og avstand – det har me for mykje av allereie. Eit meir moderat lønssystem, som SV føreslår, vil

vera eit lite, men viktig bidrag til større tillit og tiltru til det demokratiske systemet vårt.

– Med det tek eg opp mindretalsforslaga i innstillinga.

Presidenten [10:08:34]: Dermed har femte visepresident Ingrid Fiskaa tatt opp de forslagene hun refererte til.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:08:48]: Det er godt kjent hvor Rødt står i denne saken. Vi vil få ned forskjellene mellom folkevalgte og folk som har valgt oss. Et av flere tiltak er å kutte i godtgjørelsene for oss toppolitikere. Derfor foreslår vi i år igjen å regulere godtgjørelsene for stortingsrepresentanter til det som er en og en halv gang medianinntekt, altså ingen luse-lønn, at de folkevalgte skal tjene 50 pst. mer enn det en gjør når en tjener midt på treet i Norge, og at statsråder og statsministeren skal tjene henholdsvis 1,25 og 1,75 ganger det igjen.

Videre vil Rødt at den årlige lønnsutviklingen skal følge utviklingen i medianinntekt etter kronebeløp. Det vil være et solid kutt fra dagens nivå, men samtidig en raus lønnsinntekt. Samtidig vil det i det minste knytte toppolitikernes godtgjørelse til vanlige folks lønninger og lønnsutvikling. Dette er kjente takter og kjente forslag fra Rødt i denne salen, og det er våre primære forslag i dagens behandling, forslagene nr. 7 og 8 i saken.

Så er det en ting som er litt spesielt i år, som fikk meg til å utbryte til Dagsavisen «hva er dette her for noe», da jeg ble kjent med innstillingen fra Stortingets presidentskap. I behandlingen i fjor, sist Stortingets lønninger ble økt, ba samtidig presidentskapet om at vi i år skulle få et moderasjonsalternativ på bordet, og det har vi også fått. Godtgjøringsutvalget har lagt to såkalte moderasjonsalternativ på bordet. Så påstås det fra presidentskapet at disse moderasjonsalternativene «ikke er aktuelle i år», og at det ikke er «særlige samfunnsmessige forhold som bør hensyntas».

Vi har vært igjennom en periode hvor tilliten til demokratiet virkelig har fått kjørt seg. Vi lever i en tid med økende forskjeller og svekket folkestyre. Dette er definitivt sånne samfunnsmessige forhold som er både aktuelle, tungtveiende og bør hensyntas. Derfor er det synd at Stortingets presidentskap, som ba om moderasjonsalternativ, velger å se fullstendig bort ifra dem og heller går inn for det forslaget som gir den største økningen. Derfor velger Rødt å fremme disse moderasjonsalternativene i dagens behandling, i tillegg til et ekstra forslag om å fryse godtgjørelsene på dagens nivå.

Vi vil stemme subsidiært for forslagene nr. 9, 10 og 11 og primært for vårt eget forslag til kutt. Det medfører at stortingsrepresentantene som ønsker moderasjon i lønnsutviklingen, også kan få anledning til å stemme for

det i dag. Det håper jeg mange vurderer. Høyre har kanskje et ekstra ansvar for å bidra her. Fremskrittspartiet hevder å være et parti for folk flest. Så vil jeg spesielt oppfordre Arbeiderpartiets representanter til å se på innstillingen fra i fjor fra deres egen representant i presidentskapet, der de nettopp ber om et slikt gjennomsnittlig kronebeløp som lønnsstilling. Det er akkurat det forslaget nr. 9 i dagens behandling er.

Med det tar jeg opp Rødts forslag.

Presidenten [10:11:52]: Representanten Marie Sneve Martinussen har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [10:12:03]: Vi har bak oss en periode der mange har kjent rentehevingene på kroppen. Strømpriser har økt, drivstoffpriser har økt, matpriser har økt. Vi har hatt lange matkøer i Norge. Det er ikke tvil om at det er store utfordringer i den tiden vi lever i, men vi som sitter på Stortinget, er ikke de som sliter med å få endene til å møtes. Det er ikke vi som trenger ekstrabevilgninger for å øke lønnen vår.

Jeg synes ofte det er overraskende med disse debattene hvor utrolig lite debatt det faktisk er om godtgjørelsen til stortingsrepresentanter. Siden jeg ble valgt inn på Stortinget i 2021, har vi gått fra å bevilge oss selv en lønn på like under 1 mill. kr til nå nærmere 1,2 mill. kr. Det viser også problemet med at stortingsflertallet gjemmer seg bak en prosentvis regulering av stortingslønnen, for der vi siden 2021 har økt vår godtgjørelse med rundt 200 000 kr, har en sykepleier som har hatt tilsvarende prosentvis vekst, økt sin lønn med rundt 60 000 kr. Er det rettferdig? Mener landets stortingsrepresentanter i fullt alvor at de tjener for lite? Mener Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Arbeiderpartiet helt på ekte at vi nå skal bevilge oss selv nærmere 1,2 mill. kr i året for å sitte på Stortinget? Skal det virkelig være sånn at dersom man går inn i et hvilket som helst rom i samfunnet, så kan man nesten være bombesikker på at hvis en stortingsrepresentant kommer inn i det rommet, er det er den høyest lønnede personen der? Stortingsrepresentanter tjener mer enn 95 pst. av Norges befolkning. Synes vi helt på alvor at det er greit, at det er helt uproblematisk at det er sånn?

Stortinget er avhengig av tillit. Vi er valgt av folk for å representere dem. Om vi fryser lønnen på dagens nivå, har vi fortsatt en god lønn. Om vi kutter lønnen med 100 000 kr, har vi fortsatt en god lønn. Om vi kutter lønnen med 200 000 kr, har vi fortsatt en god lønn. Men det kommer ikke til å skje i dag fordi et flertall bestående av Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener at å tjene rundt 1,1 mill. kr i året er en for lav godtgjørelse og lønn for stortingsrepresentanter.

Ove Trellevik (H) [10:14:51]: Eg hadde egentleg ikkje tenkt å teikna meg til denne debatten, men viss det etterlate inntrykket skal vera at me stortingsrepresentantar på ein måte karar til oss, synest eg det inntrykket er fullstendig feil med omsyn til korleis me faktisk vert godtgjorde her på Stortinget.

Eg synest den løna me har, er god, ho er grei, men då eg begynte her på Stortinget i 2013, hadde eg allereie gått ned i løn då eg vart ordførar, og eg gjekk ned i løn då eg begynte her på Stortinget. Så det at me følgjer den prosentvise utviklinga i samfunnet, synest eg er heilt greitt. Viss me skal appellera til ein brei del av befolkninga om å ta del i demokratiet, ta del i debatten og få dei til å ønskja å vera folkevalde, må me òg kunne appellera til breidda i folket. Kanskje me heller skulle hatt ei ordning med at ein kunne avstå delar av løna si, dersom ein følte at ein hadde for mykje løn, og følte det var urimeleg at ein hadde ei nokolunde grei løn.

Eit godt poeng til: Då eg begynte som ordførar i 2010, sa eg på mange måtar frå meg ein sivil karriere og ei sivil moglegheit. Det var trass alt i det offentlege eg var – eg er tidlegare marinemann frå Sjøforsvaret – og hadde ikkje all verdas høg løn. Eg var statleg tilsett, men me hadde ei grei løn, som gjorde at eg faktisk gjekk ned i løn den gongen eg vart ordførar, og faktisk ytterlegare ned då eg hamna på Stortinget.

Så eg synest at me må stå opp for dette sjølve, me representantar. Me har ei grei løn. Eg skal ikkje ha meir lønspålegg enn snittet, skulle eg til å seia, men eg ønskjer at me fortset med den utviklinga me har hatt, og følgjer samfunnet elles.

Mimir Kristjánsson (R) [10:16:43]: Det er til dags dato ingen i Norge som har betalt en regning i prosent, det er ingen som har betalt for mat i butikken i prosent, det er ingen som har betalt for strømmen i prosent, og det er absolutt ingen som har betalt for ferien i prosent.

Om et par saker skal vi i denne salen godkjenne trygdeoppgjøret for året som var i fjor. Det er altså økningene i trygder og pensjoner for dem som er syke og gamle i dette landet og har jobbet hardt i mange år, men som så ikke har mulighet til å jobbe lenger. De ender på akkurat samme prosent som oss, så dermed kan vel vi andre klappe oss på skulderen og si at da følger vi lønnsutviklingen deres. De får 5,2 pst., og vi får 5,2 pst., og dermed har alle fått like mye.

Alle som skjønner hva som skjuler seg bak de prosentene, vet at det er tull. De laveste trygdene i Norge, minstesatsen for en samboende eller enslig trygdet, er 280 000 kr. Hva får minstetrygdene når de får 5,2 pst.? Jo, de får litt over en tusenlapp i måneden. Hva er det representantene her får når vi får 5,2 pst.? Det er en lønnsøkning på nærmere 60 000 kr i året. Det er fra et nivå som

allerede er nærmere fire ganger så høyt som det vi mener at det skal være mulig for en uføretrygdet eller minstepensjonist å leve av. Det går nærmere fire minstepensjoner på den godtgjørelsen vi skal ha utbetalt.

Representanten Trellevik snakket om at han gikk ned i lønn da han begynte som ordfører, og videre ned da han begynte her på Stortinget. Det skal jeg innrømme at jeg også gjorde. Jeg tjente veldig mye penger på reality-tv og mye annet rusk og rask før jeg ble politiker, og det var det gode penger i på det frie markedet. Men det er absolutt ingen unnskyldning for at politikerne i denne sal skal ha millionlønninger langt over lønningene til de borgerne og velgerne vi representerer.

Det er ingen her som har foreslått at det skal være dårlig betalt å sitte på Stortinget, men vi – både Rødt og SV – har altså kommet med forslag som modererer lønningene noe, som gjør at man fortsatt får en god lønn, men ikke en lønn som er fire ganger høyere enn de ytelsene i velferdsstaten som denne salen mener det skal være mulig å leve av.

Så til dette med frivillige ordninger, som representanten Trellevik nevnte, og at de av oss som er imot lønnen, kan velge å gi bort deler av pengene: Det gjør vi allerede i Rødt, og så setter vi pris på om Ove Trellevik også vil betale Rødt partiskatt i tiden som kommer.

Marie Sneve Martinussen (R) [10:19:46]: Det er veldig få i Norge forunt å sette sin egen lønn og også å bestemme sine egne privilegier. Derfor mener jeg at selv om sånne debatter kan oppleves ubehagelige, er det veldig viktig at Stortinget tar dem, for de folkene som er utenfor Stortinget, ser hva vi diskuterer, og hva vi mener når vi setter våre egne lønninger og bestemmer våre egne privilegier. Det mener jeg at vi må kunne stå for.

Både Rødt og SV har gjentatte ganger foreslått å sette ned godtgjørelsene. Det har jeg for så vidt – i hvert fall foreløpig – slått meg til ro med at det ikke er flertall for. I fjorårets behandling var jeg likevel veldig glad for at presidentskapet ba godtgjørelsesutvalget om noen andre alternativer til lønnsøkning – altså ikke kutt, som Rødt og SV vil, men at lønnsøkninger skal være på en annen måte. Jeg var også veldig glad for at det da var flere partier, bl.a. Arbeiderpartiet, som argumenterte for et kronetillegg, som vi jo kjenner igjen fra fagbevegelsen og andre debatter, fordi nettopp kroner og prosent gir en ganske ulik utvikling over tid.

Presidentskapet har nå innstilt på at det ikke finnes gode grunner til å bruke det moderasjonsalternativet i år. Jeg lurar likevel på både om man har endret prinsipielt standpunkt om kronetillegg fra i fjor til i år, og om disse forslagene kommer til å ligge på bordet i videre behandling. Er det noe som nå ligger i skuffen og skal vurderes på nytt hvert år, som et alternativ?

Jeg må innrømme at det også er derfor Rødt fremmer disse forslagene subsidiært, for vi mener at selv om store deler av flertallet ikke er enig i det prinsipielle synet til Rødt og SV om å sette ned godtgjørelsene, bør det være mer åpning for en debatt om selve lønnsøkningen og hvordan den skal gjøres.

Jeg ser at noen fra presidentskapet har tegnet seg, så jeg regner med at jeg får svar på det.

Første visepresident Svein Harberg (H) [10:21:43]: Jeg vil først gi Sneve Martinussen rett i at hvilket lønnsnivå vi skal ha, og hvordan reguleringen skal skje, er en helt kurant debatt å ha i Stortinget når vi behandler det i Stortinget.

Nå ba presidentskapet i denne runden om å få alternative modeller og se på det, og så har vi landet på at den modellen som vi har brukt, og som utvalget anbefaler, er den vi vil gå for. Det må også være kurant å mene.

Så sa Sneve Martinussen at vi er de eneste som setter vår egen lønn. Det er en sannhet med modifikasjoner, for de aller, aller fleste er med og setter sin egen lønn gjennom forhandlinger. Det er det systemet vi har aller mest av i Norge, der man enten selv eller gjennom sine tillitsvalgte setter sin videre lønn og betingelsene rundt sin ansettelse. Så det er ikke så unikt at vi håndterer det selv.

Grunnen til at jeg tegnet meg, var Mímir Kristjánsson, som er en god retoriker. Det er klart: Med retorikken «minstepensjonister» eller «minstetrygdede» opp mot oss høres det ganske forferdelig ut. Det er jeg enig med Mímir Kristjánsson i. Jeg regner likevel med at Mímir Kristjánsson ser at det er andre behov når en nå arbeider som stortingsrepresentant, enn når en er i den situasjonen, og at det skal være en annen avlønning enn det. Så rent retorisk synes jeg det er kurant å diskutere nivå og justering, men sammenligningen med grupper som ellers er helt umulig å sammenligne oss med, synes jeg ikke tjener debatten.

Presidenten [10:23:08]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [10:23:45]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endra takstar for legar, psykologar og fysioterapeutar) (Innst. 443 S (2023–2024), jf. Prop. 109 S (2023–2024))

Presidenten [10:24:03]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 9 [10:24:08]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Regulering av pensjonar i 2024 og inntektstilhøve for pensjonistar (Innst. 441 S (2023–2024), jf. Meld. St. 28 (2023–2024))

Presidenten [10:24:24]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Torbjørn Vereide (A) [10:24:46] (ordfører for saka): Først vil eg som saksordfører takke komiteen for eit godt og konstruktivt arbeid.

I denne meldinga som er til behandling i Stortinget i dag, blir det gjort greie for trygdeoppgjøret for i år og for inntektsutviklinga blant den eldre befolkninga. Som vedlegg til meldinga følgjer det bl.a. protokoll frå dei drøftingsmøta regjeringa har hatt med organisasjonane til pensjonistane, dei funksjonshemma og arbeidstakarane i forkant av oppgjøret.

Drøftingane med organisasjonane om det talgrunnlaget som skal leggjast til grunn for reguleringa, er blitt gjort i tråd med avtalen mellom regjeringa og organisasjonane. Føremålet med drøftingane er å sikre ei felles forståing mellom partane. I oppgjøret for i år var det full einigheit om talgrunnlaget som skal leggjast til grunn.

Trygdeoppgjøret for i år sikrar ei god realinntektsvekst for meir enn 1,5 millionar pensjonistar og trygda. I år aukar alderspensjonane med 4,58 pst., med ein auke frå 1. mai på 2,76 pst. Uføretrygd og andre trygdeytningar for personar under 67 år aukar med 5,15 pst. i år, med ein vekst på 4,56 pst. frå 1. mai.

Stortinget har gjennom breie pensjonsforlik knytt til pensjonsreforma fastlagt klare reglar for korleis reguleringa skal skje. Dette systemet har lege fast i snart 15 år, med ei omlegging i reglane for regulering av pensjonar under utbetaling frå 2022, slik at dei no følgjer eit faktisk gjennomsnitt av løns- og prisveksten. Regelverket er fullt ut regelstyrt og føreseieleg, og det opnar ikkje for skjøn. Dei aller fleste av organisasjonane peiker på at dette er i samsvar med reglane Stortinget har bestemt.

I innstillinga frå komiteen har mindretalet fremja ein del forslag som går ut på å auke pensjonsnivået til pensjonistar med låge inntekter, noko òg Pensjonistforbundet har teke til orde for i sitt skriftlege innspel. Eg har stor forståing for synspunkta, men hevinga av minsteni-

våa passar ikkje inn i dei rammene som Stortinget har lagt for trygdeoppgjøret. Dei aller fleste partia på Stortinget har tidlegare i år samla seg om eit breitt forlik om pensjonssystemet for framtida. Der har dei bl.a. sagt at vi skal ha jamlege evalueringar av pensjonssystemet, sånn at endringar kan skje etter grundige utgreingar og gjennomtenkte løysingar.

Henrik Asheim (H) [10:27:41]: La meg begynne med å takke saksordføreren for en god redegjørelse om hvordan dette gjennomføres, og takke komiteen for godt samarbeid.

Som saksordføreren sa, er dette regelstyrte ordninger. For Høyre er det viktig å ivareta den modellen som vi har, og vi kommer derfor til å støtte oppgjøret slik regjeringen foreslår. Det hindrer heller ikke den politiske debatten og vedtakene som kan gjøres om ulike ytelsesnivåer i ulike ordninger, med referanse til de mindretallsforslagene som er lagt inn. Denne saken handler om hvordan man regulerer, og så har vi alltid ulike forslag til nivåer i de ulike budsjettdebattene.

Det siste året har et historisk bredt flertall samlet seg om en fornying av pensjonssystemet vårt. Der har vi blitt enige om viktige og langsiktige grep som innebærer en annen og høyere regulering av garantipensjonen, og at vi skal innføre en ny sliterordning i folketrygden, i tråd med den som i dag er i privat AFP, slik at de som trenger å gå av før pensjonsalder, også får et tillegg i sin pensjon. Vi har blitt enige om at partene sammen skal komme frem til tiltak som gjør det lettere for flere å stå lenger i arbeid, og vi har fått på plass en skjerming for de uføre som ikke kan jobbe for å kompensere for levealdersjusteringen, og at den skjermingen vil være i tråd med det som de arbeidsføre jobber mer.

Når vi skal gjøre denne typen vedtak i dag, tror jeg det er viktig at vi har et bredt flertall rundt måten vi regulerer på. Det viste vi at vi hadde i forrige periode, og det har vi nå. Derfor kommer altså Høyre til å støtte innstillingen slik den foreligger.

Tor Inge Eidesen (Sp) [10:29:30]: Det er helt riktig, som saksordføreren bemerket, at denne meldingen og trygdeoppgjøret er regelstyrt. Det baserer seg på klare regler for hvordan vi skal regulere opp de ulike pensjonene. Så er det jo sånn at det er forskjell på hvordan man regulerer pensjoner under opptjening og pensjoner under utbetaling.

I år er vi i den spesielle situasjonen at Stortinget tidligere i år inngikk et bredt pensjonsforlik og har vedtatt en ny måte å regulere enkelte av minsteytelsene på. Det gjelder satsene for minste pensjonsnivå, og det gjelder satsene for garantipensjon. Stortinget må imidlertid få en sak om dette og endre reglene for dette helt konkret før de nye reglene kan tre i kraft. Men det er klart at det

er en vesentlig forskjell mellom nivået som vi nå regulerer på, ut fra de reglene som gjelder, og det som vil komme i framtiden. Det er jo en grunn til at vi har valgt en ny metode for å regulere dette, og det er en erkjennelse av at disse minstepensjonene blir underregulert.

Det hører også med til historien at Stortinget flere ganger har grepet inn og regulert utenom det som er reglene. Det er likevel sånn at denne regjeringen, sammen med SV, i budsjettvedtak flere ganger har vedtatt en oppjustering av minste pensjonsnivå og garantipensjon for enslige, så i denne omgang er det ikke noe grunnlag for å gå utenom reglene. Det er vår konklusjon.

Derfor støtter vi, selvfølgelig, innstillingen og går ikke inn i noe mindretallsforslag.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:31:40]: Det som har overrasket meg mest etter at jeg kom inn på Stortinget og kom inn i denne komiteen, er den oppfatningen som flertallet i denne sal har om at bare man oppnår en pensjonsalder – om den er 62 år, 67 år, eller hva den måtte være – så har man fått utdelt en Sareptas krukke som er utømmelig. Det er altså en oppfatning som flertallet har. Det har forundret meg egentlig i alle saker som vi har diskutert når det gjelder pensjon og minstepensjon etc., jf. det forbedrede pensjonssystemet som ble vedtatt, bl.a. mot Fremskrittspartiets stemmer. Det synes som om man fortsatt lever i villfarelsen om at bare man oppnår pensjonsalder, så har man fått utdelt en Sareptas krukke. Jeg kjenner mange i denne salen som sannsynligvis har bedre råd enn meg, og slik er det nok også for noen pensjonister jeg kjenner, men de fleste av dem jeg kjenner, har ikke en Sareptas krukke.

Ser man på skattenivået, har man redusert skattenivået for folk flest som har inntekt, men ikke for pensjonister. Man legger til grunn at gjenlevendetillegget fra og med i år ikke skal øke på lik linje som resten av pensjonene – fordi man mener at de har så god råd at de trenger det ikke.

Stortingets flertall vedtok for flere år siden at man fra Pensjonistforbundets og organisasjonenes side skulle kunne forhandle om andre ting som vedkommer pensjonistene, som eldrepolitiske tiltak, og som at pensjonistene stiller opp i frivillig arbeid med sin – hva skal man si – restkapasitet. Dette er ikke tilgodesett på en god måte, og her mener vi at regjeringen har et potensial i å nå det som Stortingets flertall faktisk har bestemt.

Og så er det det minste pensjonsnivået, som Fremskrittspartiet mener skal være på et nivå som er til å leve av, uten særskilte tilleggsytelser – det at man klarer å løfte pensjonsnivået opp til EU60, og det at man får en plan for en årlig opptrapping for å nå dette nivået. Det mener vi fortsatt må være et av hovedelementene som man leg-

ger til grunn for å få nivået opp på et grunnlag som gjør at man ikke trenger andre tilleggsytelser for å leve.

Med dette regner jeg Fremskrittspartiet og Rødts forslag i saken som tatt opp.

Presidenten [10:34:10]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har tatt opp de forslagene han viste til.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:34:27] (komiteens leder): Jeg ser at enkelte bruker en god del tid om dagen på å si at nå går alt så mye bedre, det går mot lysere tider, krisen er i ferd med å snu, det blir økt kjøpekraft framover. Det er kanskje lysere tider framover for en god del – heldigvis, det er bra. Men det er også mange som ikke kjenner seg igjen i den historien. Mange av dem som i utgangspunktet hadde minst, opplever fortsatt dyrtid, priskrise og fattigdom med uforminset styrke. For mange av dem som mottar uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, minstepensjon og sosialhjelp, fortsetter krisen hver eneste dag. De ser at det går så det griner for andre i samfunnet. Lønnsomheten i store deler av næringslivet er rekordhøy og formuene vokser. Vi hadde tidligere i dag en sak om denne salens lønnsnivå. Slik blir det fort når vi har et system hvor store deler av fordelingen og inntektene folk mottar, blir endret år for år med procenter. Da blir økningen mindre for dem som hadde lite i utgangspunktet. Slik blir det når man ikke gjør ekstra løft på toppen og i tillegg.

Derfor trengs det fortsatt mer rettferdig fordeling, og derfor foreslår SV i årets trygdeoppgjør en rekke grep for å bedre økonomien til folk – en egen plan for å få minstepensjon og garantipensjon for enslige opp mot fattigdomsgrensen, med en start på 10 000 kr ekstra, øke minstepensjonene i arbeidsavklaringspenger og uføretrygd og øke den økonomiske sosialhjelpen opp til hva et minste livsopphold faktisk krever. Men dessverre går det som det pleier i denne årlige saken om trygder og ytelser – slike forslag blir stemt ned. Flertallet her på huset ser at folk har for lite, men velger ikke å stemme slike forslag inn.

Heldigvis har SV muligheten gjennom vår posisjon i Stortinget til likevel å presse fram de samme forslagene i forhandlinger om budsjettet. Heldigvis har vi fått økt bostøtten og barnetrygden i revidert budsjett, som blir vedtatt på fredag. Og heldigvis øker også minstepensjonene for arbeidsavklaringspenger og uføretrygd 1. juli i år som følge av SVs gjennomslag i fjor. Vi har allerede økt minstepensjonen med flere tusen tidligere, og det samme har vi gjort med den økonomiske sosialhjelpen. Men vi vet at det ikke er nok, mange står fortsatt i en krise. Derfor skal vi fortsette jobben for rettferdig fordeling.

Nå går det mot sommer, det er lysere tider, men det lyset må gjelde for alle, også dem med minst. Det er helt nødvendig for at alle skal ha et trygt gulv å stå på for å

kunne delta i samfunnet. Da er det helt nødvendig å utjevne forskjellene i samfunnet, som har fått vokse seg altfor store.

Med det tar jeg opp forslagene SV har sammen med Rødt i saken.

Presidenten [10:37:24]: Representanten Freddy André Øvstegård har tatt opp de forslagene han viste til.

Mímir Kristjánsson (R) [10:37:32]: Bakteppet for denne saken er at det lever mange titusener av mennesker i Norge på pensjoner, uføretrygd og arbeidsavklaringspenger som er fattige. De har ikke gjort noe annet for å bli fattig enn å bli gammel eller syk, men det holder i Norge slik nivåene på våre laveste trygdeytelser er. Det er greit å bare ta tallene slik at folk er klar over hva vi snakker om:

En samboende minstepensjonist har 187 000 kr, en enslig minstepensjonist 257 000 kr, en samboende ufør 282 000 kr og en enslig ufør 307 000 kr. Dette er utbetaling av trygder som er langt under det som det er mulig å leve et skikkelig liv av for de aller fleste i Norge. Og i en tid som den vi har vært gjennom, der prisene har løpt løpsk på mat, energi, bolig og bensin, er det klart at disse gruppene har blitt fattigere og fattigere. Det er de gruppene vi snakker om i dag, som først og fremst har blitt rammet av den dyrtiden vi har vært inne i.

Derfor har Rødt, sammen med SV og Fremskrittspartiet, fremmet en rekke forslag for å gjøre noe som kan sikre at de som er på de laveste ytelsene, kan ta igjen noe av forspranget, litt opp mot det som er en lønn å leve av, en ytelse å kunne bli gammel i verdighet på.

Det er f.eks. to måter å gjøre det på. Det ene er å innføre et kronetillegg i trygdeoppgjøret for uføre, sånn at mekanismen blir akkurat som i et lønnsoppgjør i arbeidslivet, der de lavtlønte får et ekstra tillegg. Det andre er å lage en opptrappingsplan for minstepensjonene, for de minste ytelsene, slik at vi sikrer at ingen ytelser er under EUs fattigdomsgrense. Det burde altså være et minimum for et land som vårt.

Så sies det fra flere av de andre partiene at dette er et regelstyrt opplegg, og at denne saken skal handle om sånn og sånn, og ikke om sånn og sånn. Det er helt riktig, men det er bare fordi de partiene har bestemt at det skal være sånn. Denne salen bestemmer nøyaktig hva den vil i dag. Man er fullt i stand til å stemme over disse reglendingene. De reglene som det henvises til, er vedtatt av de partiene som henviser til reglene, og hvis de vil endre på de reglene for å hjelpe minstepensjonistene eller uføre på minstetrygd, er de hjertelig velkommen til å gjøre det ved voteringen i dag. Da kan det skje. Det er ingen andre, utenforstående høyere makter som hindrer at det skjer.

I tillegg er det ikke sånn at dette er litt feil sak å ta det opp i, og at Høyre neste uke kommer til å stemme for en

opptrappingsplan for minstepensjonene. Det har jo Høyre stemt imot ved andre anledninger òg, så det er alltid feil å ta opp akkurat denne typen forslag for de partiene som er mot dem. Vi kommer til å fortsette å ta opp slike forslag ved alle anledninger vi har.

Statsråd Tonje Brenna [10:40:46]: Det er riktig, som representanten Kristjánsson sa like før meg, at det ikke er høyere makter som har bestemt at det er denne måten vi gjennomfører trygdeoppgjøret på. Det er det denne salen som har bestemt, selv om jeg selvfølgelig som statsråd skal vokte meg for ikke å si at det er sammenfallende med høyere makter.

Våre eldre skal ha det trygt og godt, både i form av tilgang på trygge tjenester og omsorg og i form av inntekt når man ikke lenger kan jobbe.

I meldingen som er til behandling i Stortinget i dag, redegjøres det for årets trygdeoppgjør og inntektsutviklingen blant den eldre befolkningen. Som vedlegg til meldingen følger bl.a. protokoll fra de drøftingsmøtene som regjeringen har hatt med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner i forkant av oppgjøret.

Drøftingene med organisasjonene om det tallgrunnlaget som skal legges til grunn for reguleringen, har vært gjort i tråd med avtalen mellom regjeringen og organisasjonene. Formålet med drøftingen er å sikre en felles forståelse mellom partene. I årets oppgjør var det full enighet om det tallgrunnlaget som legges til grunn.

Årets trygdeoppgjør sikrer en god realinntektsvekst for mer enn en og en halv million pensjonister og trygdede. I år øker alderspensjonen med 4,58 pst., med en økning fra 1. mai på 2,76 pst. Uføretrygd og andre trygdeytelser til personer under 67 år øker med 5,15 pst. i år, med en vekst på 4,56 pst. fra 1. mai.

Stortinget har gjennom brede pensjonsforlik knyttet til pensjonsreformen fastsatt klare regler for hvordan reguleringen skal skje. Dette systemet har snart ligget fast i 15 år, med en omlegging i reglene for regulering av pensjoner under utbetaling fra 2022, slik at de nå faktisk følger gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Regelverket er fullt ut regelstyrt, og jeg mener det er viktig for at det skal være forutsigbart, og for at det ikke skal åpnes for skjønn. De aller fleste organisasjonene peker på at resultatet av årets trygdeoppgjør fullt ut er i samsvar med reglene som Stortinget har bestemt.

I innstillingen fra komiteen er det fremmet en del forslag fra mindretallet som går ut på å øke pensjonsnivået til pensjonister med lave inntekter, noe også Pensjonistforbundet har tatt til orde for i skriftlig innspill.

Jeg har forståelse for synspunktene, men heving av minstenivåene er ikke en del av de rammene Stortinget har lagt for trygdeoppgjøret. De aller fleste partiene på

Stortinget har tidligere i år samlet seg om et historisk bredt forlik om framtidens pensjonssystem, der det bl.a. er slått fast at vi skal ha jevnlike evalueringer av pensjonssystemet, slik at endringer kan skje etter grundige utredninger og gjennomtenkte løsninger. Jeg tror det er helt avgjørende for å sikre forutsigbarhet i oppgjørene våre, både for den enkelte og også for statens utgifter.

Presidenten [10:43:35]: Det blir replikkordskifte.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:43:48]: Enighet om tallgrunnlaget, ble det sagt, og det kan man vel egentlig si så mangt om. Det er vel slik at hvis man skjønner at man ikke klarer å flytte fjell, velger man bare å føye seg inn i rekken.

Mitt spørsmål handler egentlig om at statsrådets parti var med på et vedtak i Stortinget om å regelfeste at organisasjonene i forbindelse med de årlige trygdeoppgjørene skulle kunne forhandle om andre spørsmål. De andre spørsmålene som Pensjonistforbundet bl.a. ønsker å forhandle om, er ting som i sum gjør at staten på sikt kan spare store verdier, kanskje mange titalls milliarder, ved at de eldre har en restarbeidsevne som i sum kan bedre disse forholdene, som teknologiambassadører, frivillighetskonferanser, kulturell spaserstokk og eldrerådsopplæring, altså forskjellige ting. Hva er statsrådets tanker rundt dette, og har det i det hele tatt vært tema i regjeringen og i departementet?

Statsråd Tonje Brenna [10:44:49]: Det har opplagt vært tema både i drøftingene med organisasjonene, som representanten kan lese i referatene som er lagt ved saken, og selvfølgelig også i tidligere statsbudsjett og diskusjoner vi har hatt om eldrepolitikk i bredt.

Jeg må si at noe av det aller flotteste med den måten vi diskuterer med organisasjonene på dette området, er hvor breie de er i sin tilnærming, for det er, som representanten sier, noen som har veldig gode forslag knyttet til hvordan vi kan bli bedre digitalt på nett når vi er eldre. Andre har konkrete innspill til hvordan helse- og velferdstjenestene våre kan utbedres, og det er engasjement på alt fra innretning på kommuneopplegget for finansiering av kommunene til veldig mange andre store og små ting. Det diskuteres med organisasjonene. Det diskuteres i regjeringen, selvfølgelig, og det er også levert i en rekke omganger i statsbudsjettene som er lagt fram. Så jeg er glad for den bredden pensjonistorganisasjonene har hatt i sin tilnærming til hva eldrepolitikk er, for det er mer enn bare helse- og omsorgstjenester og også mer enn bare utforming av pensjonssystemet.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:45:54]: Jeg hører svaret fra statsråden, men jeg blir jo forundret over at Pensjonistforbundet i møter opplever at de iallfall i

svært liten grad blir hørt. Da tenker jeg som så: Er det noen av de forslagene som vi kan forvente kommer til Stortinget i framtiden, som kan være med og gi et løft innenfor eldreomsorgen ved at frivillige deltar i større grad i det arbeidet?

Statsråd Tonje Brenna [10:46:20]: Jeg mener at regjeringen har levert på en rekke av disse forslagene allerede. Det betyr ikke at vi er i mål, men det betyr at dette er temaer som går igjen i de ulike departementenes budsjettprioriteringer. Det har f.eks. vært et ønske om å styrke muligheten for digital opplæring av eldre i regi av ulike organisasjoner. Det mener jeg bestemt har vært en del av andre enn mitt departements budsjetter når de har vært lagt fram for Stortinget. Det har vært et stort engasjement for omlegging av inntektssystemet for kommunene. Det har vi nylig lagt fram, hvor det er en styrking i kroner og øre, men også en mer rimelig innretning mellom kommunene. Det har vært et engasjement for å styrke frivilligheten. Frivilligheten har vært styrket i flere omganger. Så på område etter område leverer regjeringen på det mange av disse organisasjonene etterspør. Derfor mener jeg at det er helt rimelig å stå igjen med en uenighet om det mindretallsforslaget i saken her, men å skape et bilde av at regjeringen ikke er i god dialog og ikke lytter til de innspillene som kommer fra pensjonistorganisasjonene, medfører rett og slett ikke riktighet.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:47:30]: Det er jo i ferd med å bli en tradisjon i forbindelse med trygdeoppgjørene å etterlyse oppfølging av dette viktige vedtaket, som også representanten Olsen spurte om, og det er også oppfattet som et tydelig løfte om at organisasjonene skal få forhandle om andre spørsmål av betydning for pensjonistene i forbindelse med trygdeoppgjørene. Men hvert år blir organisasjonene skuffet, og vi blir skuffet fordi vi må minne om at det er en forventning om å få en pott på plass til eldrepolitiske tiltak, som kan utformes sammen med regjeringen, f.eks. for å legge til rette for mer frivillig innsats fra friske eldre, som representanten Olsen beskrev. Mitt spørsmål er egentlig enkelt, i forlengelsen av det som allerede er blitt spurt om: Når skal det pensjonistene opplever som et klart løfte, bli innfridd?

Statsråd Tonje Brenna [10:48:22]: Jeg er litt usikker på hva spørsmålet er, fordi som det også framgår av saken, har vi fire drøftingsmøter gjennom året med disse organisasjonene. Det er gode møter der vi i forkant blir enige om hva det er organisasjonene har et ønske om å komme med tilbakemeldinger på. Nå sist hadde vi et eget møte om boligmeldingen, som ligger under Kommunaldepartementet, hvor det var utrolig stort enga-

sjement, men også mange positive signaler knyttet til det regjeringen har et ønske om å få til. I tillegg har vi hatt diskusjoner om alt fra felles helse- og samhandlingsplan, til store og små andre temaer. Jeg opplever at det er gode diskusjoner.

Det er avtalt mellom regjeringen og pensjonistorganisasjonene at man skal ha disse drøftingene. Jeg mener vi bruker dem svært godt. Så er det sånn, når det kommer til stykket, at regjeringen legger fram det statsbudsjettet vi mener er riktig. Det er opp til Stortinget å vedta det. Men i de vedtakene som er tatt så langt under denne regjeringen, er veldig mange av de temaene som pensjonistenes organisasjoner har tatt opp, også en del av budsjettene som er lagt fram, eller som har kommet til i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:49:21]: Som det også framgår av innstillingen, er det ikke enighet om at dette innfrir det vedtaket Stortinget har gjort, og det som også pensjonistene og Pensjonistforbundet opplever som et tydelig løfte, om at det skal settes av en egen pott hvor man sammen kan finne fram til eldrepolitiske tiltak, som f.eks. å kunne styrke frivilligheten. Jeg merker meg den forskjellen i virkelighetsforståelse som fortsetter å eksistere, og det er kanskje det som har vært tradisjonen etter hvert.

Men til noe annet, som også er veldig forutsigbart, og det er hvordan ytelse øker i prosent år for år, og at avstanden og forskjellene blir bare større. Fagbevegelsen har skjønt dette for 100 år siden eller noe sånt, og forhandler og streiker derfor fram kronetillegg fordi det utjevner forskjeller. Vi får høre at dette ikke er anledningen for den typen ekstra løft. Derfor vil jeg heller spørre statsråden på generelt grunnlag om statsråden i utgangspunktet er for eller mot å øke ytelsene med kronetillegg utover de årlige reguleringene.

Statsråd Tonje Brenna [10:50:27]: Jeg mener det er en veldig styrke for utgiftene til folketrygden, for folk i Norge, for dagens pensjonister og for framtidens pensjonister at vi vet hvordan disse ytelsene vil utvikle seg over tid. Det må være mulig, enten du er 15, 50 eller 75 år, å planlegge for hvilke inntekter du skal ha den dagen du slutter å jobbe fordi du er blitt eldre. Derfor er det en styrke både at vi har brede pensjonsforlik i Stortinget, og at vi har en regulering av trygder og pensjoner sånn som vi har, når vi behandler denne saken. Jeg føler at det legges litt opp til at vi nærmest skal skamme oss over den måten vi regulerer pensjonene på i dette landet. Det mener jeg det ikke er noen grunn til å gjøre. Jeg mener også at de endringene Stortinget har gjort i den senere tid, med å si at dette skal reguleres med snitt av lønn og pris, også er en garanti for at man holder tritt med den øvrige utviklingen. Det er ingen andre land i

OECD som har en så liten andel eldre med lav inntekt som det Norge og Island har. Det er et uttrykk for at dette går ganske bra og vil gå enda bedre framover.

Mímir Kristjánsson (R) [10:51:45]: Statsråden sier at man ikke skal skamme seg over måten vi regulerer pensjoner på i Norge. Nå er det ikke noe viktig for meg at folk skammer seg, de må være så skamløse de bare vil, men realiteten er jo at minstepensjonsnivåene i Norge ligger under alt vi har av fattigdomsgrenser. Vi har betydelige historier om og forskning på at de fattigste pensjonistene – ikke alle pensjonistene, de fattigste pensjonistene, for det er stor forskjell – sliter med å takle f.eks. en sånn dyrtid som vi nå er inne i. Dette har jo vært en problematikk som har vært diskutert i denne salen i mange, mange år, at minstepensjonene er for lave. Det synes det å ha vært bred enighet om. Så har vi et reguleringsystem som gjør det veldig vanskelig for minstepensjonistene å ta igjen de andre, tvert imot tyder alt på at de rett og slett sakker akterut.

Men mitt spørsmål er enkelt og greit: Er statsråden enig i at de minste pensjonene i Norge er for lave?

Statsråd Tonje Brenna [10:52:50]: Vi har nettopp, med et bredt flertall i denne salen, lagt om hvordan dette skal reguleres, til å være gjennomsnitt av lønn og pris, for at man ikke skal sakke akterut. Jeg er opptatt av at vi ikke får en politisk debatt og diskusjon i Stortinget som handler om at den som til enhver tid har flertall for akkurat det tallet en fant på, kan justere pensjonene opp og ned. Jeg mener det er en styrke at dette er forutsigbart.

Rødt har et veldig engasjement for denne EU60-grensen for hva som definerer en fattig og ikke, og det er det flere partier som har, men jeg vil bare gjøre oppmerksom på at det er en grense som ikke tar inn over seg f.eks. at man har velferdstjenester som er veldig tilgjengelige og rimelige i Norge. Jeg antar at de partiene som er opptatt av EU60, ikke mener at man skal begynne å betale mer for velferdstjenestene, altså bør man ta inn over seg at det kanskje ikke er det mest relevante målet å legge seg på.

Det er også sånn at det er ulikt hva folk tjener i Norge, og noen har det mer krevende enn andre. Det er hevet over enhver tvil. Men vi må ha reguleringer av pensjonene våre som er rimelige, og som sørger for at man ikke sakker akterut. Det mener jeg at Stortinget for alvor har tatt inn over seg med de kloke avgjørelsene man har tatt i løpet av 2022. Derfor er jeg sikker på at dette kommer til å være godt for landets pensjonister også i framtiden.

Mímir Kristjánsson (R) [10:53:58]: Dette er en litt fortegnert versjon av hvorvidt pensjonistene sakker ak-

terut eller ikke. Gjennom pensjonsreformen, som det skrytes enormt mye av her inne fra de store partiene, innførte man en underregulering. Så endret man på den underreguleringen og fikk en ny underregulering. Det er ingen som er uenig i at snitt av pris og lønn er underregulering sammenlignet med lønnsvekst over tid. Det er helt unntaksvis år der det er lønnsomt. Over tid er snitt av pris og lønn en underregulering sammenlignet med lønnsregulering. Det er alle enige om, og jeg ville faktisk tro at det er hele hensikten, for å sikre at utgiftene til pensjoner ikke skal bli for høye, altså med andre ord at man tar fra pensjonistene gjennom den underreguleringen.

Men jeg vil vel egentlig bare stille det spørsmålet jeg stilte i stad, en gang til, som jeg følte jeg ikke fikk svar på: Er de laveste pensjonene i Norge for lave? Det lurer jeg på om statsråden mener.

Statsråd Tonje Brenna [10:54:58]: Det er mennesker som lever på de laveste pensjonene i Norge som har det vanskelig. Det er ikke noe poeng for meg heller å late som noen annet. Men jeg mener allikevel at det er summen av de grepene vi tar knyttet til velferdstjenester, måten vi styrer økonomien på for å få prisveksten og renten ned, måten vi regulerer pensjonssystemet vårt på, sammen med veldig mye annen politikk, som skal gjøre livet til mennesker, som også er avhengig av denne type inntektssikring, best mulig. Derfor mener jeg at det er viktig at vi har forutsigbarhet i reguleringene.

Så er spørsmålet: Hva er alternativet? Er det mulig å finne en annen måte å regulere disse ytelsen på som er helt perfekt, som ikke bare handler om å legge på mer og mer penger hvert eneste år. Det er mulig at det kunne fungere i representantens partis bilde av hvordan økonomien skal styres. Det vil ikke fungere for undertegnende, for vi er avhengig av to ting på én gang: at folk skal ha forutsigbarhet for egen inntekt, men også at vi vet at vi har penger til å finansiere de utgiftene vi har fra statens side. I dag står det fire arbeidstakere bak hver pensjonist. I 2060 står det to. Det er ganske enkel matematikk å forstå at vi må ha kontroll på utgiftene for å sikre morgendagens pensjonister.

Presidenten [10:56:01]: Replikkordskiftet er avsluttet.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [10:56:06]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Linda Hofstad Helleland, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å sikre ansatte i eget sel-

skap muligheten til å selge sine tjenester gjennom innleie (Innst. 449 S (2023–2024), jf. Dokument 8:154 S (2023–2024))

Presidenten [10:56:26]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørnar Skjæran (A) [10:56:58]: Det er Per Vidar Kjølmoen som er ordfører for denne saken. Han er ikke til stede i dag, og jeg snakker derfor også på vegne av ham.

Arbeids- og sosialkomiteen har i denne saken motatt svarbrev fra statsråden og skriftlige innspill. Jeg vil takke komiteen for godt samarbeid om saken. Det ligger til behandling i dag en tilråding fra flertallet i komiteen samt et mindretallsforslag. Jeg legger til grunn at mindretallet selv argumenterer for sitt forslag.

Den norske arbeidslivsmodellen er grunnleggende for at Norge er et av verdens beste land å leve i. For Arbeiderpartiet har det alltid vært et overordnet mål at arbeidstakere som klar hovedregel skal ansettes fast og direkte i et topartsforhold. Regjeringen har derfor styrket arbeidsmiljøloven og strammet inn regelverket for innleie.

Et av tiltakene har vært å innføre en helt nødvendig godkjenningsordning for bemanningsforetak. I lag med et bredt flertall på Stortinget, der også Høyre og Venstre inngår, har vi presisert hvem som er arbeidstaker og omfattet av vernet i arbeidsmiljøloven.

Det har aldri vært intensjonen at selvstendig næringsdrivende skulle miste oppdrag som følge av disse innstrammingene. Derfor er det både rett og rimelig at vi tar grep for å unngå det, men det må gjøres på en måte som ikke skaper nye utfordringer i arbeidslivet vårt. Innleiereglene i arbeidsmiljøloven kan ikke ordne opp i problemstillingene – rett og slett fordi de ikke gjelder for selvstendig næringsdrivende eller ansatte i eget selskap med bare én ansatt.

Jeg tenker det er klokt at vi ikke går oss vill i de prinsipielle problemstillingene rundt både tilknytningsformer i arbeidslivet vårt og reguleringen av forholdet mellom virksomheter som har behov for å få gjort en jobb, og selvstendige som skal utføre den. Arbeiderpartiet erkjenner at en løsning i denne saken krever en grundig utredning for å sikre at vi ikke skaper nye utilsiktede konsekvenser.

Jeg har vært selvstendig næringsdrivende hele mitt voksne liv. Det er en organisasjonsform som gir både

muligheter og utfordringer, eller for å si det som en nabo av meg en gang ordla seg: Det er en hårfin grense mellom å bli sin egen herre og sin egen slave.

Arbeiderpartiet har uansett en klar holdning til dette. Selvstendige som yter tjenester til en oppdragsgiver, er og skal være en naturlig del av det norske arbeidslivet.

Anna Molberg (H) [10:59:43]: Vi har mottatt uvanlig mange henvendelser fra frustrerte konsulenter og gründere som sier at de nå får næringsforbud på grunn av regjeringens innstramminger i innleiereglene. Ansatte i eget selskap godkjennes altså ikke lenger som lovlig innleid arbeidskraft. Store offentlige etater annullerer nå avtaler med enkeltpersonforetak og AS-er som har én ansatt, for det er ikke lenger lovlig å leie dem inn på ulike prosjekter. Mange næringsdrivende innenfor IT, ingeniørvirksomheter og bygg og anleggsbransjen sier at de har mistet levebrødet sitt. De legger ned virksomhetene sine og går på Nav i stedet. Nesten 1 000 gründere har signert et opprop mot næringsforbudet de nå opplever.

Vi i Høyre og Venstre kan ikke forstå at dette var intensjonen til regjeringens partiene. Det er slik sett bra at representanten Skjæran klargjør at det heller ikke var tilfellet, men i lang tid har både Høyre og Venstre bedt regjeringen om å finne en løsning, slik at denne gruppen næringsdrivende kan leie seg selv ut som før. Vi har bedt om «business as usual». Gjennom mange runder i Stortinget med skriftlige og muntlige spørsmål, både til arbeids- og inkluderingsministeren og til tidligere næringsminister Vestre, har vi forsøkt å nå fram uten hell. På direkte spørsmål fra Høyre-leder Erna Solberg svarte statsministeren at hans regjering ikke har til hensikt å endre reglene for disse konsulentene.

Regjeringen har vist til at denne gruppen med gründere heller kan inngå oppdragsavtaler framfor å leie seg selv ut. Det er jo en teknisk mulighet, men i praksis benytter ikke offentlig sektor oppdragsavtaler til bistand på mindre offentlige prosjekter. Dessuten innebærer oppdragsavtaler mye større ansvar og risiko for den enkelte konsulent. Vanlig praksis fram til nå har vært å leie seg selv ut, også etter statens eget forgodtbefinnende.

Nå ser det ut til at regjeringen imidlertid har snudd, om ikke 180 grader, så i hvert fall litt. Regjeringens partiene foreslår i dag at regjeringen skal vurdere et avgrenset unntak i loven, slik at konsulenter skal kunne levere arbeid og oppdrag.

Det er bra at regjeringen nå beveger seg i en bedre retning. Samtidig er forslaget som fremmes i dag, veldig vagt. Det sier ingenting om det faktisk kommer et unntak for denne gruppen, eller om de da skal få lov til å leie seg selv ut, slik de er vant til. Jeg kan dessverre ikke tolke dette forslaget som noe annet enn at det kun skal gjøres

en vurdering, og det besvarer ikke spørsmålet om gründerne kan få fortsette slik de alltid har gjort.

Med dette vil jeg gjerne ta opp Høyres forslag og varsler også at Høyre kommer til å stemme subsidiært for regjeringens partienes forslag, med håp om at det faktisk resulterer i en positiv endring for ansatte i eget selskap.

Presidenten [11:02:42]: Representanten Anna Molberg har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:02:59]: Jeg er svært glad for innstillinga. Regjeringens partiene har ikke snudd. Tvert imot kommer regjeringens partiene nå med opplegget for utvikling av en presis regel som er lett å forstå for partene.

Regjeringens partiene er enige om å avvise forslaget om at enkeltpersonforetak og aksjeselskaper med eier som eneste ansatt godkjennes som bemanningsforetak. Dette er fordi det ikke foreligger noe trepartsforhold, og det er også en byråkratisk løsning å definere disse virksomhetene som bemanningsforetak.

Det grunnleggende i forslaget er hvorfor problemet har oppstått. Fram til 1. januar 2024 kunne IT-konsulenter som var sjølstendige eller ansatt som den eneste i selskapet, leie seg ut til private eller offentlige virksomheter. Dette var sjøl om det var virksomheten som i store trekk bestemte eksempelvis arbeidstida deres. Ved lovendringa knyttet til arbeidstaker- og arbeidsgiverbegrepet – arbeidsmiljøloven § 1-8, som trådte i kraft 1. januar 2024 – ble denne typen kontrakter ikke lenger lovlige.

Etter denne lovendringa har virksomheter som trenger folk utenom egne faste ansatte, ulike alternativer:

- ansette midlertidig
- inngå oppdragsavtale, noe som er lite aktuelt fordi det gir for stor risiko for begge parter
- bruke bemanningsforetak etter unntaket i arbeidsmiljøloven § 14-12 sjette ledd og tilhørende forskrift om innleie fra bemanningsforetak i § 3 b. Dette er en ordning som de store bemanningsforetakene bruker, og den situasjonen som da har oppstått, er at de store bemanningsforetakene som kan bruke denne unntaksparagrafen, får et fortrinn framfor de virksomhetene vi her snakker om, og det er en del av problemet som skal løses
- innleie av bemanningsforetak etter § 14-12 annet ledd, noe som innebærer skriftlig avtale med tillitsvalgte som representerer fagforening med innstillingsrett, men det er ikke saken nå

Erfaring viser altså at det trengs noe mer enn disse fire alternativene å velge i, og i vårt allsidige arbeids- og næringsliv er det opplagt at arbeidet som skal utføres av

IT-konsulenter, og virksomhetenes behov for å supplere arbeidsstokken, gjør at det er behov for tilleggskompetanse. Enkeltpersonforetak og aksjeselskaper med én ansatt fyller en viktig rolle i å dekke dette arbeidskraft-behovet.

Uten endring i dagens regelverk vil sjølstendig næringsdrivende og aksjeselskaper med eier som eneste ansatt miste markedet sitt. Problemet som er oppstått, må derfor løses. Statsråden har gitt et svarbrev, og statsråden har i svarbrevet av 5. mai 2024 presisert at det er behov for å definere en mellomkategori i arbeidslivet. Det reiser imidlertid krevende spørsmål, og det er viktig da å presisere at den mellomkategorien er IT-kompetanse som har høy standard og høy kvalitet.

Jeg er veldig glad for forslaget hvor Stortinget ber regjeringa vurdere et avgrenset unntak i tråd med det NHO sier. Det er viktig at dette definerte problemet for enkeltpersonforetak og selskaper med én ansatt løses raskt, ellers mister de markedet.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:06:17]: Fremskrittpartiet støtter forslagsstillerne og intensjonen i representantforslaget og forslaget som ligger til grunn.

Også vi har mottatt flere mailer i månedene som er gått etter at Stortinget skrenket mer og mer inn på regelverket for innleie og bemanningsbyråer. Regelverket er vanskelig å forstå for folk flest, og det må man ha forståelse for. Vi som sitter her på Stortinget, i hvert fall regjeringspartiens representanter, har kanskje en formening om at man forstår det veldig lett. Det får så være; det er de som skal være brukerne av dette, som ikke forstår det.

Det er klart at ved den typen aktivitet der man opplever at det kommer en bestilling fra LO og regjeringen hopper, blir det et ad hoc-arbeid som i neste omgang gjør det vanskelig for folk flest som skal etterleve dette, å forstå hva det dreier seg om.

Vi støtter intensjonen, vi støtter forslaget fra Høyre, og vi håper at den vurderingen som i hvert fall tilrådingen legger opp til, er noe man leverer fort på, og at det ikke tar måneder og år før dette kommer på plass.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:08:03] (komiteens leder): Tydelige rammer, et sterkere innleieregelverk og ikke minst tydeliggjøringen av arbeidstakerbegrepet i loven er utrolig viktig. Det er farlig for arbeidslivet når arbeidsgivere kan leie inn folk som selvstendige og utdefinere mennesker til å bli oppdragstakere istedenfor arbeidstakere når de egentlig har arbeid av en karakter som vanligvis ville vært en ansettelse.

Om jeg kan være så freidig, vil jeg gjerne komme med en filmanbefaling fra Stortingets talerstol. I den britiske filmen «Sorry we missed you» får man et godt innblikk i hva slags arbeidsliv det kan få fram, med eksem-

pel i en budbilleverandør, eller budbilsjåfør, som kommer i kriser og blir syk, men som er nettopp selvstendig, innleid, og ikke får de sosiale rettighetene og den beskyttelsen som arbeidstakere får – med tragiske konsekvenser. Det er ikke filmtriks eller fantasi, det er virkeligheten i deler av arbeidslivet hvor det har blitt sluppet for mye opp. Derfor er den balansen som flertallet har funnet fram til i denne saken, helt riktig. Å se om det kan komme på plass begrensede unntak for å fange opp utilsiktede konsekvenser av lovverket, er helt fornuftig. Men å åpne opp en videre adgang kan utfordre de tross alt svært positive skrittene som har blitt tatt det siste året for å unngå det arbeidslivet som vi bl.a. kunne se i filmen «Sorry we missed you», et arbeidsliv hvor man lever i avhengighet, på en oppdragsgivers nåde.

Nå har jeg store forventninger knyttet til regjeringens arbeid med dagens vedtak, for det er helt sikkert mulig å finne bedre løsninger for menneskene som har engasjert seg i dette, som opplever dette som vanskelig.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:10:42]: Folk har ulike draumar om det gode liv og korleis ein ønskjer å organisere sitt eige liv. Nokre ønskjer å vere arbeidstakarar i eit tydeleg arbeidstakar–arbeidsgjevar-forhold, nokre ønskjer å drive for seg sjølve og vere sin eigen herre eller si eiga frue, med den friheita det gjev. Og kanskje ønskjer ein ulike ting i ulike periodar i livet.

For meg og Venstre er det viktig at vi tek vare på den moglegheita til å leve ulike liv, og at det ikkje finst éin mal alle skal pressast inn i fordi ein kanskje, som representanten Øvstegård frå SV, har sett ein britisk film og seier at den eine måten ikkje er så bra, for det såg ein i den filmen, og at ein i staden for å teoretisere, ha éin standard og sjå filmar faktisk går ut og snakkar med dei folka det gjeld. Det trur eg er det Venstre og Høgre har gjort i denne saka, så til gagns. Vi har blitt kontakta av hundrevis, av tusenvis, av folk som er djupt fortvila, for uansett om representanten Skjæran seier at det aldri har vore intensjonen at sjølvstendige konsulentar skal miste oppdrag – og det er sikkert sant, det er godt mogleg at det aldri har vore intensjonen – er problemet at det skjer. Det skjer kvar dag for tusenvis av folk som har levd det livet dei har ønskt, hatt den måten å jobbe på som både dei og oppdragsgjevarane deira, store offentlege eller private selskap, har ønskt, men som no blir pressa ut av den måten å jobbe på. AS-et, eller bedrifta, dei har laga for seg sjølve, kan rett og slett ikkje lenger eksistere, fordi det er gjort endringar i lovverket som hindrar det. Det synest eg er ganske alvorleg. Difor er sjølvstendige Venstre og Høgre saman om det framlegget som formelt er fremja av Høgre, nemleg at Stortinget ber regjeringa sikre at enkeltpersonforetak og aksjeselskap med eigar

som einaste tilsette blir godkjende som bemanningsføretak.

Venstre vil også subsidiært støtte tilrådinga frå fleirtalet – Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV – om å be regjeringa vurdere eit avgrensa unntak frå arbeidsmiljølova, slik at sjølvstendige IT-rådgjevarar og konsulentar med spesialkompetanse framleis skal kunne levere arbeid og oppdrag. Men det seier sitt når representantar frå regjeringspartia legg vekt på at dette er komplisert og krev grundige utgreingar. Lovverket er no blitt så komplisert at eg for så vidt forstår at ein har grave seg så djupt ned i ei grøft at det tek tid å finne den beste vegen opp av grøfta. Men vi får i alle fall inderleg håpe at det skjer, for dette handlar om folk som mister jobben sin.

Statsråd Tonje Brenna [11:13:55]: La meg starte med å si at jeg har stor forståelse for at denne saken har engasjert mange. At flere selvstendig næringsdrivende, spesielt IT-konsulenter, opplever å miste oppdrag, er ikke ønsket politikk fra regjeringens side. Det er heller ikke noen god situasjon for dem det gjelder, å oppleve det.

Regjeringens mål er at arbeidstakere som den klare hovedregel skal ansettes i faste og direkte topartsforhold. Regjeringen har derfor styrket arbeidsmiljøloven på en rekke områder. Vi har strammet inn innleiereglerne, vi har innført en godkjenningsordning for bemanningsforetak, og sammen med et bredt flertall på Stortinget har vi også presisert hvem som er arbeidstaker og omfattet av arbeidsmiljølovens vern.

Disse endringene har tydeliggjort at det har vært en praksis hvor enkeltpersonforetak og aksjeselskaper der eieren er eneste ansatte, har vært ansett som et bemanningsforetak som kan leies inn etter reglene i arbeidsmiljøloven. Dette har eksempelvis vist seg å være tilfellet innenfor IT-bransjen.

Som jeg tidligere har svart, er det ikke mulig å leie inn arbeidskraft fra slike virksomheter ettersom innleiereglerne i arbeidsmiljøloven ikke gjelder her. Representantenes forslag om å godkjenne disse som bemanningsforetak vil derfor ikke være noen fullstendig løsning i denne saken. Selv om disse virksomhetene skulle hatt mulighet til å søke om godkjenning som bemanningsforetak, vil de fortsatt ikke være omfattet av arbeidsmiljøloven og innleiereglerne.

Saken reiser en del prinsipielle problemstillinger om tilknytningsformer i arbeidslivet og om reguleringen av forholdet mellom selvstendige som skal utføre et arbeid, og den som skal motta arbeidet. En løsning av denne saken krever en mer grundig utredning, både av behovet for regelendringer og av eventuelle utilsiktede konsekvenser. Derfor er vi i gang med dette utredningsarbeidet, med sikte på et smalt og treffsikkert unntak

som gjør det mulig for noen yrkesgrupper med spesialkompetanse å fortsette å tilby arbeid og oppdrag.

Presidenten [11:15:55]: Det blir replikkordskifte.

Anna Molberg (H) [11:16:08]: Som jeg sa i innlegget mitt, er det veldig bra at regjeringspartiene nå har bestemt seg for å komme gründerne litt i møte ved å fremme et forslag som kan se ut til å få flertall i dag. Det er likevel et forslag som ber regjeringen om å vurdere å gjøre endringer, ikke faktisk gjøre endringer, slik Høyre og Venstre har foreslått. Hvis regjeringspartiene nå ser konsekvensene av at mange selvstendig næringsdrivende får så store problemer, hvorfor skal man da bare vurdere å gjøre endringer? Det gir jo ikke noe klart svar til dem som følger debatten her i dag, på hva de skal gjøre, om de skal fortsette å drive enkeltpersonforetaket sitt eller selskapet sitt. Vi trenger rett og slett et klart svar på om regjeringen bare vil vurdere, eller om de faktisk skal gjøre endringer.

Statsråd Tonje Brenna [11:16:58]: Min klare intensjon er å legge fram forslag til endringer som gjør at dette problemet blir løst. Så jeg håper at representanten og alle som vurderer å støtte dette forslaget, oppfatter at dette er innholdet i forslaget slik det er formulert. Målet er å løse dette problemet, for det er et problem som har oppstått i kjølvannet av regelendringer som jeg mener har vært helt riktig, men som allikevel har fått utilsiktede konsekvenser.

Anna Molberg (H) [11:17:25]: Takk for svaret. Kan statsråden da tydeliggjøre litt mer hva som skal vurderes, og kanskje også tidfeste når vi kan få et endelig svar på hva regjeringen ender opp med å gjøre, eventuelt ikke gjøre, for denne gruppen selvstendig næringsdrivende?

Statsråd Tonje Brenna [11:17:38]: Etter at Stortinget presiserte hvem som er arbeidstaker, i lovens forstand, er det en side av det som her slår inn i problemkomplekset vi nå diskuterer. I tillegg er det sånn at dagens innleieregler i arbeidsmiljøloven bygger på en forutsetning om at det er en trepartskonstellasjon mellom arbeidsgiver, arbeidstaker og vikarbyrået som er det som gjør at innleieregulverket er gjeldende. Det betyr at både om vi justerer på innleiereglerne, og om vi ser på hvem som er definert som arbeidstaker og ikke, kan vi treffe uheldig dersom vi ikke får dette til å virke sammen for akkurat den gruppen vi her er ute etter å nå. Det er derfor dette krever litt mer utredning enn at jeg kan presentere en løsning her og nå. Det skulle jeg selvfølgelig ønske at jeg kunne. Mitt mål er at vi får dette forslaget til løsning så raskt som mulig på bordet. Jeg håper at vi kommer dit i løpet av året, men som alle

som har vært i befatning med norsk lov vet, må det av og til noen utredninger til. Men vi jobber intenst videre for å løse dette så raskt som mulig.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:18:55]: Eg vil fortsetje der representanten Molberg slapp, og frå Venstres side vil eg også seie at det trass alt er betre at det no blir sett i gang eit arbeid enn at ingenting skjer, og det er vi glade for.

Statsråden er oppteken av omgrepet «spesialkompetanse» – at spesialistomgrepet skal rammast inn i ei form for spesialkompetanse. Samtidig seier både statsråden og representanten Skjæran at problemet skal løysast, og at det aldri har vore intensjonen at nokon skal miste jobben. Betyr det at den definisjonen og det spesialistomgrepet ein her er på jakt etter, vil dekkje den ganske breie gruppa av IT-konsulentar – stort sett – som har vore leigde inn for å vareta eit behov for IKT-kompetanse, typisk i omstillingsprosessar som går over ein periode? Vil det vere breitt nok til i praksis å dekkje alle dei som har måtta gå ut av sine kontraktar det siste halve året?

Statsråd Tonje Brenna [11:19:59]: Jeg skal forsøke å svare så presist jeg kan, uten at jeg tør å forskuttere helt akkurat hva som vil bli definisjonen av spesialkompetanse. Jeg mener at det IT-konsulentene med all tydelighet har vist fram, både til representanten og overfor regjeringen, er at IT er litt spesielt på den måten at veldig mange virksomheter ikke har den kompetansen «in-house» hver eneste dag, men trenger den i mer eller mindre korte perioder med mer eller mindre jevne og ujevne mellomrom. Derfor er det en veldig aktuell gruppe å se på som utgangspunkt for å få dette løst. Jeg er opptatt av at vi i fortsettelsen er tydelige på hvem som er å anse som arbeidstaker i arbeidsmiljølovens forstand, og hvordan vi regulerer innleie i arbeidslivet. Men at denne gruppen er helt sentral i å klare å løse dette, er hevet over enhver tvil. Jeg tror også at det peker på noe annet vi også skal ha med oss, nemlig at man i enkelte bransjer rett og slett er avhengig av å lete i det markedet hvor behovet går veldig opp og ned, og jeg mener at IT-konsulentene er et veldig godt eksempel på det.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:21:04]: Eg takkar for svaret. Eg synest det er eit rimeleg godt svar, omstenda teke i betraktning. Men den andre hovudproblemstillinga her er at dette vil ta tid. Statsråden var sjølv inne på at vi i praksis nok snakkar om ein prosess som går ut året. Ein kan håpe på å lande det i løpet av året, men det vil ta tid. Kva er statsråden sitt råd til dei statlege arbeidsgjevarane som treng kompetanse i tida framover? Vi har sett mange eksempel på store offentlege oppdrags-

gjevarar som i praksis no berre utelukkar desse einmannsbedriftene og stengjer dei ute, og kanskje i staden leiger inn store utanlandskeigde konsulenthus til å ta kontraktar og oppdrag i staden. Det er inga heldig løysing. Kva fleksibilitet ser statsråden det er mogleg å få til i mellomtida, før eit nytt regelverk er på plass?

Statsråd Tonje Brenna [11:22:03]: Det som egentlig er utfordringens kjerne, er at det ikke er bestemt formelt i et vedtak at disse virksomhetene ikke kan fortsette som før, men det har gjennom andre typer regelendringer kommet til en situasjon hvor oppklaringen har medført mer usikkerhet for f.eks. IT-konsulentene. Jeg er opptatt av at våre dyktige IT-konsulenter – de som har peiling på veldig mange ting som ligger bak den skjermen hver og en av oss ser, som veldig mange av oss andre ikke forstår noen ting av – fortsatt tas i bruk, at de kan fortsette å drive for seg selv, og at offentlige virksomheter skal fortsette å bruke deres kompetanse. I den grad jeg kan komme med en oppfordring, og noen lar seg berøre av den oppfordringen, er det at vi fortsetter å bruke de gode fagmiljøene virksomhetene allerede har gode relasjoner til, og at man fortsetter å kjøpe inn de tjenestene man trenger fra disse dyktige konsulentene. Jeg tror ikke vi kan overvurdere nok hvor ille ute vi er dersom offentlig sektor skulle stå uten tilgang på viktig og god IT-kompetanse i tiden som kommer.

Presidenten [11:23:04]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:23:23]: Jeg tar ordet for å forsøke å oppsummere den politiske situasjonen som denne saka står i.

Det som er forslaget fra bl.a. Anna Molberg fra Høyre og Alfred Jens Bjørlo fra Venstre, er at disse virksomhetene blir definert som et bemanningsforetak. Jeg regner med at de partiene som står bak det, da er klar over at praksis i dag er at det alternativet en kan bruke etter arbeidsmiljøloven, er § 14-12 andre ledd. Det gjelder da bare innleie til bedrifter hvor en har fagforening med innstillingsrett.

Fra regjeringspartiernes side har vi avvist det alternativet, for det er ikke hensiktsmessig å etablere de virksomhetene som bemanningsforetak, og det er heller ikke noe trepartsforhold. Så det er ikke noen god løsning.

Så har vi kommet i den positive situasjonen at både regjeringspartiene her i Stortinget, SV og statsråden i denne debatten bekrefter at problemet som er oppstått for selvstendig næringsdrivende og selskaper med én ansatt, skal løses. Det bør opposisjonen være meget for-

nøyd med, for det er en bedre løsning enn det opposisjonen har kommet med. Hvordan en skal løse det, må en vurdere, sier statsråden, for en har ikke i dag klarhet i hvilke endringer som må skje, bl.a. i lov og forskrift. Men statsråden beskriver at det skal være et smalt, treffsikkert unntak, helt i tråd med stortingsflertallets intensjoner.

Ingen fra opposisjonen har sagt at en ikke ønsker et slikt smalt, treffsikkert unntak. Derfor trengs det altså noe tid. Vi har sagt at det haster. Statsråden har sagt at en skal sette full fart på det. Jeg synes at opposisjonen bør være fornøyd med regjeringspartiene og SVs innsats i denne saken, når vi har kommet lenger i å løse problemet enn det opposisjonen, representert ved Bjørlo og Molberg, hittil har kommet.

Alfred Jens Bjørlo (V) [11:26:03]: Innlegget fra representanten Lundteigen fortener ein liten kommentar.

Det er klart, og det trur eg både representanten Molberg og eg gav uttrykk for, at når vi først er der vi er i dag, synest vi det er bra at regjeringa no trass alt set i gang eit arbeid for å rydde opp. Både Venstre og Høgre har varsla at vi subsidiært vil røyste for dette framlegget. Likevel: Det går ei grense for kor entusiastiske vi klarer å vere over at regjeringa først har laga eit problem som ikkje var der frå før. Etter veldig mykje om og men kjem ein no med ein veg ut for å løyse det over tid. Og så skal vi vere jublande fornøgde med at då er verda blitt betre enn ho var. Nei, regjeringa har skapt problemet. Det er det ikkje Venstre og Høgre som har gjort.

Det er bra at regjeringa no viser vilje til å rydde opp, og det skal vi vere med og pushe på. Om vi får til ei løysing som treffer, er ingenting betre enn det, og vi vil, som sagt, subsidiært stemme for det. Men sjølv om vi alle er for sirkulærøkonomi, at ressursar skal gjenvinnast og vi skal ha eit sirkulært samfunn der alt går på rundgang, kan vi ikkje drive politikk ved at vi først skaper problem, ryddar opp etterpå, og så slår oss på brystet og seier at vi er jammen nokre fantastiske politikarar. Det beste er faktisk å ikkje skape problemet.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørnar Skjæran (A) [11:27:58]: Jeg velger å ta ordet på nytt rett og slett fordi jeg synes det har en egenverdi at den historien som tegnes opp fra denne talerstolen, er rimelig korrekt.

Det er ikke regjeringen som har skapt den situasjonen vi står i. Den er en utilsiktet konsekvens av en opprydding vi gjorde i denne salen, som Arbeiderpartiet tar ansvar for, som Senterpartiet tar ansvar for – og som

også Høyre og Venstre var en del av, men høres ut til ikke å ville ta ansvar for.

Jeg har ikke tenkt å forsøke å frata dem eller snakke ned det engasjementet Høyre og Venstre har hatt i denne saken. Det er på sin plass å berømme det, men det er sånn at den løsningen som foreslås i representantforslaget, er en løsning som ikke fører fram.

Derfor er det bra at man velger å stemme subsidiært for forslaget som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har lagt fram i komiteen, og jeg imøteser at det vil kunne gi en løsning. Vi ser fram til at vi kanskje også kan ha en rimelig felles virkelighetsoppfatning av hva som er situasjonen, og hva som er bakgrunnen for denne saken, og at vi også kan samles om det som til slutt må bli løsningen.

Presidenten [11:29:16]: Representanten Per Olaf Lundteigen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:29:32]: Jeg vil understreke det representanten Skjæran sa om at dette er en utilsiktet konsekvens. Heller ikke Høyre eller Venstre så den da endringen ble gjort.

Jeg husker ikke eksakt, men Høyre og Venstre har ikke hatt noe stort engasjement for å endre § 1-8 i arbeidsmiljøloven for å unngå de uverdige forhold som sjølstendig næringsdrivende som jobbet for eksempelvis budbilselskaper, hadde. Vi ryddet opp for de menneskene som var der, fordi vi ønsket at vi skal ha et velorganisert arbeidsliv som gir trygghet for et trygt familieliv. Vi har et engasjement som er bredt, samtidig som vi skal løse problemene. Opposisjonen må være svært fornøyd med statsrådets svar, som sier at vi skal ha et treffsikkert unntak, og at det skal være et presist, smalt unntak.

Presidenten [11:30:30]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10.

Sak nr. 11 [11:30:33]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Gisle Meininger Saudland, Frank Edvard Sve, Erlend Wiborg og Silje Hjemdal om en rask etablering av en kompensasjonsordning for oljearbeidere fra pionertiden (Innst. 444 S (2023–2024), jf. Dokument 8:161 S (2023–2024))

Presidenten [11:30:59]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Tor Inge Eidesen (Sp) [11:31:31]: Først av alt en takk til komiteen for godt samarbeid og også takk til de mange som har sendt skriftlige innspill til saken.

Denne saken handler om at det var røffe forhold for oljearbeiderne i oljeindustriens tidligste periode. Mange ble utsatt for kjemisk eksponering for boreslam, hydrokarboner og andre farlige stoffer i arbeidet offshore. Det er dokumentert økt hyppighet av enkelte sykdommer for denne gruppen, bl.a. ulike kreftformer, sykdommer som både har gitt og kommer til å gi redusert livskvalitet og for tidlig død.

Komiteen har i sin behandling av dette representantforslaget fra Fremskrittspartiet trukket fram noe av historikken i saken. Som følge av et representantforslag fra Arbeiderpartiet i stortingssesjonen 2020–2021, om nødvendige endringer i regelverket for yrkesskade, fattet Stortinget i mai 2021 et vedtak om å sette ned en kommisjon som skulle arbeide fram en kompensasjonsordning for oljepionerene. For å være helt presis: Det var et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne som fattet det vedtaket. Kommisjonen ble oppnevnt av Solberg-regjeringen 3. september 2021 og avga sin utredning til Arbeids- og inkluderingsdepartementet 15. desember 2022. Utredningen har vært på høring, og mange har gitt sine innspill innen fristen 2. juni i fjor.

Statsråd Brenna skriver i sitt svarbrev til komiteen at spørsmålet om en egen kompensasjonsordning for oljepionerene har prinsipielle sider knyttet til særbehandling av enkeltgrupper. Hun viser videre til at oljepionerkommisjonen og høringsinnspillene til denne er et viktig grunnlag for departementets behandling av saken.

Komiteen har merket seg at oljepionerkommisjonen er tydelig på at det i dag er mer kunnskap om sammenhengen mellom eksponeringen av farlige stoffer i oljeindustrien og sykdom og skade. Kommisjonen foreslo derfor en egen kompensasjonsordning. Kommisjonen har drøftet avgrensning av målgruppen og hvilken tidsperiode det skal gjelde for, og det er også et forslag om hvordan en kan gjennomføre en slik ordning.

Det foreligger altså et godt grunnlag for å komme videre i saken. Jeg oppfatter at det er en samlet komité som deler forslagsstillernes intensjon om at det haster med å komme til en avklaring i saken. Men flertallet ønsker ikke å binde seg til et spesifikt tidspunkt og fremmer derfor et eget forslag om at regjeringen skal følge

opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget på egnet vis.

Senterpartiet var en av pådriverne for at oljepionerkommisjonen ble nedsatt, og vi mener at forslagene som ligger der, er et godt grunnlag for å komme fram til en konklusjon i saken. Jeg vil derfor understreke at det foreligger et sterkt signal om utålmodighet når Stortinget i dag fatter et vedtak som ber regjeringen komme raskt tilbake med en løsning i saken.

Bjørnar Skjæran (A) [11:34:57]: Historien om Norge og oljen er på mange måter et eventyr. Modige og kloke beslutninger helt fra start har sikret at oljeformuen kommer hele folket til gode, og at mange generasjoner får ta del i den – i tillegg til at vi har bygd en fantastisk industri, som vi nå bygger videre på i det grønne skiftet. Men det er også en historie om svette og slit, og om arbeidsfolk som ofret helsen fordi vi hadde langt dårligere standarder for helse, miljø og sikkerhet den første tiden.

Vi har som samfunn grunn til å være dypt takknemlig for den innsatsen oljepionerene gjorde da de var med på å legge grunnlaget for det norske oljeeventyret. Arbeidstakervernet på sokkelen var svakere i startfasen, og flere offshorearbeidere ble i den perioden eksponert for bl.a. boreslam, hydrokarboner og benzen.

Kommisjonen har levert et grundig og omfattende arbeid. Det beskrives bl.a. at det er langt mer kunnskap om mulig sammenheng mellom disse eksponeringene og sykdom og skade i dag enn det har vært tidligere.

Jeg hadde for noen uker siden møte med Forbundet Styrke og to av oljepionerene. De har sterke historier å fortelle om sviktende helse og tapte inntekter, men ingen yrkesskadeerstatning. Sånn er det dessverre for mange av oljepionerene. Det gjorde et sterkt inntrykk på meg, og jeg kjenner på et stort ansvar for at vi finner løsninger på det.

Statsråden skriver i sitt svarbrev til komiteen at regjeringen er opptatt av å gjennomgå NOU 2022: 19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning, høringssvarene og den etablerte yrkesskadeordningen på en grundig måte. Det er en klok tilnærming, og det er godt å registrere at et bredt flertall i arbeids- og sosialkomiteen stiller seg bak forslaget om å be regjeringen, i lys av kunnskapen fra NOU-en, følge opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget på egnet vis.

Aleksander Stokkebo (H) [11:37:15]: Jeg tror både Høyre og hele denne salen er enige om en ting, at vi er dypt takknemlige for den innsatsen oljepionerene gjorde da de var med på å legge grunnlaget for det norske oljeeventyret, ja egentlig velferdssamfunnet som vi i dag er så glad i.

Samtidig var dette en tøff tid for mange arbeidstakere, og arbeidstakervernet på sokkelen i startfasen var svakere. Flere oljearbeidere ble i denne perioden kjemisk eksponert, for bl.a. benzen, hydrokarboner og boreslam.

Det var mye man den gang ikke visste, og kommisjonen peker konkret på at det i dag er mer kjennskap til og erfaring med den mulige sammenhengen mellom eksponeringen man den gang ble utsatt for, og helseskade. Kommisjonen mener også at det er flere forhold som skiller de offshoreansatte fra ansatte på land i den såkalte pionertiden, og at det derfor er grunnlag for en egen kompensasjonsordning. Samtidig merker vi oss svaret fra statsråden og regjeringens betraktninger om erstatningsrettslige prinsipper, likebehandling og viktigheten av at en slikt sak blir grundig utredet og vurdert.

Det sterke engasjementet fra de berørte selv og deres familier, høringsinstansene og ikke minst fra en rekke ordførere, bl.a. i Rogaland, går inn på oss. Vi ser derfor behov for at avklaringen i saken ikke drøyer, og vi legger til grunn at regjeringens oppfølging av NOU-en om oljepionerene skjer uten ugrunnet opphold, ikke minst av hensyn til forutsigbarheten for de berørte. Vi vil derfor støtte forslaget der vi ber regjeringen følge opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:39:39]: Det norske oljeeventyret har gitt samfunnet enorme rikdommer og sysselsatt tusenvis av mennesker, men vår rikdom har imidlertid ikke kommet gratis. Også denne medaljen har en bakside.

Det finnes i dag mange mennesker i Norge som har kjempet en årelang kamp for rettferdighet etter å ha blitt skadet på jobb offshore i Norge. Mange av dem som jobbet offshore i pionertiden, ble syke. Mange er døde, og de gjenlevende har kjempet en årelang kamp for rettferdighet.

Det er mange enkeltskjebner som har blitt trukket fram i media, og som har blitt nevnt her på Stortingets talerstol. Jeg kommer ikke til å gå inn på dem, for det er det ikke tid til, men det er tøffe skjebner, som oftest godt voksne menn som har fått ødelagt helse, mistet jobb og levebrødet. Men det verste er at de ikke har blitt trodd, og at de har kjempet mot systemet i årevis. Det ser heldigvis ut til at det nå er over, og at de har blitt trodd.

Etter at de kom i land etter å ha mistet jobben, opplevde de såkalt «loss of license». Det betyr at sertifikatet deres ikke lenger blir godkjent. De ble overlatt til seg selv, havnet i helsevesenet og måtte kjempe en kamp mot selskapene for å få erstatning. Noen få har fått litt erstatning. Noen må signere kontrakter hvor man sier at de ikke skal snakke om beløpet til noen, såkalte taushetskontrakter, og alle vi i denne sal skjønner jo hvorfor de har måttet gjøre det.

De færreste har nådd fram, men nå ser det heldigvis ut til at de får rettferdighet, for Stortinget sier nå at denne saken skal bli fulgt opp. Selv har Fremskrittspartiet litt dårligere tid og mener at regjeringen skal komme tilbake med en kompensasjonsordning allerede i statsbudsjettet for 2025. Vi mener at det er god tid til det, ettersom kommisjonens arbeid, altså NOU-en, ble levert for et og et halvt år siden. Fremskrittspartiet ønsker derfor å opprette en kompensasjonsordning og at regjeringen skal komme tilbake til det i statsbudsjettet for 2025. Jeg velger likevel å tolke regjeringen og det de sier nå, som positivt, og at de skal komme tilbake på egnet måte. Jeg kan i hvert fall love at Fremskrittspartiet kommer til å følge opp denne saken.

Med det tar jeg opp forslaget vi har sammen med Rødt.

Presidenten [11:42:46]: Representanten Gisle Meininger Saudland har tatt opp det forslaget han refererte til.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:43:07] (komiteens leder): Vi bør alle være takknemlige for den jobben arbeidsfolk gjorde på norsk sokkel i pionertiden for petroleumsindustrien vår. Oljepionerene risikerte helsen for vår velstand, og mange av dem har allerede betalt den høyeste prisen for det – og det pågår fortsatt. Fortsatt får arbeidsfolk kreftdiagnoser fordi de blir utsatt for kjemikalier på jobb på vegne av oss.

Dessverre er ikke denne historien unik. Nordsjødykkere og andre arbeidsfolk har vært gjennom liknende urettferdigheter. Dette er en måte å behandle arbeidsfolk på som vi ikke kan holde oss med. Den historiske uretten som fortsatt pågår, må rettes opp og kompenseres for. Folk som slåss for livet mot kreft, må få slippe å slåss for erstatninger samtidig.

Derfor var SV i 2021 med og tok initiativ, sammen med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet, til å få på plass oljepionerkommisjonen. Nå har det gått halvannet år siden kommisjonen kom med sin rapport, og hvordan den skal følges opp, er ennå ikke blitt avklart. Folk får ikke svar, og det er veldig sår for dem det gjelder. Derfor er vi i SV utålmodige etter at det skal skje noe, og at det blir flertall for noe i denne saken – og det blir det heldigvis.

Stortingsflertallet ber regjeringen, i lys av rapporten, følge opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget. Nå er forpliktelsen der. Dette må komme på plass, og det må komme raskt.

Fra SVs side er forventningene klare: Vi forventer at de som venter, skal få svar så fort som mulig. Derfor viser vi også i innstillingen til innspillene fra NITO, SAFE, ALF Offshore, Industriaksjonen, Kreftforeningen og andre som understreker at dette haster. Det er vi helt enig i. Nå

må regjeringen bare følge opp, og det skal vi følge nøye med på.

Mímir Kristjánsson (R) [11:45:41]: Hvis det er én ting den norske staten er dårlig til, er det å gjøre opp for seg når man har gjort feil. Det har vi sett på område etter område. Vi har sett krigsseilere som har kjempet i mange tiår før de til slutt fikk en unnskyldning. Vi har sett nordsjødykkere som måtte helt til Strasbourg for å få oppreisning. Vi har sett Nav-ofre som har vært utsatt for justismord, som har måttet kjempe i retten for å få staten til å gjøre opp for seg etter feil den har gjort. Her har det også skjedd en feil.

Tidlig i sokkelens historie, lenge før vi visste hva helse, miljø og sikkerhet var, dro arbeidsfolk ut, jobbet med livsfarlige gasser og ble skadet for livet. En av dem som nylig ble intervjuet i Dagsavisen, heter Hans Marwoll. Han har fått kreft i beinmargen på grunn av arbeid med benzen. Han sier:

«Kreften går ikke an å kurere, så jeg skal dø av jobben jeg har gjort for oljeselskapene og staten. Det er prisen jeg betaler.»

Det er på grunn av slike som Hans Marwoll dette haster, for han har allerede blitt så syk at det spørs hvilken glede han vil ha av en kompensasjonsordning og en erstatning. Enda flere har allerede dødd. Så hvis man ikke er i stand til å få gjort dette radig, kommer det ingenting ut av å etablere en slik ordning. Da vil de som gjorde denne viktige jobben på sokkelen for vår alles rikdom, bli stående uten kompensasjon og erstatning, fordi man fra politisk hold har somlet – og det har man absolutt gjort.

Et og et halvt år etter at denne NOU-en om oljepionerene kom, er det fremdeles tvil om det i det hele tatt kommer en kompensasjonsordning. Det er derfor vi i Rødt – selv om vi skal støtte det subsidiært – mener at det ikke holder med det flertallsforslaget som foreligger fra regjeringens partiene og SV. I det forslaget står det ikke at det skal komme en kompensasjonsordning. Det står at regjeringen skal komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Når man leser statsrådets svarbrev, framstår det svært uklart om det bare er et tidsspørsmål – altså at vi bare må vente, for før eller siden kommer det – eller om det faktisk er tvil i departementet om hvorvidt det skal komme noen ordning i det hele tatt. Hør bare på dette, som er statsrådets egne ord:

«Ut fra et likebehandlingsperspektiv må det vurderes nøye hvorfor denne gruppen» – altså oljepionerene – «eventuelt skal behandles på en annen måte enn andre, sammenlignbare grupper.»

Man bruker altså ordene «hvorfor» og «eventuelt» om spørsmålet om en kompensasjonsordning. Det spørsmålet er altså ennå ikke sikkert besvart. Det er der-

for det hadde vært en fordel om alle i denne salen – det store flertallet er enige om at det skal komme en slik kompensasjonsordning – hadde vært i stand til å gi regjeringen en marsjordre som ikke bare handler om at de skal komme tilbake til Stortinget på egnet måte, men om at de faktisk må etablere en slik ordning.

Statsråd Tonje Brenna [11:49:00]: Da vi i Norge lille julaften 1969 oppdaget at vi hadde olje, var det noen som gikk foran – de som tok beslutningene om at dette skulle vi eie sammen, de som planla og bygde, og de som gjennom farlige dykk og tøffe arbeidsdager risikerte både liv og helse for å finne og utnytte ressursen vi hadde oppdaget. For mange var nok dette også tøffere enn de hadde sett for seg da de begynte i disse jobbene, og jeg tror det også gjelder fra samfunnets side. Oljearbeiderne i pionertiden gjorde en stor innsats, en innsats de fortjener anerkjennelse for.

Vi vet at flere fikk helseskader på grunn av kjemikaliebruk i arbeidet. De ble utsatt for stor risiko og eksponert for bl.a. boreslam og benzen.

Utredningen fra oljepionerkommisjonen, som er bakgrunnen for representantforslaget, og høringsinnspill til denne viser samtidig til likheter med annen landbasert industri når det gjelder både arbeidsmiljøproblemer, helseskader og myndighetsoppfølging i pionertiden. Spørsmålet om en egen kompensasjonsordning for oljepionerene finansiert av staten har derfor noen prinsipielle sider som det er viktig at vurderes grundig.

Mange yrker og bransjer med høy risiko og arbeidsmiljøbelastning, spesielt i offentlig sektor, bidrar til viktig samfunnsnytte og bærekraft, f.eks. brannfolk og helsepersonell. I Norge har vi lenge hatt en etablert yrkesskadeordning, en ordning som skal være lik for alle, uavhengig av yrke, næring, nasjonalitet og kjønn. Det er viktige prinsipper. Saker om yrkesskade bør i utgangspunktet håndteres likt og innenfor det etablerte yrkesskadesystemet. Vi har mer kunnskap i dag om mulige sammenhenger mellom eksponering og sykdom hos oljepionerene.

Jeg har forståelse for at det ønskes en rask konklusjon i saken. Regjeringen er opptatt av å gjennomgå dette på en grundig måte, og faktagrunnlaget i kommisjonens rapport er et viktig utgangspunkt for arbeidet.

Jeg vil komme tilbake til Stortinget så snart saken er ferdig behandlet fra departementets side, i tråd med stortingsflertallets anmodning.

Presidenten [11:51:11]: Det blir replikkordskifte.

Mímir Kristjánsson (R) [11:51:34]: Det er denne uklarheten jeg ønsker å få svar på. Den er knyttet til hvorvidt det nå er slik at det skal komme en kompensa-

sjonsordning for oljepionerene – det tar bare litt tid å utforme den på riktig måte – eller om det fremdeles er tvil om hvorvidt det kommer en egen kompensasjonsordning for oljepionerene, at departementet ennå ikke har konkludert på om det blir noen kompensasjonsordning i det hele tatt. Det hadde det vært fint om statsråden kunne oppklare.

Statsråd Tonje Brenna [11:52:09]: Jeg mener det vedtaket som i dag fattes, er klokere, rett og slett fordi formuleringen i det alternative forslaget er «egen». En kunne sett for seg at en laget en kompensasjonsordning eller en løsning for denne gruppen innenfor et justert yrkesskaderegelverk. Det er noe annet enn å lage en helt egen ordning. Jeg mener at vi må vurdere begge deler når vi går framover for å finne en løsning. Jeg har forståelse for både utålmodigheten og engasjementet i saken. Samtidig mener jeg at vi må passe oss litt for å gjøre likebehandling – eller ambisjonen om en forutsigbar ordning for alle typer grupper hvor ikke noen opplever seg dobbelt sviktet hvis noen får og de andre ikke får – til noe som ikke er en alvorlig innvending mot å bare gjøre det som kan se tilsynelatende enkelt ut.

Oljepionerene fortjener all mulig anerkjennelse fra samfunnets side. Hvorvidt vi skal lage en egen ordning eller se på ordninger i forbindelse med andre ordninger som allerede finnes, er noe av det jeg vil vurdere når jeg kommer tilbake til Stortinget på egnet måte.

Mímir Kristjánsson (R) [11:53:06]: Det er fortsatt litt uklart for meg akkurat hva dette betyr. Jeg tror ikke det er slik for representanter fra verken Fremskrittspartiet, SV, Rødt eller hvem det skulle være, at poenget er om det skjer på den ene eller andre eller tredje eller fjerde måten, så lenge det kommer en kompensasjonsordning som disse oljepionerene får nytte godt av, og som er anbefalingen. Dette har blitt utredet i en NOU, så det er allerede blitt jobbet grundig med å se på hvordan det kan bli gjort, og de anbefalingene som ligger på bordet der, er dem man ønsker å følge opp videre. Da er spørsmålet om departementet har tenkt å følge opp de anbefalingene, eller om det ikke er godt nok utredet, slik man ser det.

Statsråd Tonje Brenna [11:53:49]: Jeg mener det er mange kloke anbefalinger i utredningen, og det er dem vi skal vurdere i det videre. Det er også skissert noen ulike spor i utredningen. Det er ikke bare ett svar det pekes på. Det er noen flere alternativer. I tillegg peker NOU-en på dilemmaene knyttet til andre yrkesgrupper som kan være i lignende situasjoner, og som også står i fare for å falle utenom dagens yrkesskade- og yrkessykdomregelverk. Det er nettopp det som er min jobb – å vurdere dette opp mot hverandre. Derfor fastholder jeg at det er formuleringen «egen kompensasjonsordning»

som er hovedutfordringen her. Jeg mener det er for tidlig å konkludere på om man skal lage en helt egen ordning, om man skal se det i sammenheng med andre eventuelle justeringer, eller om vi skal finne andre typer løsninger for det. Men at dette er en sak vi må forsøke å løse, er jeg helt enig med representanten og flertallet i Stortinget i, rett og slett fordi dette er folk som har ventet lenge på en avklaring, som gjorde en stor jobb for Norge, og som fortjener å få et endelig svar på hvordan veien videre blir også for dem.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:54:57]: Jeg vil fortsette litt i det samme sporet, for statsråden sa at det var ordet «egen» som var problemet. Vi kunne helt sikkert ha fjernet det ordet hvis det da hadde blitt enstemmig, eller flertall for det, og vi hadde fått fortgang i saken. Spørsmålet er likevel om statsråden vil ha, og om hun kommer til å foreslå, en ordning uavhengig av om den er egen eller om det er sammen med andre, altså om hun kommer til å foreslå en ordning som gjør at pioneroljearbeiderne får en kompensasjon.

Statsråd Tonje Brenna [11:55:36]: Det er det jeg mener det vedtaket som i dag fattes, ber meg utrede. Hadde jeg hatt konklusjon på spørsmålet, hadde jeg hatt svaret nå, hadde jeg kommet med det, men det har jeg ikke. Derfor ber jeg om at jeg får mulighet til å prøve å finne den løsningen som er best mulig, både av hensyn til dem dette gjelder, og av hensyn til andre yrkesgrupper som kan stå i tilsvarende situasjon. En egen kompensasjonsordning er noe annet enn å se på ulike kompensasjonsordninger eller på hvordan yrkesskaderegelverket også kan omfatte dem, og derfor mener jeg at det forslaget til vedtak som nå får flertall, er klokt. Det gir meg et tydelig oppdrag, og det oppdraget skal jeg svare ut så raskt som råd.

Gisle Meininger Saudland (FrP) [11:56:14]: La oss komme litt til det oppdraget, for statsråden har tidligere uttalt seg ganske vagt om hvorvidt man skal ha en kompensasjonsordning. Man har sagt at det er prinsipielle ting man må diskutere. Nå sier Stortinget at statsråden og regjeringen skal komme tilbake på egnet måte. Hvilken tidslinje ser statsråden for seg at dette vil ha? Nå er det tre år siden vi fikk et vedtak i Stortinget om en kommisjon, og det er et og et halvt år siden den kommisjonens utredning ble levert. De skadde er naturlig nok utålmodige. Når tenker statsråden at hun vil komme tilbake til Stortinget med et slikt forslag?

Statsråd Tonje Brenna [11:57:06]: For å utfylle ytterligere: Det er jo mange tiår siden disse menneskene gikk på jobb og ble skadd på den måten de har blitt, så utålmodigheten har jeg ingen problemer med å forstå.

Når jeg svarer som jeg gjør, er det fordi jeg rett og slett mener at det ikke er helt beint fram hvordan dette skal løses. Vi har et yrkesskaderegulverk i dag. Vi har andre yrkesgrupper som kan ha opplevd å bli skadet på ulike vis på jobb. Vi har fortsatt mennesker som jobber på ulike arbeidsplasser i Norge i dag, som opplever at de har til dels farlige arbeidsdager. Jeg er opptatt av at vi nå ikke pådrar oss et nytt problem ved at vi løser det for akkurat denne gruppen, men ender opp med å ha andre grupper som siden opplever å bli forlatt eller oversett til fordel for oljepionerene. Det er ikke til forkleinselse for oljepionerene. Det er bare min veldig sterke følelse av ansvar her som gjør at jeg mener vi må løse dette på en måte som ikke gjør det vanskeligere for andre grupper enten å nå igjennom eller å bli forstått, med hensyn til de utfordringene de står i. Jeg kommer tilbake så raskt jeg kan, men det er mange dilemmaer knyttet til hva som skal bli den endelige løsningen her.

Presidenten [11:58:09]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:58:27]: Jeg tenker svarene fra statsråden i replikkvekslingen er dekkende for hvorfor Fremskrittspartiet mener at det bør være en egen ordning som må på plass. Når man leser svarbrevet fra statsråden, trenger man ikke være rakettforsker for å skjønne at det er et ønske fra departementet og statsråden om at dette bør inn under den generelle yrkesskadeerstatningen. Altså: Om du er tømmerhogger og har fått hogd av deg en finger, eller om du er fisker og har fått en arm i klem, skal det ligge under den samme ordningen. Det er skremmende at flertallet faktisk ikke ser det.

Jeg har fått to brev. I det ene står det:

Det er i skrivende stund bokført 17 500 mrd. kr i oljefondet. Dette fondet er bygget på oljepionerens innsats, og en stor andel av dem har fått kreft som følge av jobben de har gjort for å bygge denne rikdommen. Det har gått et halvt år siden oljepionerkommisjonen leverte sin rapport der de anbefaler en kompensasjonsordning for oljepionerene, men fortsatt står oljepionerene uten rettfærdig kompensasjon. Det kan Stortinget gjøre noe med.

Dette kan vi gjøre noe med i dag. For mange av disse haster det, på lik linje med krigsseileren Oscar Anderson, en sak som også var helt umulig å løse for regjeringen, men da Stortingets flertall bestemte seg, gikk det så fort at vi faktisk klarte å levere en måned raskere enn vi egentlig selv hadde et ønske om. Så her er det muligheter for Stortinget til å ta tak i dette på en god måte.

Et annet brev som jeg har fått, er fra ordførerne i Rogaland. Det er 23 ordførere som har skrevet under, med

det samme kravet: at det er nå vi må levere på dette. Det er ni ordførere fra Høyre, fire fra Arbeiderpartiet og fem fra Senterpartiet. 18 av 23 ordførere er altså fra partier som utgjør det flertallet som sier at man skal komme tilbake på et eller annet tidspunkt med en egnet sak. Nei, disse som dette gjelder, har ikke tid til å vente. De ønsker at vi må handle nå. For noen av dem kan det faktisk være sånn at den erstatningen de får, gjør at de har et håp om å kunne kjøpe seg en ekstra tjeneste, for om mulig å berge livet. Det er det det dreier seg om. De har ikke tid. Derfor bør Stortinget falle ned på å få etablert dette så raskt som mulig, i forbindelse med statsbudsjettet for 2025.

Tor Inge Eidesen (Sp) [12:01:19]: Jeg ser at det ikke er flere på talerlisten – ennå. Jeg fikk lyst til å ta ordet etter at forrige representant sådde litt vel mye tvil om intensjonen fra statsråden når det gjelder å følge opp det vedtaket som flertallet her står inne for.

Jeg vil understreke formuleringen i vedtaket som flertallet fatter her i dag:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av kunnskapen fra NOU 2022: 19, Oljepionerene – en kompensasjonsordning, følge opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget på egnet vis.»

Jeg tror nettopp denne formuleringen – «i lys av kunnskapen fra NOU 2022: 19» – gir et veldig tydelig signal fra Stortinget som går lenger i å legge NOU-en til grunn for en løsning enn det som representanten fra Fremskrittspartiet leser ut av statsrådens svarbrev. Det er nettopp derfor vi fatter et anmodningsvedtak her fra Stortinget og ikke bare avviser representantforslaget fra Fremskrittspartiet.

Jeg opplever vel også at det er en samstemt forsamling som understreker betydningen av en rask framdrift i denne saken.

Jeg synes også det er viktig at det foretas en forsvarlig utredning i departementet når vi tross alt skal gå inn på en endring av et regelverk, eller innføring av et nytt regelverk. Det er et viktig prinsipp, som iallfall jeg og flertallet slutter seg til.

Presidenten [12:03:00]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [12:03:03]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Sivert Bjørnstad, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om å ivareta nasjonal sikkerhet på den norske handelsflåten (Innst. 446 S (2023–2024), jf. Dokument 8:164 S (2023–2024))

Presidenten [12:03:24]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Olve Grotle (H) [12:03:58] (ordfører for saka): Representantforslaget handlar om å ta vare på nasjonal sikkerheit på den norske handelsflåten. Det gjaldt i hovudsak nasjonalitetskravet for kapteinar på skip i NIS-registeret, men saka har i løpet av behandlinga òg fått inn fleire forslag.

På grunn av den korte tida før vårsesjonen gjekk ut, har saka hatt ei rask behandling. Som saksordfører vil eg takke alle som har bidratt, og gje uttrykk for at vi har hatt eit godt samarbeid. Eg går nå over til å gjere greie for Høgre sitt syn i saka, samt ta opp forslag.

Først vil eg seie at det er viktige og alvorlege tema og spørsmål Framstegspartiet har reist i representantforslaget. Høgre deler mange av dei bekymringane det blir gjeve uttrykk for, og er samd i intensjonane.

Det er svært viktig å oppretthalde Noregs posisjon som ein sterk sjøfartsnasjon. Skal vi greie dette, må vi ha regelverk og ordningar som sikrar at skip blir registrerte i NIS, at norske skip får rekruttere høgt kvalifisert mannskap, og at sikkerheita er godt ivareteken for både skipsfarten og Noreg. Samtidig er det òg viktig at vi tek nasjonal sikkerheit på høgste alvor, og at vi tek inn over oss den dramatiske endringa som har funne stad dei siste åra.

Som fleire har peika på under behandlinga av saka, har den norske handelsflåten ikkje berre ei nøkkelrolle for norsk næringsliv, den er òg ein tryggingpolitisk ressurs for landet vårt. Det er difor fleire omsyn som må vegast mot kvarandre, slik både statsråden og komitémedlemene har gjeve uttrykk for.

Når det gjeld statsråden sitt svar til komiteen, vil eg understreke at Høgre legg til grunn at det fortløpande blir gjort analysar og vurderingar av dei temaa representantforslaget reiser, og dessutan at statsråden – som tillyst – vil kome tilbake til Stortinget når det gjeld spørsmålet om praksisen knytt til dispensasjonar bør strammast inn.

Representantforslaget inneheld krav om at ein skal stanse høve til å gje dispensasjon frå nasjonalitetskravet for kapteinar på skip i NIS-registeret og stanse utferding av farleisbevis. Det kan godt hende at dette bør skje, men det er regjering og departement som i regelen må gjere slike vurderingar, og ta slike avgjerder. Det er det

fleire grunnar til, ikkje minst at den utøvande makt har større og betre moglegheit til fortløpande å vurdere både behovet for slike tiltak og kva konsekvensar det vil gje, enn det som kan bli gjort i eit representantforlag.

Når det er sagt, er det svært viktig at temaet og bekymringane som blir tekne opp i representantforslaget, blir følgde opp, og at Stortinget får informasjon og kunnskap om dette. På denne bakgrunnen vil difor Høgre fremje følgjande lause forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av gjeldende ordning for utstedelse av sertifikater for utenlandske sjøfolk. Vurderingen bør blant annet inneholde en gjennomgang av risikobildet, dispensasjonspraksisen og konsekvenser ved eventuelle endringer.»

Eg håper at forslaget kan få fleirtal.

Presidenten [12:07:03]: Representanten Olve Grotle har tatt opp de forslagene han refererte og refererte til.

Runar Sjøstad (A) [12:07:15]: Dokument 8-forslaget peker på noen viktige utfordringer. Det peker også på den situasjonen vi står i nå som sjøfartsnasjon. Det er et forslag som skal bidra til å ivareta nasjonal sikkerhet på den norske handelsflåten. Samtidig understreker og reiser forslaget en rekke dilemmaer.

Vi vet at Norge er en stor sjøfartsnasjon. Vi har en stor handelsflåte på om lag 1 600 skip over 100 bruttotonn som seiler over hele verden med mannskap fra mange forskjellige land. Vi ser at dette er en sak av viktighet. Vi fikk også inn to høringsvar på den, i tillegg til statsrådets svar.

Når Arbeiderpartiet likevel velger å stå sammen med Senterpartiet, Høyre, SV og Rødt bak komiteens innstilling om ikke å vedta forslaget, er det ikke fordi det ikke peker på noen viktige dilemmaer, men fordi det også skaper noen nye. Vi føler at det må ha en grundigere behandling enn det vil kunne få igjennom et Dokument 8-forslag, og at det er umulig å overskue alle konsekvenser.

Så har Høyre, som representanten Grotle sa, levert et løst forslag, forslag nr. 5. Når det gjelder akkurat det forslaget, vurderer vi å støtte det. Vi vil være tydelig på om det er noe vi stiller oss bak, før vi kommer til voting.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:09:21]: Det er noe som skurrer her. Regjeringen trekker bena etter seg. Regjeringen sier at beredskap er det aller viktigste. Statsministeren har sagt det er det aller viktigste, at det er det vi skal prioritere aller først – så de leter etter grunner for hvorfor det ikke er det viktigste, men de finner dem ikke.

I svarbrevet fra statsråden står det at man ikke vil innskrenke rederienes mulighet for å skaffe bemanning. Men det er krig i nabolaget! Da kan man ikke bruke den begrunnelsen. Videre står det fra statsråden at å drive med nasjonale sanksjoner er diskriminering. Hallo, det er jo akkurat det som er poenget med sanksjoner. Det er diskriminering på nasjonalt grunnlag. Hvis man ikke har det, er det jo ikke mulig å lage sanksjoner mot Russland.

Statsråden skriver videre at man kan rekvirere i krig. Ja, kan man egentlig det? Kan man kalle inn russiske kapteiner og skip, klare å rekvirere skipene og endre mannskap hvis det er en beredskapskrise? Nei, det kan man ikke.

Statsråden sier at man må se på rederienes lønnsomhet, men det sies ingenting om lønnsomhet når man innfører nye grønne restriksjoner. Da er lønnsomheten for næringene aldri et aktuelt tema. Statsråden viser videre til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps rapport fra 2016 – åtte år siden. Det står i rapporten at det er viktig at alle funksjoner som kan sikre sikkerheten, bør opprettholdes til enhver tid. Altså: I 2024 – Russland er i krig med Ukraina, og vi grenser til Russland – bruker man en rapport fra 2016 som sannhetsvitne for hva man skal gjøre fremover.

Det er også noe om bord, som kanskje er enda mer alvorlig. Det er at dette gjelder også frakting av forsvarsmateriell under NATO-øvelser, både til øvelser og under øvelser. Også Kongsbergs luftvernssystemer er blitt fraktet på skip som har russisk kaptein. Det er det rederiene som bestemmer. Det er oppsiktsvekkende at dette skjer.

Så sitter Stortinget her og sier at vi må vente på departementet – vi kan ikke vedta, fordi vi må vente på departementet. Hvor lenge skal man vente da? Vi har altså en langtidsplan for Forsvaret. Der står det om beredskap. Der står det om akkurat dette, at man må gjøre det nå – ikke i morgen, ikke i overmorgen, ikke når departementet har sett på det, men nå. Derfor burde hele Stortinget, som de gjorde med langtidsplanen, slutte seg til det.

Jeg skulle gjerne snakket litt lenger, men det har jeg ikke lov til. Da vil jeg bare ta opp forslagene som Fremskrittspartiet har sammen med andre, og vi stemmer subsidiært for forslag nr. 5, fra Høyre.

Presidenten [12:12:25]: Da har representanten Christian Tybring-Gjedde tatt opp de forslagene han refererte til – og kan få anledning til å ta ordet igjen, dersom han ønsker det.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:12:38]: Eg kan i alle fall glede representanten TybringGjedde med at eg skal fortsetje der han sleppte, i eit omtrent uavbrote resonnement, for det representantframlegget frå Framstegs-

partiet vi her handsamar, om å ivareta nasjonal sikkerheit på den norske handelsflåten, helsar Venstre velkomen. Vi er veldig glade for at Framstegspartiet har fremja det. Vi støttar sjølv sagt dei framlegga som ligg i dette representantframlegget, om m.a. å be regjeringa stanse moglegheita til å gje dispensasjon frå nasjonalitetskrav for kapteinar på skip i NIS-registeret frå land som utgjer ein stor sikkerheitsrisiko for Noreg, og tilsvarende for farleisbevis. For dette er alvor.

Eg må òg seie at frå Venstre si side er eg oppriktig overraska over at det berre er Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne som seier tydeleg frå om dette, i den sikkerheitspolitiske situasjonen Noreg og Europa er i i dag, med krig i Ukraina og med eit Russland som er ein nasjon i krigstilstand. Vi veit at russiske fartøy blir brukte til spionasje i norske hamner og fjordar, vi veit at det russiske samfunnet no som totalitet er involvert i ein blodig angrepskrig mot eit anna europeisk land, og vi veit at det over tid har blitt gjeve svært mange dispensasjonar frå nasjonalitetskravet for kapteinar på skip i NIS-registeret frå land som utgjer ein sikkerheitsrisiko for Noreg. Vi veit at dette skjer, vi veit at dette er alvorleg, og då kan vi ikkje berre sitje og vente på nye utgreingar, nye rundar og nye prosessar. No må vi handle.

At vi då i denne salen i dag faktisk har moglegheita til å seie at praksisen med å gje dispensasjon frå nasjonalitetskrav for kapteinar på skip frå land som utgjer ein stor sikkerheitsrisiko for Noreg, må stanse, burde vere ei sjølvfølgje. Seinast no i dag kan vi lese saker i media om norske skip som transporterer russisk fisk, om båtar med russisk mannskap og russisk kaptein i norske reiarlag, og som på den måten er med på å føre midlar inn i den russiske krigsøkonomien.

Noreg har for lenge vore naive. Resten av EU har stengt hamnene for russiske skip. Vi har enno hamner opne. Vi ligg bakpå i sikkerheitsgodkjenning på mange område. Det framlegget som ligg på bordet her i dag, er etter Venstres syn tida overmoden for, og eg vil innstendig oppmode fleire parti om å sjå alvoret i det som skjer, og støtte framlegga i representantframlegget frå Framstegspartiet, slik Venstre gjer i dag.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:15:59]: Norge er en ledende sjøfartsnasjon og har en av de største handelsflåtene i verden. Myndighetene har et godt samarbeid med rederinæringen om norsk skipsfartsberedskap og vil i en krig eller alvorlig krisesituasjon kunne få tilgang til betydelige skipsfartsressurser.

For næringens del er det viktig at vi har forutsigbare og gode rammevilkår, og at norske skip er konkurransedyktige i et globalt marked. Siden opprettelsen av norsk internasjonalt skipsregister, NIS, i 1987 har det bl.a. vært praksis for å innvilge dispensasjon til utenlandske kap-

teiner, forutsatt at de innehar de nødvendige kvalifikasjonene.

Både norske og utenlandske skip, med unntak av russiske skip, vil kunne seile mellom norske havner og betjene installasjoner på norsk sokkel. Skip registrert i NIS opererer likevel i hovedsak internasjonalt og har størst tilstedeværelse utenfor Norge.

Det er ingen tvil om at vi i dag befinner oss i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon, med Russlands angrepskrig mot Ukraina, og med tydeligere interessekonflikter mellom autoritære stater og Vesten. Jeg har igangsatt et arbeid som skal vurdere om dispensasjonspraksisen bør strammes inn. Det aktuelle regelverket åpner for at det kan tas «beredskapshensyn» i vurderingen av søknader, og dette vil kunne omfatte både nasjonal sikkerhet og sikkerheten til skipet. Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når denne vurderingen er gjort.

Regjeringen jobber kontinuerlig for å identifisere og tette sårbarheter som kan ha betydning både for våre nasjonale sikkerhetsinteresser og for våre kritiske samfunnsfunksjoner. Vi er nødt til å sørge for at vi har nødvendige virkemidler for å tette sårbarheter, men må samtidig være bevisst på at det kan variere hvilke tillatelser og ordninger som utgjør en reell sikkerhetsrisiko, og at tiltakene vi treffer, er forholdsmessige.

Presidenten [12:17:05]: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:18:35]: Hvem tror statsråden en russisk kaptein vil lytte til dersom Norge øker beredskapen for et mulig angrep fra Russland mot Norge?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:18:52]: Jeg vil gjenta at regjeringen virkelig ser at vi befinner oss i en alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon, og at det er behov for å se på den dispensasjonspraksisen vi har hatt over mange år. Jeg vil også bare minne om at våre etterretnings- og sikkerhetstjenester gjør fortløpende vurderinger av trussel- og risikosituasjonen i Norge og mot norske interesser. Som sagt er det med bakgrunn i at vi har stått i en vedvarende alvorlig situasjon, at jeg nå har satt i gang et arbeid for å se på om praksisen bør strammes inn.

Spørsmålet fra representanten blir vel litt hypotetisk, så jeg vil ikke gå konkret inn på det, men vi ser virkelig at dette er en situasjon som krever handling og et visst alvor.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:19:45]: Var statsråden klar over at det ble fraktet forsvarsmateriell og krigsutstyr mellom NATO-land med russisk mannskap og russisk kaptein, f.eks. fra kontinentet og opp til

Norge, og at dette også ble fraktet på norskregistrerte skip med russisk kaptein under NATO-øvelser?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:20:08]: Om det konkrete spørsmålet har jeg ikke inngående informasjon, men vi har jo informasjon om at vi har hatt, og har, en ordning hvor russiske statsborgere som er kapteiner, har fått dispensasjon til å føre norskregistrerte skip, særlig i internasjonalt farvann. Så det er jo noe som har vært en praksis, og som kan ha vært tilfellet med tanke på det spørsmålet som representanten stiller.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:20:37]: I svarbrevet fra statsråden vises det til DSBs rapport fra 2016. Samtidig sier statsråden nå at man har kontinuerlig etterretning fra Etterretningstjenesten om hva som er nødvendig. Hvis det er slik, er da informasjonen fra 2016 den siste departementet har om vurderinger av sikkerhetsrisiko for Norge?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:21:02]: Som tidligere sagt er dette en kontinuerlig og fortløpende vurdering som gjøres av våre etterretnings- og sikkerhetstjenester, og per nå har det ikke vært noe som har tilsagt at det er nødvendig å gjøre endringer. Men som sagt har jeg satt i gang et arbeid, i og med at vi står i en vedvarende alvorlig sikkerhetssituasjon, og nå må denne praksisen ses på. Da er det viktig at man vurderer den trussel- og risikosituasjonen vi er i nå, men også konsekvensene av å stramme inn praksisen – hvilke alternativer for innstramning man eventuelt skal ha, og om man eventuelt også skal ha overgangsregler – og ikke minst effekten av et slikt tiltak. Vil det faktisk bidra til å redusere risiko og sårbarheter? Dette er de tingene som jeg ønsker å få svar på og komme tilbake til Stortinget med.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:22:08]: Eg reknar med at statsråden er kjend med den saka som er omtalt i både NRK, Fiskeribladet og andre media i dag: Den, etter Venstres syn, veldig spesielle situasjonen – for å uttrykke meg forsiktig – at etter at russiske lasteskip ikkje lenger får gå til hamn i Nederland fordi nederlandske myndigheiter fryktar spionasje når russiske skip kjem til hamn, i motsetning til norske myndigheiter, så får dette russiske fiskerikonsernet no hjelp av eit norsk reiarlag, som fraktar fisken på eit skip med russisk mannskap og russisk kaptein. Dei seier til NRK at dette ikkje er i strid med sanksjonsreglane, noko dei truleg har rett i, og dei seier vidare:

«Vi har blitt oppfordret til å ikke drive selvansjonering utover det myndighetene har bestemt.»

Meiner statsråden for det første at den praksisen som her blir avdekt, at norske skip fraktar russisk fisk med rus-

sisk mannskap og russisk kaptein, er grei? Og for det andre: Er ho einig i at norske reiarlag berre skal følgje minimumskrava frå myndigheitene og ikkje tenkje sjølv?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:23:12]: Jeg vil starte med å si at den omlastingsaktiviteten som er i norske farvann, ikke er ulovlig aktivitet, og at den også er under omfattende overvåking, og at Norge står sammen med sine allierte i sanksjonene mot Russland, med et par nasjonale tilpasninger, bl.a. at tre havner har åpning. Det er viktig for meg å si at denne omlastingsaktiviteten som sagt ikke er underlagt et sanksjonsregime, og det er heller ikke sjømat. EU har jo fortsatt import av russiskfanget fisk. Det er i hvert fall viktig å få fram at denne aktiviteten ikke er ulovlig, og at den følges nøye opp og overvåkes, med både fysiske kontroller kombinert med rapporteringskrav, havnestatskontrollregimet og ikke minst samarbeidet som er mellom norske og russiske fiskerimyndigheter.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:24:11]: Eg følgjer resonnementet til statsråden, at dette truleg er lovleg aktivitet slik regelverket er i dag, men poenget er at noko av det som er praksisen som her er blitt avdekt, er at dette er eit norskregistrert skip, men med russisk mannskap og russisk kaptein. Framlegget som ligg på bordet her i dag, og som vi skal behandle i Stortinget, som statsråden ikkje tilrår, er å stanse moglegheita for å gjere dette, å stanse moglegheita for at norske skip kan ha kapteinar på skip frå land som utgjer ein sikkerheitsrisiko i Noreg. Når reiarlaget samtidig fortel at dei blir oppfordra av myndigheitene til å ikkje gjere meir enn minimumskrava som ligg i regelverket, er statsråden einig i at då er vi litt ute å køyre her, for å seie det folkeleg? Vil statsråden seie til eit reiarlag, med russisk kaptein og russisk mannskap som fraktar russisk fisk, at dette er heilt greitt, det er lov innanfor regelverket, og difor har vi ingen problem med at ein gjer det? Eller synest statsråden at det er problematisk?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:25:15]: Jeg må forholde meg til de til enhver tid gjeldende sanksjoner og regelverk som vi opererer etter. Når det gjelder den omlastingen, er det som sagt ikke ulovlig aktivitet. Da vil jeg bare få lagt den ballen død.

Så til spørsmålet om russisk kaptein og russisk mannskap, og da er vi ved kjernen i dette Dokument 8-forslaget. Jeg har redegjort for at jeg ønsker å se på dispensasjonspraksisen og hvilke konsekvenser en eventuell innstramming vil få, og om det faktisk også vil ha en effekt når det gjelder å redusere risiko og sårbarheter. Man kan jo se for seg at det finnes andre måter å løse det på hvis man skulle begynne å stramme inn. Så alt dette må vi ha oversikt over, og vi må ikke minst også se på

hvordan hensynet til norsk skipsfartsberedskap i det hele vil stå seg etter en eventuell innstramming.

Presidenten [12:26:08]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:26:21]: Eg vil først gi honnør til Framstegspartiet, som har løfta ei viktig bekymring. Vi følgjer debatten og svarbrevet frå regjeringa, og det verkar som at dette er noko dei tar på alvor. Gitt den spesielle situasjonen vi står i i dag, og den bekymringa som er her på Stortinget, meiner eg det er riktig å støtte forslag nr. 5, frå Høgre, om at Stortinget blir informert om saka og framdrifta. Forslaget, som allerede er referert til, lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av gjeldende ordning for utstedelse av sertifikater for utenlandske sjøfolk. Vurderingen bør blant annet inneholde en gjennomgang av risikobildet, dispensasjonspraksisen og konsekvenser ved eventuelle endringer.»

Eg tenkjer at dette er eit arbeid som allereie går føre seg i regjeringa, og det er naturleg at Stortinget, med dei bekymringane som er her, òg blir involvert i arbeidet. Det meiner eg er ein god parlamentarisk praksis.

Presidenten [12:27:29]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [12:27:37]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppjøret 2024) (Innst. 448 S (2023–2024), jf. Prop. 105 S (2023–2024))

Presidenten [12:27:39]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Solveig Vitanza (A) [12:28:27] (ordfører for saken): Som saksordfører vil jeg starte med å si takk til komiteen for godt samarbeid. Det har vært spesielt viktig i denne saken, siden vi har hatt kort tid på å ferdigbehandle den. Den 16. mai ble det klart at både Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norges Bondelag hadde signert en jordbruksavtale med staten, og den 30. mai

ble proposisjonen oversendt til Stortinget. Det er gledelig at det er et bredt flertall i komiteen som har samlet seg bak tilrådingen om å støtte årets jordbruksoppgjør. Jeg antar at de tre partiene som ikke støtter avtalen, selv redegjør for dette.

Årets jordbruksoppgjør er en avtale for økt norsk selvforsyning og en oppfølging av selvforsyningsplanen som ble behandlet i Stortinget i april. Vi skal øke selvforsyningsgraden til 50 pst. innen 2030, og da må det føres en aktiv og framoverlent landbrukspolitikk der vi tar ressursene over hele landet i bruk for å sikre matproduksjonen. Det vil denne avtalen bidra til.

Jordbruksavtalen gir også et nytt løft i bondens inntektsmuligheter og føyer seg inn i en rekke av tre gode jordbruksoppgjør som vi har hatt under denne regjeringen. Avtalen har en ramme på litt over 3 mrd. kr og legger til rette for en inntektsøkning på 85 000 kr per familieårsverk og en tetting av inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet på 60 000 kr. Med dette ligger vi godt an for å tette inntektsgapet innen 2027.

Årets avtale vektlegger bl.a. å styrke økonomien i norsk melkeproduksjon, som på mange måter er ryggraden i norsk matproduksjon. Den legger også til rette for økt produksjon og forbruk av norsk korn, og jeg vil spesielt nevne den klare satsingen på grøntsektoren. Dette er en næring i vekst hvor det er et betydelig potensial for økt salg gjennom både økt forbruk og økt norskandel. Vi må også se på hvordan vi skal ta i bruk mer areal som i dag ligger brakk, og som gror igjen. Vi har derfor støttet opp om forslaget om å utrede en tiltakspakke for å redusere jordbruksareal som er ute av drift, fram mot neste års jordbruksoppgjør.

Denne avtalen gir et tydelig og nødvendig løft for klima, natur og miljø. Samlet er det nå nær en tredjedel av den totale budsjetttrammen, så mye som 10,5 mrd. kr, som går til ordninger med natur-, miljø- eller klimaeffekt innenfor jordbruksavtalen. Målrettede ordninger økes betydelig og vil både føre til at vi reduserer miljøbelastningen for jordbruket, inkludert klimagassutslippene per produsert enhet, og føre til å styrke natur- og miljøgodene jordbruket produserer. Satsingene er også viktig for å ruste jordbruket mot klimaendringene.

Jeg vil avslutte med å si at jeg er glad for at det blir et solid flertall for årets jordbruksavtale i dag. Det at vi her i landet har en ordning med årlige jordbruksforhandlinger der organisasjonene i landbruket kan sette seg sammen med staten og forhandle om viktige rammebetingelser, er noe vi i Arbeiderpartiet er veldig opptatt av å verne om. Vi har nå en avtale som er framforhandlet av et samlet jordbruk, og både Bondelaget og Småbrukarlaget har vært tydelig på at de ønsker at Stortinget skal stemme for avtalen her i dag. Det vil vi respektere. Et stort flertall for avtalen sender ikke minst et viktig signal

til bønder over hele landet – en beskjed om at vi verdsetter deres viktige innsats for å produsere god og sunn mat til hele den norske befolkningen.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:33:00]: Norsk landbruk er viktig. Det er viktig for verdiskapingen, det er viktig for klimaet, og det er viktig for forbrukerne. Norsk landbruks rolle i samfunnet vil bare bli enda mer sentral i årene som kommer. Med stadig skiftende klimaforhold, en endret geopolitisk situasjon og globale handelsutfordringer blir det viktigere enn noen gang å ruste norsk landbruk for fremtiden og for de utfordringene vi alle kommer til å møte. Vi må bli mer bærekraftige og mer innovative. Vi må ta i bruk ny teknologi, og vi må styrke selvforsyningen.

Dessverre lykkes ikke regjeringen med noen av disse tingene. Det er ikke fordi regjeringen ikke vil satse på landbruket – jeg skal være så ærlig å innrømme at det vil de – men det er fordi de har ideologiske skylapper som hindrer dem i å se de farene som truer, og sette inn målrettede grep der vi faktisk trenger det. Jeg forstår det. Jeg forstår at det er vanskelig å endre egen politikk. Jeg forstår at å forandre for å bevare er vanskelig, men dette er vanskelige tider. Vi er nødt til å være modige nok til å ta noen vanskelige valg. Vi må tørre å si at folk må spise sunnere, vi må tørre å si at kjøttsubsidiene kanskje ikke er bra for klimaet, ei heller for selvforsyningsgraden, og vi må tørre å kutte utslipp også i landbruket.

Dersom Norge skal møte de store utfordringene som landbruket og norsk matproduksjon nå faktisk står overfor, er det viktig å ikke låse oss inn i eksisterende mønstre som hindrer oss i å finne den gode balansen mellom nødvendige reguleringer og fleksibilitet, innovasjon og vekst. Det handler om å være forberedt. Det handler om å styre endringene i en retning som er til det beste for både bonden og forbrukeren. Omstilling er viktig for å bevare og for samtidig å utvikle norsk landbruk til det beste for alle parter. Det handler altså om å forandre for å bevare.

De årlige overføringene til landbruket, som nå er oppe i nesten 30 mrd. kr, er i dag lite klimavennlige. De stimulerer i liten grad den enkelte bonde til å ta klimagrep, selv om forrige representant på talerstolen her hevder noe annet.

Hvis vi ser på tallene fra OECD, har Norge faktisk Europas aller mest klimafiendtlige subsidiesystem i landbruket. Det er ingen land i hele Europa som i så stor grad subsidierer klimafiendtlige grep i landbruket. Det gjør at vi graver vår egen grav, eller snarere landbrukets grav, fordi vi henger igjen i gamle tankesett.

Høyre skulle veldig gjerne ha støttet dette oppgjøret, men når regjeringen legger til grunn et tallgrunnlag som ikke har støtte i Stortinget, kan vi ikke det. I tillegg

er det viktig for Høyre å gjøre det regjeringen påstår at de gjør, nemlig å satse på klimaet. Det er ganske interessant hvordan regjeringen slår seg på brystet og sier: Vi gjør en masse på klima; vi bruker en tredjedel av økningen i overføringene på klima. Det er jo ikke riktig. De bruker penger på beite og kulturlandskap, og det er fint, men det har veldig lite med klima å gjøre.

For Høyre er det viktig at vi faktisk gjør det vi påstår, så vi kommer i dag til å foreslå en del flyttinger av midler, nettopp for å satse på klimaet og på de tingene i landbruket som vi mener man bør satse på: frukt, grønt og korn – altså plantebasert produksjon.

Med dette vil jeg varsle at Høyre vil støtte forslagene nr. 35 og 42. Det handler om å gjøre ting ryddig, og det handler om at selv om vi er politisk uenige, er vi nødt til å følge noen grunnleggende demokratiske prinsipper i salen her. For oss er redelighet viktig, for oss er forutsigbarhet viktig, og for oss er ryddighet viktig. Det er grunnlaget for at vi støtter disse forslagene. I tillegg vil jeg gjerne ta opp Høyres forslag i saken.

Presidenten [12:37:08]: Da har representanten Lene Westgaard-Halle tatt opp de forslagene hun refererte til.

Per Olav Tyldum (Sp) [12:37:26]: Noe av det viktigste jeg gjør som stortingsrepresentant, er å dra på besøk i ulike deler av landet for å høre hva landbruket er opp-tatt av, og å lære av dyktige bønder, fagfolk og tillitsvalgte. Det som møter meg, er et veldig variert landbruk, med ulike utfordringer, men det finnes en klar fellesnevner: et genuint ønske om å produsere trygg og god mat. Jeg opplever en oppriktig stolthet over å være bonde og matprodusent.

Jeg skal ikke legge skjul på at næringen også gir uttrykk for at de står i en krevende tid. Det har handlet om en ekstrem kostnadsvekst og om å finne igjen troen på at egen gård skal kunne leve videre, og at nye generasjoner ser muligheten i å overta.

Mange som nylig har eller snart skal foreta store investeringer, frykter spesielt en høy rente. Et par-tre prosentpoeng på et lån på mange millioner kroner har stor betydning for økonomien. Håpet om en lavere rente og reduserte priser er det mange som deler med næringen. Derfor legger Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering all kraft på å dempe presset på økonomien.

Den norske bonden har virkelig stått i det. La meg bare minne om hva som har skjedd fra oktober 2021, med en ny regjering og fram til i dag. Det er levert store jordbruksoppgjør og øvrige tiltak i en dyrtid for bonden og norsk landbruk. Det skjer i en tid der yrkesbrødre og -søstre i Ukraina ikler seg splintsikre vester før de setter seg på traktorsetet. Det skjer i en tid med store landbruksdemonstrasjoner ute i Europa og med et nyvalgt

europaparlament som fra enkelte land vil bli dominert av sterke ytre høyre-krefter.

Det var en etterlengtet opptrappingsplan som ble levert 8. mars i år, en opptrappingsplan fra regjeringen med kurs mot å løfte inntektsmulighetene og å øke selvforsyningen. Meldingen ble behandlet i Stortinget tidsnok til å rekke fristene for budsjettnemnda og for årets jordbruksforhandlinger.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har satt retning – en retning for økt selvforsyning og en retning for å tette inntektsgapet. Selv om et flertall på Stortinget stemte ned selve opptrappingsvedtaket, vil regjeringen tette gapet innen 2027.

Årets oppgjør er signert av Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og staten. For regjeringspartiene har det vært viktig å begrense avtalens innvirkning på økte matpriser, og man har derfor prioritert bruk av budsjettmidler framfor økte priser.

Partene i årets jordbruksoppgjør har også avtalt flere utredninger fram mot neste års jordbruksoppgjør. En av dem er jordbrukskonto. I arbeidet fram mot statsbudsjettet for 2025 vil finansministeren sørge for å utrede om det er grunnlag for en ordning med jordbrukskonto etter modell fra tømmerkontoordningen i skogbruket. Det arbeidet ser jeg fram til, og jeg håper næringen ved bruk av en slik konto vil oppleve en større trygghet og forutsigbarhet.

Det betyr noe om Senterpartiet sitter i regjering og ikke Høyre og Fremskrittspartiet. Fremskrittspartiet vil avvikle hele forhandlingsinstituttet og ser tydeligvis ikke verdien av å ha matproduksjon i hele landet. Høyres landbrukspolitikk tar sikte på å sikre bedre rammevilkår for frukt, grønt og matkorn, men «på bekostning av øvrig produksjon», står det å lese i innstillingen.

Vi deler ambisjonen om å styrke planteproduksjonen, men det kan ikke gå på bekostning av melke- eller kjøttproduksjon i landet vårt. Kombinasjonskua er genial. Den produserer både kjøtt og melk og nyttiggjør seg gress fra vårt kalde og blaute land. Skal vi øke selvforsyningen, må vi ha kua.

Avtalen som er inngått, skal løfte bondens inntektsmuligheter. Det er et reelt løft, og det er for meg helt uforståelig at enkelte partier vil stemme nei. Ved å stemme nei betyr det at man ikke ønsker at bonden skal ha en inntektsutvikling.

Jeg vil gi honnør til de partiene som støtter en framforhandlet avtale i innstillingen fra komiteen. Selv om vi har tydelige politiske forskjeller mellom oss, støtter vi opp om forhandlingsinstituttet og en framforhandlet avtale. Forhandlingsretten verdsettes høyt, men blir utfordret av enkelte parti her på Stortinget.

Senterpartiet støtter opp om norsk landbruk og forhandlingsrett – derom hersker ingen tvil.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [12:42:40]: Det har vært en interessant vår for jordbruket. Det hele ble sparket i gang med et nytt tallgrunnlag for jordbruket, med påfølgende aksjoner og demonstrasjoner. Det gikk så langt at regjeringspartiene endte opp med å stemme imot sitt eget tallgrunnlag, som de få dager før hadde sikret seg flertall for. Utgangspunktet for jordbruksoppgjøret kan ikke sies å ha vært det beste, så jeg tror det for mange har vært overraskende at partene kom til enighet, få uker etter at de hadde lagt hverandre for hat.

Når man ser på avtalen, er det derimot ikke rart bøndene har sagt seg fornøyd. Overføringene til jordbruket har aldri vært høyere, og etter at denne avtalen er vedtatt i dag, er det klart at de 15 mrd. kr jordbruket har fått i økte overføringer i regjeringsperioden, skal bli til 18 mrd. kr. Man er fra politisk hold avhengig av å omlegge fra målpris til volummodell for ikke å havne på kant med WTO-avtalen, fordi subsidiene er så store. Det er på grensen til at den norske bonden kan direkteansettes i staten og motta lønnslippen sin direkte derfra. Likevel har forbrukeren rekordhøye matvarepriser, samtidig som bøndene demonstrerer over inntekten sin. Det er på tide å si at det ikke er økte overføringer som er løsningen, men heller systemendringer. Økte overføringer bidrar ikke til innovasjon og nytenkning i næringen, heller tvert om. Senterpartiet hemmer utviklingen i norsk landbruk med sin iver etter å styre landbruket etter planøkonomiske modeller.

For hver dag statsråd Pollestad sitter som landbruksminister, legges det ned minst én landbruksbedrift i Norge. I 2022 var det rundt 397 færre landbruksbedrifter enn året før. I snitt er det altså blitt lagt ned mer enn ett gårdsbruk hver eneste dag. Jeg må si meg enig med lederen i Bondelaget, Bjørn Gimming, i at det er tøft å være den siste bonden i bygda.

Senterpartiets løsninger bidrar ikke til å snu denne trenden, heller tvert imot. Når man bruker feil medisin, hjelper det lite å øke dosen. Det vil ofte bidra til det motsatte. Fremskrittspartiet har påpekt at dagens system er utdatert og modent for modernisering, mens regjeringen, med Senterpartiet, tviholder på et gammeldags og utdatert system som ikke fungerer, hvor bonden må forholde seg til at utgiftene er markedsstyrt og inntektene er politisk styrt, etter god gammeldags planøkonomisk tenkning.

Den norske bonden gjør en kjempeviktig jobb for å gi oss mat på bordet hver eneste dag. De fortjener et system som gir dem makt, ansvar og tillit. Bøndene reguleres helt til fingerspissene, med et minimalt handlingsrom. Hver enkelt bonde vet best hvilke forutsetninger og muligheter som finnes på hver enkelt gård, og bør ha makt til å styre dette selv.

Det norske meierimarkedet har vært sterkt preget av monopoler, og konkurransen for bøndenes råvarer er minimal. TINE har i dag 75 pst. markedsandel av meierikategorien samlet i butikk og 94 pst. andel av all råvare. Regjeringens foreslåtte modell, der man går fra målpris til volummodell, vil innebære en ytterligere konsentrasjon av TINEs makt i verdikjeden. Dette betyr i klartekst at TINE skal fastsette prisen bonden får for melken. TINE vil også fastsette prisen på råvarene de selger til sine konkurrenter, og følgelig ha stor kontroll over prissettingen som vil skje ut til forbruker.

Den nye modellen er verken faglig forankret eller utprøvd, og endringene kommer brått. Derfor fremmer vi et forslag om å utsette fjerningen av de konkurransefremmende tiltakene i PU-ordningen, Prisutjevningsordningen for melk. Konsekvensen er at TINE vil feste et enda sterkere grep om meierisektoren, mens utfordrere vil bli presset ut. I et fritt land regnes det som åpenbart at det er forbrukeren som skal sitte med makten i markedet, men i regjeringens og Senterpartiets verden skal det være monopolisten.

Jordbruket trenger ikke større overføringer, men bedre forutsetninger for å tjene penger. Et friere marked og et system som gir mer makt til hver enkelt bonde, skaper mer valgfrihet i hverdagen.

Med det tar jeg opp det forslaget Fremskrittspartiet har fremmet. Ved en inkurie har Høyre falt ut av forslaget. Forslaget er fra både Fremskrittspartiet og Høyre.

Fremskrittspartiet vil stemme for forslag nr. 42, fra SV, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti.

Presidenten [12:47:55]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har tatt opp det forslaget han refererte til.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:48:10] (fung. leiar i komiteen): Vi behandlar i dag eit forslag til jordbruksavtale som byggjer på eit talgrunnlag som ikkje oppnådde fleirtal på Stortinget. I Noreg er det parlamentarisme som er styringsforma, som betyr at regjeringa må ha tillit frå Stortinget for å kunne styre. I denne tilliten ligg det at ein må ha fleirtal for politikken som blir ført.

Dagens regjering er ei mindretalsregjering. Det betyr at ho må søkje støtte frå andre parti i Stortinget for å få gjennomført politikken sin. Dette bidrar til å sikre ei balansert maktfordeling og at politikken til regjeringa har demokratisk legitimitet. Dette er også godt beskrive i Stortingets forretningsorden, f.eks. når det gjeld budsjettssituasjonar. Viss regjeringa sitt forslag til statsbudsjett ikkje får fleirtal, og heller ingen alternative budsjettforslag får fleirtal, kan det føre til at ein opererer med eit midlertidig budsjett basert på budsjettet frå det føregåande året. Ein kan altså ikkje leggje fram eit for-

slag til budsjett som ikkje får fleirtal, og så berre late som ingenting og la det forslaget vere det gjeldande.

Dette gjeld ikkje berre budsjett, det gjeld alle andre saker – kommunenøkkel, f.eks. Viss ikkje regjeringa sitt forslag til kommunenøkkel blir vedtatt av Stortinget, ja, da gjeld ikkje regjeringas forslag til kommunenøkkel. Prinsippet er at dersom ikkje noko forslag har fleirtal, kan ikkje regjeringa leggje sitt eige forslag til grunn. Dette er eit grunnleggjande trekk ved parlamentarisme. Noko anna er ikkje demokratisk, i alle fall ikkje i det norske demokratiet. Dette prinsippet er eit andre prinsipp til frukost, som forhandlingsinstituttet eller andre prinsipp ein måtte ha i kvardagen. Det er dette prinsippet som er det avgjerande.

Grunnen til at eg seier dette, er at det er akkurat dette regjeringa har gjort. Dei kom til Stortinget med eit forslag til nytt talgrunnlag for jordbruket, som ikkje oppnådde fleirtal. Så gjennomfører altså regjeringa likevel oppgjeret på grunnlag av sitt eige forslag, som ikkje oppnådde fleirtal. Dette er eit brot på det parlamentariske prinsippet. Det er grunnen til at SV ikkje kjem til å stemme for avtalen – det er av reint prinsipielle grunnar, fordi han er bygd på eit grunnlag som ikkje har fleirtal i Stortinget.

Det er også grunnen til at SV, saman med fleire andre parti, føreslår at talgrunnlaget skal kome tilbake til Stortinget, sånn at det skal ha legitimitet. Utan den legitimiteten blir teppet trekt vekk under mange viktige og avgjerande prosessar i jordbruket. Vi i SV kjem aldri til å akseptere ein situasjon der noko så avgjerande som det som dimensjonerer satsingane i jordbruksavtalen, ikkje har forankring i Stortinget.

Vi kjem til å stemme for forslaga nr. 35 og 36. Dette er forslag som vi meiner er fornuftige. Men vi kjem ikkje til å stemme for forslag som gjer endringar i avtalen. Det prinsipielle standpunktet vårt er at vi ikkje ønskjer å gå inn i ein avtale som er bygd på eit grunnlag som det ikkje er legitimitet bak frå Stortinget.

Det er godt kjent kva SVs syn på talgrunnlaget er. Vi meiner at ein med talgrunnlaget sånn som regjeringa har lagt det til grunn, utan fleirtal i Stortinget, ikkje er i stand til å realisere dei andre måla våre, om å auke sjølvforsyninga, stoppe nedbygginga av jordbruket og snu ei negativ utvikling til ei positiv utvikling. Vi trur heile kjernen i problemet ligg i at ein har feil talgrunnlag, som bereknar inntektene til jordbruket feil. Men det avgjerande for oss er at det har ein demokratisk legitimitet, og med forslaget vi fremjar saman med Miljøpartiet Dei Grøne, Raudt og Kristeleg Folkeparti, vil ein få tilbake ei sak til Stortinget seinast i februar 2025, ei eiga sak, der vi må sikre demokratisk legitimitet. Det er den vegen vi går i alle andre saker på Stortinget, det er den vegen vi må gå også i dette spørsmålet, og så må vi berre sjå tilbake på

det som skjedde i årets avtale, som eit avvik frå dei demokratiske parlamentariske prinsippa som vi står for.

Med det ønskjer eg å ta opp dei resterande forslaga vi er med på.

Presidenten [12:53:14]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Geir Jørgensen (R) [12:53:31]: Jeg vil ikke ta den prinsipielle tilnærmingen som foregående taler har. Jeg vil si at jeg er glad for at vi har et framforhandlet jordbruksoppgjør for 2024.

Situasjonen i fjor var sånn at vi hadde et illegitimt oppgjør. Det var bare én av partene, ett av faglagene, som hadde forhandlet fram avtalen i fjor med departementet, og Bonde- og Småbrukarlaget var rett og slett kjørt ut av prosessen. Da stemte Rødt imot hele oppgjøret. I år stemmer vi for av hensyn til forhandlingsinstituttet og av respekt for det.

Vi gjør det samtidig som vi holder oss for nesen, for i disse tider å forhandle fram et jordbruksoppgjør hvor vi ser at vi selv med denne regjeringen, selv med denne politikken, mister i snitt ett gårdsbruk per dag – og på et tallgrunnlag som ikke har flertall i denne sal – det er problematisk. Derfor går vi inn for det forslaget som er referert her, om at vi skal ha tallgrunnlaget tilbake til Stortinget. Vi skal ha en ryddig behandling av det, og vi skal huske på hvordan denne våren har sett ut: Stortinget har vært beleiret av arbeidsfolk, av sliterne fra åkrer og marker rundt omkring i hele Norge som tok seg pause i våronna og alt de hadde å gjøre, for å vise den kraftigste protesten vi har sett på mange, mange år i dette landet, mot den rådende landbrukspolitikken.

Dette må vi ta på alvor, og derfor er jeg glad for at vi nå får en god omkamp om tallgrunnlaget. Vi må ha ærlige tall skal vi komme videre her. Det nytter ikke å gå videre med denne politikken sånn som det har vært. Jeg må si at det i flere saker nå har vært et politisk håndverk fra regjeringen som vi må sette store spørsmålstejn ved.

Vi reiser en rekke egne forslag her. Vi kommer altså ikke i gang med selvforsyning eller med reelt sett å kunne nå det målet med denne nedgangen i antall gårdsbruk, og vi er nødt til å ta mer jord i bruk. Skal vi øke selvforsyningen til 50 pst. innen 2030, som er et politisk vedtatt mål her, krever det en masse jord. Og hva er situasjonen ute i Landbruks-Norge? Jo, 13 pst. av det totale jordbruksarealet her i landet ligger brakk. Tallet i Nord-Norge er 40 pst. – 40 pst. av jordbruksarealet er ikke i bruk. Så jeg er glad for at vi nå har fått flertall for Rødts forslag om en tiltakspakke for å ta i bruk brakklagt jord, og at den skal ligge klar før jordbruksoppgjøret 2025.

Sammen med det vi tidligere har oppnådd med teigbasert tilskudd, er vi på vei mot et bedre jordbruk, og

vi kan også se for oss at mange flere kanskje vil se det likt å gå i gang med å dyrke opp ny jord og ta i bruk den som er brakklagt. Det bør være et insentiv for unge folk som vil satse på landbruket. Vi ser hvilke gårder de tar til, og det er gjerne gårder som ikke har vært i bruk på noen år. De bruker altså tiden sin på å restaurere jord. Nå skal vi gjøre det lettere for dem, sånn at vi kommer på et bedre spor her.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:57:39]: Venstre kjem til å røyste for det inngåtte jordbruksoppgjøret. Vi er glade for at ein har kome til ein avtale med begge organisasjonane, og det er etter vårt syn prinsipielt rett at det stiller Stortinget seg bak.

Så registrerer eg at det enno er store diskusjonar om talgrunnlaget. Det blir brukt veldig sterke ord frå både SV og Høgre om at det ikkje er fleirtal bak det talgrunnlaget det er forhandla på i år. Vel, dersom det finst eit alternativt fleirtal for eit anna talgrunnlag, er jo det 100 pst. demokratisk og fint. Då er det berre å kome med det fleirtalet for eit anna talgrunnlag, og då er det sjølv sagt det som vil liggje til grunn for landbruksforhandlingane neste år. Akkurat det slit eg per i dag med å sjå korleis spagatkameratane Høgre og SV skal få til, men spagat er ei øving som ein kan bli betre i ved å øve seg. Så vi ventar spent på Høgre og SV sitt foreina talgrunnlag som skal få landbruket til å juble landet over, også med støtte frå Framstegspartiet. Det er spennande tider vi går i møte. Eg trur det bøndene treng no, ikkje er meir spennande tider, kompliserte turnøvingar og spagat om teoretiske, nye talgrunnlag det ikkje finst fleirtal for i Stortinget. Det er faktisk stabilitet framover no.

Venstre meiner ikkje at årets jordbruksavtale er perfekt. Han inneheld ein del element som er bra, både på mjølkeproduksjonen i distrikta, på sosial velferd for bøndene og på korn. På andre område er han ikkje god nok. Vi må ha betydeleg større endringar i oppbygginga av jordbruksavtalen og heile jordbrukspolitikken i åra framover for å skape framtidens grønne landbruk. Det handlar om to ting i alle fall, som eg skal konsentrere meg om.

Det eine er kva norsk landbruk produserer. Det er nettopp lagt fram og fått brei forankring i Stortinget for ei sjølvforsyningsmelding som seier at skal vi få opp sjølvforsyninga i Noreg, handlar det ikkje om endå meir mjølk og endå meir kjøt. Det handlar om grønt og korn. På korn er vi på veg. Der er det gjort gode grep i årets avtale. På grønt er det ikkje godt nok. Eg hoppa i stolen under høyringa vi hadde i næringskomiteen i år, då det største av fagлага våre, Norges Bondelag, sa meir eller mindre rett ut at dette med grønt er noko marknaden må ta seg av. Det er ute i marknaden problema ligg. På

jordbruksavtalen og dei 30 milliardane vi brukar der, skal det vere stø kurs og akkurat som før: kjøt og mjølk.

Det går ikkje. Ja, det må gjerast mykje ute i marknaden for å styrkje grøntnæringa. Det er heilt korrekt, men her må det henge saman, og vi må gjere det over alt. Derfor er eg veldig glad for at det er eit breitt fleirtal i denne innstillinga som understrekar at den tydelege prioriteringa av frukt og grønt i sjølvforsyningsmeldinga må liggje til grunn for heile landbrukspolitikken i åra framover og også leggje føringar inn mot komande års jordbruksoppgjør. Då må grøntsektoren prioriterast. Det er ikkje noko som berre marknaden skal ta seg av. Dette må også jordbrukspolitikken og jordbruksavtalen ta inn over seg. Vi må opp på grøntproduksjon. Det får vi til dersom vi har politisk vilje til det over heile landet.

Det andre store området der vi ikkje er på rett kurs, er klima. Klima blir førande for absolutt alle politikkområde i åra framover, også for landbruk. Landbruket og staten har inngått ein klimaavtale. Vi er alvorleg bakpå med å oppfylle han.

Så seier departementet og regjeringspartia at jo, men den jordbruksmeldinga er heilt fantastisk på klima, det er 10,5 mrd. kr til klima, miljø og natur. Det er ei sminking av historia. Størsteparten av den potten på 10,5 mrd. kr er tilskot til å halde beiteareal og kulturarven i hevd. Det er bra. Det er mykje godt miljø og natur i det, men det har absolutt ingenting med klima og klimapolitikk å gjere. Det mest effektive vi kan gjere i klimapolitikken, er faktisk å få til ei vridning av kosthald og kva vi produserer. Det er også andre tiltak som krev ei heilt anna retning enn berre å slå seg til ro med at ein lagar ein stor samlepost ein kallar klima, miljø og natur, og seier at dermed har vi ei klimasatsing – simsalabim. Slik er det ikkje. Klimaprofilen må skjerpast kraftig, og det kjem Venstre til å bidra til i alle politiske diskusjonar framover.

Kari Henriksen hadde her overtatt presidentplassen.

Sigrd Zurbuchen Heiberg (MDG) [13:02:57]: Rolf Jacobsen skreiv diktet «Den lille bonden» i 1979, men sjeldan har det vel passa så godt som i dag – same dag som me skal vedta ein ny transportplan full av motorvegar, i eit land med rekordmange daglegvaremiliardærar, og når me no skal behandla jordbruksoppgjøret:

«Det var den lille bonden de tok kuene fra og åkeren til den nye motorveien.

Det er han som ligger våken om nettene for å betale lånene sine til bankene

så de kan bygge de svære husene som ligner slott.»

For to månader sidan demonstrerte norske bønder og me som støttar dei, for at det skal løna seg å produsera

mat i Noreg. Me kjempa for at bøndene si inntekt skulle bereknast ut frå like mange timars arbeid som for vanlege lønstakarar. Me kjempa for at investeringar i jord skulle trekkjast frå før inntektssamanlikninga, og me kjempa for at inntekta til bøndene ikkje skulle blåsast kunstig opp med 20 pst. før ho vart samanlikna med andre si inntekt. Det fekk me ikkje gjennomslag for. Måten bondeinntekta vert berekna på no, inneber å leggja til grunn at bønder skal tena dårlegare enn andre yrkesgrupper, sjølv om regjeringa påstår at målet er inntektsutjamning. Konsekvensen er at bøndene si gjeldsgrad vil fortsetja å auka, at eigenkapitalen vert sliten ned, at mange bønder vil gje opp, at dyrevelferda vert svekt, og at meir jordbruksareal vil gå ut av drift.

Difor er eg veldig glad for at det no ligg an til fleirtal for forslag nr. 42, frå Miljøpartiet Dei Grøne, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Kristeleg Folkeparti, om å leggja fram ei sak med forslag til prinsipp for berekning av inntekt i jordbruket og samanlikning med andre grupper seinast innan februar 2025. Vert dette vedteke, har Stortinget gjeve norske bønder nytt håp.

I jordbruksavtalen er partane einige om å auka stønaden til klima- og miljøtiltak med i overkant av 1,1 mrd. kr. Det er i utgangspunktet bra, men ein kan ikkje, slik som Arbeidarpartiet og Senterpartiet skriv i innstillinga, bruka dette som argument for at avtalen trekkjer landbruket i klimavenleg retning. 950 mill. kr av dei nemnde 1,1 mrd. kr går til beitetilskot og areal- og kulturlandskapstilskot. Det er isolert sett fine tiltak som bidreg til landbruk over heile landet og fleire dyr på beite, men dette er ikkje tiltak som kuttar klimagassutslipp, same kva Senterpartiet og Arbeidarpartiet måtte påstå. Beitetilskot og areal- og kulturlandskapstilskot utgjer om lag 80 pst. av tilskota som departementet klassifiserer som natur-, miljø- og klimatilskot i 2025. Til samanlikning utgjer stønaden til klima- og miljøprogram 0,4 pst., stønaden til Klimasmart landbruk 0,1 pst. og stønaden til biogass 0,2 pst. Å kalla dette for klimavenleg landbrukspolitikk er ein bløff.

Utsleppa i jordbruket gjekk rett nok ned med 180 000 tonn i 2023. SSB forklarar det med éin faktor: færre kyr. Men redusert kjøttproduksjon og -forbruk er ikkje ein del av denne regjeringa sin klimapolitikk. Tvert imot har både den sitjande og den avgåtte landbruksministeren insistert på at kjøtfri middag ikkje er middag, og me har ein klima- og miljøminister som ikkje ville røra middagstallerkenen til nordmenn, sjølv om kjøttforbruket i Noreg er langt høgare enn det kosthaldsråda tilseier. Målet i klimaavtalen mellom jordbruket og regjeringa er å kutta utsleppa med 5 millionar tonn innan 2030 – ein er ikkje i nærleiken. Det er heilt openbert at klimainnsatsen i landbruket må trappast mykje meir opp enn det regjeringa legg opp til.

Til slutt vil eg poengtera at avløysartilskotet, som skal sikra at bønder som vert sjuke, har råd til å henta ein vikar, vert avkorta for bønder som har ein annan jobb ved sida av. Konsekvensen er at mange sjuke bønder må dekkja avløysar frå eiga lomme. Dette er eit høl i velferdssystemet vårt, og det hølet må tettast. Eg håpar og trur landbruksministeren tek dette på alvor, og at det kjem ei betre løysing i løpet av kort tid.

Med dette vil eg ta opp det forslaget Miljøpartiet Dei Grøne har aleine, og eg vil varsla at Miljøpartiet Dei Grøne kjem til å røysta for forslag nr. 35, og at me vil røysta for oppgjøret. Jordbruket treng eit stortingsvedtak om avtalen, sjølv om det er basert på feil talgrunnlag.

Presidenten [13:07:19]: Representanten Sigrud Zurbuchen Heiberg har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [13:07:34]: Jeg er svært glad for at vi i år behandler en avtale skrevet under av begge faglag. Jeg synes oppriktig at det var synd at faglagene ikke klarte å enes om et felles krav i fjor, og desto bedre er det at de sammen sto løpet ut i år. Jeg har respekt for at det på enkelte områder er avstand mellom faglagene, men det er sammen de best representerer bredden av norsk landbruk. Jeg vil derfor takke bøndenes faglag for at de i år inngikk en avtale på vegne av bonden.

Norsk landbruk er inne i en avgjørende tid for mange framover. Generasjonen som står på trappene til å ta over, må vite at de får en lønn som står i stil med arbeidet. Nå er imidlertid situasjonen på mange steder svært usikker. Landbruksbarometeret viste at kun én av fire bønder vil anbefale unge å begynne med matproduksjon i dag. Det er virkelig noe som ikke bare burde bekymre langt flere enn de mest ihuga landbruksforkjemperne. Dette burde bekymre alle innbyggerne i Norge. Dersom vi mister bøndene, svekker vi beredskapen, norsk selvforsyning og Distrikts-Norge.

En investering i norsk landbruk er en investering i et trygt og solidarisk Norge med levende distrikter. Vi trenger både store og små bruk, og det må det være i hele landet.

Totalberedskapskommissjonen understreker at det er svært viktig å sikre størst mulig produksjon av mat i Norge basert på norske ressurser. Dette vil sikre den norske befolkningen matforsyning og være solidarisk ved å kunne bidra til å øke den globale matforsyningen. Norsk matproduksjon er avgjørende norsk sikkerhetspolitikk. Med dagens geopolitiske situasjon kan vi ikke nødvendigvis stole på at de internasjonale forsyningslinjene alltid vil fungere.

Gode oppgjør trengs i årene som kommer. For at unge skal ønske å bli bønder, er det helt sentralt å få på

plass gode velferdsordninger. Det skal føles trygt økonomisk og arbeidsmessig å få unger. Gården er ikke bare en arbeidsplass, men også et bosted, ofte for familier. Da må tilskudd til avløser ved fødsel være stort nok. Konsekvensen av for lave satser er at gårdsbruket enten må få nær familie til å jobbe dugnad, eller at de taper penger på å være i foreldrepermisjon. Det er ikke en god oppskrift på levende bygdesamfunn.

Når mange unge bønder i dag vegrer seg for å få omsorgsansvar i tillegg til gårdsdriften, bør ikke økonomien være en hindring. Avløsertilskuddene ved sykdom og fødsel må også opp i tiden framover.

For meg er det viktig å understreke at Kristelig Folkeparti i dag stemmer for den framforhandlede jordbruksavtalen, helt uten at vi stiller noen vilkår for det. Det som er forhandlet, er det vi støtter – punktum.

I dag stemmer vi for at prinsippene for beregning av bondens inntekt skal få en bedre forankring. Grunnen til det er at Kristelig Folkeparti vil ha størst mulig støtte til forhandlingsinstituttet, og da er det en fordel at prinsippene får flertall i Stortinget. Diskusjonen om forutsetningene for avtalen bør ryddes unna, sånn at dette ikke blir en diskusjon hvert eneste år.

Jeg sier det igjen: For Kristelig Folkeparti er det svært viktig å bevare forhandlingsinstituttet, og jeg er overbevist om at avtalen blir best om jordbruket selv sitter rundt det bordet. Det er den som har skoen på, som vet hvor den trykker. Om Stortinget hvert år skulle endre på avtalen i etterkant av at bøndene har satt sin signatur på den, flytter vi mer makt fra bøndene til Stortinget. Det tror jeg er uklokt. På sikt ville det gi et dårligere oppgjør med mindre hensiktsmessig innretning.

Jeg er opptatt av at Kristelig Folkeparti skal være et konstruktivt opposisjonsparti, og da skal vi stå på for å bevare forhandlingsinstituttet.

Statsråd Geir Pollestad [13:12:14]: Norsk landbruk og matproduksjon er fantastisk. Det er ein viktig del av den nasjonale beredskapen vår. Matproduksjonen bidreg til verdiskaping, arbeidsplassar og busetjing i heile landet. Norsk landbruk og matproduksjon er også innretta på ein måte som varetek klima, natur, trygg mat, dyrevelferd og kulturlandskap – verdiar som betyr mykje for dei aller fleste i Noreg.

Me har lagt bak oss ein viktig periode i landbrukspolitikken. Me har fått på plass eit nytt talgrunnlag. Me har fått på plass ein ny modell for å måla inntekta til bonden. Me måler altså nivået på inntekta til bonden, der ein tidlegare berre målte utviklinga av ho.

Det var uro rundt Stortingets behandling av talgrunnlaget, og det viste seg under stortingsbehandlinga at det var eit reelt fleirtal for å redusera timetalet per årsverk. Det har regjeringa teke omsyn til. Det ligg inne i det

talgrunnlaget som er brukt for vårens jordbruksoppgjør, og det ligg til grunn for den opptrappingsplanen som regjeringa gjennomfører. Inntekta til bonden er eit viktig verkemiddel for å nå dei andre landbrukspolitiske måla, og inntekta til bonden er òg eit sjølvstendig mål.

I tillegg til den økonomiske biten av jordbruksavtalen er det gjort klare prioriteringar for korleis ein skal følgja opp planen for auka sjølvforsyning. Det ligg også mykje politikk i årets avtale. Eg skal ikkje nemna alt, men peika på nokre ting: innføring av tak for fleire produksjonar, tiltak for å halda areal i drift og konkrete tiltak for å styrkja kornproduksjonen.

Det er ein verdi at Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og staten sit rundt same bord og forhandlar om dei politiske rammevilkåra, og det er ein verdi at me har ei stortingsbehandling av jordbruksavtalen. Eg meiner at me ikkje skal gripa inn i ein inngått avtale, men vårens behandling av jordbruksavtalen vil gje signal som ein må leggja til grunn for neste års jordbruksoppgjør. Partane, sjølv om dei er mine motpartar, har oppnådd mykje i forhandlingane. Det er nokre parti som vil stemma mot denne avtalen. Hadde dei partia fått fleirtal, ville det hatt konkrete konsekvensar. Viss ein ikkje hadde fått innført pristilskot på mjølk og ikkje fått auka målprisen, ville det for ein bonde med ein mjølkeproduksjon på 400 000 liter i året, f.eks., betydd at den bonden fekk 120 000 kr mindre i inntekt i inneverande år. Det har konsekvensar korleis ein stemmer i Stortinget.

Vårens jordbruksavtale er god, men me skal gje føreseielegheit for bonden. Så er det sånn at fjorårets avtale var god, årets avtale er god, og neste års avtale skal vera god. Det er det som ligg bak regjeringa sitt mål om at me gradvis skal trappa opp inntektsmoglegheitene i jordbruket. Eg meiner at det er store både utfordringar og moglegheiter for jordbruket, som eg ønskjer å retta inn innsatsen mot no. Blikket må rettast framover. Jordbruket er ei politisk næring og avhengig av at det er eit politisk fleirtal som har vilje til å ta ansvar. Så eg har lyst til å takka stortingsgruppene til Arbeidarpartiet, Senterpartiet, Venstre, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne for at dei er så klare på at dei skal støtta den framforhandlede avtalen. Eg ønskjer òg å senda ein takk til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag for at dei tek det ansvaret med å setja seg ned rundt forhandlingsbordet og gjera nokre vanskelege prioriteringar, ta ansvaret for dei og bidra inn der. Eg trur det er sånn, i samarbeid rundt same bord, at me best byggjer framtidens matproduksjon.

Presidenten [13:17:08]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:17:28]: Det var for så vidt mye å ta tak i i det innlegget, men jeg vil gå over på

et litt annet tema, som vi ikke har vært innom ennå. Meierisektoren er i dag preget av strukturelle ulemper som hemmer de små og uavhengige aktørene i bransjen. Det er de fleste enige om. Det vil jeg anta at også statsråden er enig i. Samtidig har Landbruksdirektoratet, Konkurransetilsynet, Forbrukerrådet og en rekke andre aktører advart mot de grepene som regjeringen gjør for å svekke konkurransen på nettopp meieriprodukter.

Hva tror statsråden vil være konsekvensen for import av utenlandske produkter dersom Rørosmeieriet eller Q-Meieriene ikke lenger klarer å konkurrere med en så dominerende aktør som TINE?

Statsråd Geir Pollestad [13:18:16]: Regjeringa er oppteken av å ha eit landbruk og ein mjølkeproduksjon i heile landet. Det aller viktigaste tiltaket me har for det, er den såkalla PU-ordninga. I den ligg det rundt 200 mill. kr som går til støtte til enkelte industriaktørar. Det har vore krevjande å finansiera den ordninga, så regjeringa har vore tydeleg på at me ønskjer å trappa ned dei såkalla konkurransefremjande tiltaka. Det gjer me ikkje fordi me synest Kavlifondet skal få mindre pengar. Det gjer me fordi me ønskjer å styrkja landbruksproduksjonen elles i Noreg og prinsippet om ein mjølkeproduksjon i heile landet. Regjeringa har òg lytta, så me har ikkje teke vekk og trappa ned alt. Me har teke ut 50 mill. kr, og me har vore tydelege på at det er det me skal gjera i denne perioden. Eg er heilt trygg på at både Rørosmeieriet, Q-Meieriene og Synnøve Finden vil vera godt i stand til å konkurrera på den norske marknaden, der ein har ein gledeleg oppgang i bruken av meieriprodukt.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:19:23]: Det interessante med dette er jo ikke at man styrker landbruket i hele landet, eller at man skal satse på meieriproduksjon i hele landet. Den mest sentraliserte aktøren er faktisk TINE. Det er ingen av de andre aktørene som er så sentralisert. TINE legger ned meieri etter meieri og har sin største produksjon her i Oslo. Så er det noen som sentraliserer, er det TINE. Q-Meieriene og Rørosmeieriet har tatt over meierier som TINE har forlatt ute i distriktene, så det er et veldig spesielt bilde statsråden tegner med tanke på det å fjerne muligheten for disse aktørene til å konkurrere med det som sakte, men sikkert igjen kommer til å bli en monopolist. Det er et litt merkelig standpunkt. Statsråden hevder også at de tar ut hele overskuddet, osv. Q-Meieriene er en aktør som gir overskuddet sitt til kreftsyke barn, så det er jo ikke noe multimilliondollarselskap som tar ut stort overskudd.

Jeg spør igjen: Hva tenker statsråden at denne endringen – altså å svekke konkurransen i denne sektoren – kommer til å gjøre for import av utenlandske meieri produkter?

Presidenten [13:20:35]: Før statsråden får ordet, vil presidenten bemerke at man bør overholde tida – 1 minutt. Vær så god, statsråd.

Statsråd Geir Pollestad [13:20:40]: Takk, president, det skal eg prøva på, men engasjementet vert stort når høgresida angrip viktige ordningar i den norske landbrukspolitikken. TINE er ein aktør og har ei oppgave med å henta mjølk i heile landet. Det at me har desse ordningane, har historisk sett vore eit grunnlag for at det skal vera mogleg å ha mjølkeproduksjon i heile landet. Det er den såkalla PU-ordninga. Eg har nyleg vore på besøk hos Rørosmeieriet – fantastisk, eg har god tru på dei. Eg synest Q-Meieriene gjer ein viktig jobb, men me må tenkja på: Korleis skal me ha soliditeten i dei ordningane me har? Skal me svekkja ordningar som bidreg til landbruk i heile landet, som PU-ordninga, eller skal me ikkje gjera det? Regjeringa har vore tydeleg på at me ønskjer å ta ned støtta til dei private aktørane med om lag 50 mill. kr, og har tenkt å gjennomføra det frå 1. juli.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:21:58]: Eg beit meg merke i at statsråden skauv faglaga føre seg når det gjeld talgrunnlaget, men faglaga har ikkje forhandla om talgrunnlag, dei har ikkje noko med talgrunnlaget å gjere. Det er det Stortinget som vedtar. Så får faglaga forhandle etter beste evne, med utgangspunkt i det grunnlaget som staten legg på bordet.

Statsråden seier at vi har fått på plass eit nytt talgrunnlag. Kven har fått det på plass?

Statsråd Geir Pollestad [13:22:31]: Det er heilt rett at me har fått på plass eit nytt talgrunnlag. Det har me forhandla i vårens jordbruksavtale. Det var ein prosess regjeringa starta allereie 1. november.

Så er det rett at det ikkje er faglaga som trekkjer opp prinsippa for talgrunnlaget. Sjølve talgrunnlaget vert levert av budsjettnemnda, men prinsippa er det Stortinget som trekkjer opp rammene for. Eg har tenkt å koma inn på det i eit innlegg seinare, og svara ut meir av det som representanten Knag Fylkesnes tek opp.

Me har fått på plass eit talgrunnlag som legg til rette for at me kan måla inntekt på nivå. Det er heilt nødvendig når me skal gjennomføra den opptrappingsplanen som regjeringa har planar om å gjera, for me ønskjer å styrkja norsk matproduksjon, og me ønskjer å styrkja bondens inntekt. Det legg det talgrunnlaget som kan måla på nivå, grunnlaget for.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:23:43]: Statsråden gjør vel litt det samme som TINE, med at de ikke helt klarer å skille norske melkeråvarer fra TINE-konsernet, og at det er TINE som da henter inn melk fra brukene.

Det er forståelig, for det er jo en sammenblanding der som er vanskelig å splitte.

Dagligvaretilsynet, Konkurransetilsynet og Forbrukerrådet har farrådet å fjerne de konkurransefremmende tiltakene i PU-ordningen. Hva er det de tilsynene og ombudene ikke har forstått, som regjeringen har forstått?

Statsråd Geir Pollestad [13:24:26]: Eg meiner nok det er eit politisk ansvar å sørgja for at me har eit landbruk i heile landet, at me har eit TINE som hentar mjølk i heile landet. Det er ein viktig verdi i det norske landbruket.

Det handlar om at dei grasressursane som me har i Noreg, som me bruker til å produsera det som er verdas beste mjølk – det er min påstand, men eg trur eg skal kunna underbyggja han – er spreidde rundt i heile landet.

Sidan PU-ordninga og ulike ordningar vart etablerte, har ein hatt solidariske ordningar i Noreg som har gjort at det er mogleg å ha mjølkeproduksjon i Nord-Noreg, på same måten som det er mogleg å ha det på Jæren.

No såg me at dei konkurransefremjande midlane hadde teke så mykje av handlingsrommet at det var behov for å utvida det – pluss at me har gjeve tid til ei omstilling som har etablert ein reell konkurranse i meieri-sektoren.

Geir Jørgensen (R) [13:25:35]: Jeg hører jo debatten her, og jeg vil kanskje understreke at det ikke er helt svart. Det er gode ting i denne jordbruksavtalen – på melk, distrikt, og spesielt for Nord-Norge, korn og en mengde ting. Men dette arbeidet og disse forhandlingene skjemmes likevel av at vi i Landbruks-Norge har en uenighet om tallgrunnlaget. Som statsråden vel har registrert under debatten her, blir det et flertall for å ta dette tallgrunnlaget tilbake til Stortinget. Det er vi i Rødt veldig glad for, og det er veldig viktig også for legitimiteten til videre forhandlinger. Jeg vet at dette kanskje kommer litt brått på statsråd Pollestad, men hvordan har han tenkt å gripe fatt i dette arbeidet, som det nå blir flertall for?

Statsråd Geir Pollestad [13:26:31]: Eg vil avvanta Stortingets vedtak, og så vil me i regjeringa følgja det opp. Så er det verdt å seia at blant dei som har varsla støtte til dette forslaget, har ein parti som Raudt, som seier at dei vil ha 5 pst. normering. Ein har Høgre, som seier at dei vil ha 43 pst. normering. Me har parti som Framstegspartiet bak dette forslaget, som på ein måte er i utakt med det meste av den tradisjonelle norske landbruksmodellen. Så viss eg skulle ha brukt millimeterband og funne ut kor stortingsfleirtalet låg i denne

saka, trur eg det hadde vorte eit dårlegare opplegg enn det som regjeringa har lagt fram, og eg har ingen planar om å gå inn for å svekkja landbrukspolitikken. Eg trur heller ikkje at Raudt vil bidra til det, eller andre parti som seier at dei er opptekne av å styrkja landbruket i heile landet og auka matproduksjonen i Noreg.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:27:42]: Viss eg går på butikken og puttar opp i handlekorga ei gulrot, fem kilo karbonadar og ei kasse øl, er det litt krevjande å framstille det som ei storsatsing på frukt og grønt i mitt kosthald. Tilsvarende har vi ein post som statsråden skryter veldig mykje av, som heiter klima, miljø og natur, som er på 10,5 mrd. kr, men der det overvegande handlar om kulturlandskap og beite, som statsråden sjølv når han får spørsmål om klimaeffekten, ikkje klarer å svare på i det heile, for det har ingen klimaeffekt.

Mitt spørsmål til statsråden er: Korleis ser statsråden for seg i dei komande åra å få til tiltak som reelt kuttar klimautslepp i landbruket? Og kan statsråden til neste år, når vi spør om faktisk klimaeffekt på dei tiltaka departementet sjølv påstår er klimatiltak, kanskje bevege seg noko i retning av å kunne gje eit svar på klimaeffekten av dei tiltaka?

Statsråd Geir Pollestad [13:28:44]: La meg fyrst seia at representantens handlekorg ikkje er i tråd med kosthaldsråda, og ho er heller ikkje slik at eg vil anbefala henne, og det høyrest ut som han vil få ein stri dagen derpå.

Når det gjeld beskrivinga vår av klima- og miljøtiltak, meiner eg det er rett å ta med arealtilskot og beite-tilskot, fordi det stimulerer til at me bruker ressursane inn i det som er det naturlege kretsløpet for dette. Så har jordbruket sin eigen klimaavtale, og den kjem til å verta tøff å koma i mål med.

Så er eg heilt trygg på at i åra framover vil det verta auka krav til at ein måler utsleppa av ulike endringar. Det er eg heilt trygg på. Men der ligg det òg ei anna moglegheit for jordbruket, at me greier å måla vèret, den karbonbindinga som jordbruket bidreg til, både i jorda og i skogen. At klimafokuset i landbrukspolitikken vil auka framover, er eg heilt trygg på, og så må me vera sikre på at me gjer det på ein rett måte.

Hadle Rasmus Bjuland (KrF) [13:30:01]: Jeg vil først si at jeg er glad for at avtalen ble inngått mellom staten og begge parter, og jeg opplever at jordbruksavtalen er et skritt i riktig retning, til tross for at vi fortsatt har en vei å gå for at framtidstroen for norske bønder er der både statsråden og jeg vil at den skal være.

Mitt spørsmål går nettopp på framtidstroen for neste generasjon. Et viktig punkt for dette handler om bondens sikkerhetsnett er godt nok. Derfor var det et samlet

jordbruk som ønsket å fjerne samordningsregelen, som gir avkortning i syke- og fødselspenger hos bøndene som har lønnsarbeid i tillegg til gårdsdrift. I praksis gjør denne regelen det verre for en bonde med en annen arbeidsinntekt å bli syk eller å få barn. Hvorfor vil ikke statsråden ta initiativ til å fjerne denne samordningsregelen?

Statsråd Geir Pollestad [13:30:49]: Det har vore ein prioritet i jordbruksavtalen å styrkja velferdsordningane i jordbruket. Eg trur det er heilt nødvendig viss me skal få rekruttering inn. Eg har òg veldig sans for det problemet som fjerning av samordningsregelen skulle oppnå, nemleg avlastning ved sjukdom og ved fødsel. Så var det informasjon undervegs i prosessen som gjorde at eg vart usikker på korleis dette ville verka inn, og om det heller burde vore andre måtar å vareta dette omsynet på. Det er det naturleg å koma tilbake til i neste års forhandlingar. Målet er å styrkja desse velferdsordningane, men eg var ikkje interessert i å flytta løyvingar frå Nav og over på jordbruksavtalen. Difor er eg glad for at partane tok seg en pause i dette for å sjå om det er andre måtar å koma fram til det same målet på.

Presidenten [13:31:53]: Replikordskiftet er over.

Rune Støstad (A) [13:32:14]: Verdens beste råvare har tatt TikTok med storm. Det er magert, det er proteinerikt, og det lages av verdens beste drikke og råvare, nemlig melk. Oppskrifter med cottage cheese deles av millioner av brukere på nettet, og på TINEs meieri på Frya i Gudbrandsdalen må de ansette fem nye medarbeidere for å møte den økende etterspørselen. Dette viser at norske råvarer og ryggraden i norsk jordbruk, nemlig melkeproduksjon, aldri går av moten.

Derfor er jeg glad for at dagens regjering prioriterer norsk jordbruk så høyt. Aldri tidligere har en regjering, en landbruksminister eller en statsminister vist så stor vilje til å satse på norsk landbruk som akkurat nå.

Dagens regjering har økt bevilgningene til jordbruksavtalen med omtrent 12 mrd. kr – en økning på 67 pst. Vi har prioritert melk, korn og grønt med målrettede tiltak for å øke selvforsyningen av mat. Det er avgjørende for vår matberedskap og matsikkerhet. Avtalen innebærer et løft for klima, natur og miljø samt velferdsordninger og investeringsmidler.

Når vi nå behandler årets jordbruksoppgjør, er det med visshet om at det er bred enighet blant organisasjonene i landbruket om at dette er noe som Stortinget bør vedta. Jeg vil berømme partene, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, for å ha framforhandlet en jordbruksavtale som tydelig peker ut en retning. Selvforsyningsgraden skal opp, og det samme skal lønnsomheten og inntektene i landbruket.

Jeg vil gi honnør til representanten Bjørlos innlegg, og jeg må si at jeg deler hans analyse av den situasjonen som oppstår nå. Det er jo ikke flertall for et annet tallgrunnlag, så denne varslede omkampen vil bare sende ytterligere usikkerhet inn i en av våre viktigste næringer. Derfor er jeg glad for at årets framforhandlede avtale får såpass god støtte i Stortinget, slik organisasjonene har bedt om. Avtalen er offensiv, den er framoverlent, og dette er en god avtale som legger til rette for økt selvforsyning, økte inntekter, flere arbeidsplasser og økt verdiskaping i hele Norge.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:35:13]: Jeg vil sjølsagt stemme for den inngåtte jordbruksavtalen. Det er ikke flertall for verken en alternativ, større inntektsramme eller en fordeling av inntektsrammen som gir en høyere sjølforsyningsgrad, verken på kort eller lengre sikt.

Jeg vil ta fram de to mest positive forslagene i komiteens innstilling. Det første er III, hvor Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, SV og Rødt går inn for at:

«Stortinget ber regjeringen stimulere til mindre bruk av kraftfôr og mer bruk av norskprodusert grovfôr.»

Det er glitrende. Det løser samfunnsoppdraget, og det gir mulighet for jamstilling av gårdbrukerens arbeidsinntekt og lønnsinntekt per årsverk. Det er en grunnleggende viktig debatt, og det som her sies, innebærer jo en diskusjon om at vi må ha fokus på markedsbalanse, som er helt avgjørende. Vi skal altså stimulere til mindre bruk av kraftfôr i husdyrproduksjonen og mer bruk av grovfôr, dvs. gress. Det gjelder jo for de dyrene som spiser og kan leve og vokse på gress.

Hvis vi ikke har denne markedsbalansen, greier vi verken å få 50 pst. eller jamstilling. Det dette forslaget går ut på, er å redusere bruken av korn og soya fra utenlandsk jord og øke bruken av gress fra norsk jord. Det må bli foretaksøkonomisk lønnsomt for den enkelte gårdbruker å gjennomføre det. Det er foretaksøkonomien som er avgjørende. Den enkelte gårdbruker gjør det som lønner seg best, takk og pris. Derfor er dette et viktig forslag, og regjeringa har da fått et oppdrag: å stimulere til mer bruk av norskprodusert grovfôr og mindre bruk av kraftfôr.

Det andre positive forslaget er komiteens tilråding IV, som får støtte av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

«Stortinget ber regjeringen frem til jordbruksoppgjøret for 2025 utrede en tiltakspakke for å redusere jordbruksareal som er ute av drift.»

Det er meget positivt for alle målsettinger for jordbruket. Det å redusere jordbruksarealet som er ute av drift, er positivt for sjølforsyning, det er positivt for kul-

turlandskap, det er positivt for levende bygder, det er positivt for de menneskene som vil bosette seg og virke rundt omkring i Norge, ikke minst i Nord-Norge, og det er positivt for klimaet.

Høyre har ennå ikke helt forstått at fotosyntesen fører til at en fanger CO₂ gjennom de grønne plantene. Forslaget innebærer at det blir mer grønne planter per dekar, og det blir større arealer. Dermed er det positivt. Det er positivt på alle måter, og da må en øke verdien av gresset. Kraftfôrprisen definerer verdien av gresset, og derfor må dette være helt klart for alle.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [13:38:28]: Då Senterpartiet kom inn i regjering for snart tre år sidan, såg det mørkt ut i norsk landbruk – åtte år med rovdrift, null satsingar og inga styrking av området. Det heile resulterte i eit bondeopprør som blei støtta over det ganske land. Denne regjeringa vil både styrkja og satsa på landbruket, og det er Hurdalsplattforma og regjeringserklæringa tydelege eksempel på. Den førre regjeringa fekk gjort mykje «hekkan» som me framleis slit med. Den nedbygginga av landbruket som er blitt gjord, førte bl.a. til at bønder blei meir sårbare i møte med kostnadsauke og renteauke.

No skal regjeringa følgja opp viktige og nedfelte mål for sjølvforsyninga av mat i Noreg og for inntektene til bonden, som jo er avgjerande for sjølvforsyninga. Det er ei forplikting. Dei viktigaste føresetnadene for norsk matsikkerheit er bl.a. kontinuerleg produksjon av mat innanlands og ivaretaking av produksjonsgrunnlaget. Matproduksjon er viktig beredskap – det slår nemleg totalberedskapskommisjonen fast. Me har gode føresetnader for å sikra eigen befolkning nok mat i det daglege, men også i krise og i krig. Det representerer i tillegg ein beredskap gjennom at det bur folk i heile landet.

Når beredskapsperspektivet er så tydeleg, er det svært spesielt at me har parti i denne salen som vel å stemma heilt imot eit framforhandla jordbruksoppgjør – for alle treng jo mat. Ein lågare inntektsvekst og høgare kostnadsvekst er ikkje på nokon som helst måte med på å tryggja norsk matproduksjon, bidra til inntektsmoglegheiter for bøndene eller auka sjølvforsyninga, trass i at det er det me treng i desse usikre tidene. Verda har endra seg. Å sikra mat i eige land har aldri vore viktigare. Me har eit ansvar for å sikra mat til innbyggjarane våre.

Jordbruksoppgjøret er ei forhandling mellom staten og bøndene sjølve. Partane har skrive under på avtalen. Likevel tek parti omkampar her i salen. Det viser ein manglande respekt for forhandlingsinstituttet, som i mange år har vore robust og tilpassingsdyktig. Denne måten å setja seg ned saman rundt bordet på, og som gjev bønder moglegheit til å få gjennom viktige tiltak og løft, er unik. Forhandlingsinstituttet vil bli sett på spel

om Stortinget overtek fagorganisasjonane sin plass ved forhandlingsbordet. Eg har inga tru på at det er til det beste for verken bøndene, matproduksjonen eller beredskapen i dette landet. Rogalandsbøndene er klare til å produsera mat til oss. Då bør partia i denne salen støtta oppgjøret dei har skrive under på.

Anja Ninadotter Abusland (Sp) [13:41:18]: Det vi snakker om i dag, er det faktum at begge faglagene stiller seg bak en enighet om jordbruksoppgjøret, og det understreker både betydningen og nødvendigheten. Jordbruket er en hjørnestein i vårt samfunn. Denne avtalen markerer et viktig skritt framover for å sikre bærekraftige og økonomisk levedyktige forhold for våre bønder.

En av hovedprioriteringene i denne avtalen er å tette inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper. Det er helt essensielt for å sikre at bøndene får en rettferdig inntekt for det viktige arbeidet de gjør. Senterpartiet er spesielt opptatt av at avtalen ivaretar en rettferdig fordeling av midler, slik at både store og små gårdsbruk kan fortsette å drive. Vi vet at mangfoldet i landbruket er avgjørende for å møte de ulike behovene i vårt langstrakte land. Småbrukene sikrer matproduksjon i distriktene, mens større gårder bidrar med viktige volum til markedet.

Avtalen for 2024 inneholder flere positive tiltak som vil styrke økonomien til bøndene, f.eks. økningen i målprisene for melk og kjøtt, som vil gi bøndene bedre inntektsmuligheter, og økte bevilgninger til investering i både bygg og teknologi, som er nødvendig for å modernisere driften og gjøre den mer effektiv og bærekraftig.

Beredskap og selvforsyning er også sentrale stikkord i denne avtalen. Pandemien og andre globale kriser har vist oss hvor viktig det er å være selvforsynt med mat. Økt selvforsyning styrker vår nasjonale beredskap og sikrer at vi kan produsere nok mat til egne folk.

I Senterpartiet ser vi styrken i at faglagene er enige om denne avtalen, og vi ser fram til de positive effektene som den vil ha for norske bønder. Jordbruksoppgjøret for 2024 er et resultat av godt samarbeid og dialog, og det gir et solid grunnlag for å utvikle norsk landbruk videre. Med denne avtalen tar vi et viktig steg i retning av å sikre ikke bare bøndenes inntekt og levevilkår, men også vår felles matsikkerhet og evnen til å produsere mat av høy kvalitet i Norge.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:44:04]: Berre for ordens skuld: Representanten Lundteigen omtalte med entusiasme framlegga til vedtak III og IV – ein entusiasme eg deler. Eg vil presisere at også Venstre stiller seg bak III, om å stimulere til mindre bruk av kraftfôr og meir bruk av norskprodusert grovfôr, som er eit viktig og riktig tiltak.

Eg vil også raskt kommentere nokre av mindretalsframlegga i saka. Eg synest det er interessant å sjå summen av mindretalsframlegg som ligg føre frå Høgre, SV, Raudt, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne, særleg forslaga nr. 2–9 i saka. Dei viser konkret at det finst eit alternativ til det Arbeidarpartiet og Senterpartiet står for, med støtte frå Framstegspartiet, når det gjeld å vere offensiv og ha handlekraft for å få til omlegging til ein grønare landbrukspolitikk med meir fart på produksjonen av plantevekstar til mat og grønt, meir fart på omlegginga av matforbruket i tråd med kosthaldsråda og meir trykk på ein klimavenleg landbrukspolitikk.

Eg er glad for å sjå at det er ein så brei allianse av parti på begge sider av den politiske midtstreken som no er klar for ein grønare og meir klimaoffensiv landbrukspolitikk, og at det faktisk berre er regjeringspartia og Framstegspartiet som seier nei til desse tiltaka.

Det peikar framover, og eg trur vi kan få til betydelige omleggingar og endringar i landbrukspolitikken i åra framover, bygde på dei signala som blir gjevne frå parti her i dag. Eg vil anta at det også er mange, i alle fall i Arbeidarpartiet, som vil kunne tenkje seg å sjå nærare på desse framlegga når ein kanskje er i ein litt friare posisjon enn ein er i akkurat no, i denne regjeringa. Det er veldig bra.

Venstre vil sjølv sagt også støtte framlegget frå Framstegspartiet og Høgre om å be regjeringa sørgje for at ny marknadsordning for mjølk må fungere i minst eitt år før ein vurderer å gjennomføre reduksjon av konkurransefremjande tiltak i prisutjamningsordninga for mjølk. Mjølke marknaden fungerer godt i dag. Dei konkurransefremjande verkemidla er i tråd med faglege råd frå både konkurransemyndigheiter og forbrukarmyndigheiter. Det er klokt å gjere det som ligg i desse framlegga, og vente med regjeringa sine planar om kutt. Eg håper inderleg det kan få fleirtal i salen i dag. Venstre støttar det i alle fall sjølv sagt.

Vi støttar også framlegg nr. 36, frå Miljøpartiet Dei Grøne, om å peike framover mot ei styrkt satsing på utehald av gris i komande landbruksoppgjær.

Willfred Nordlund (Sp) [13:47:25] (komiteens leder): Det er fristende å si ganske mye, men la oss for det første slå fast at matproduksjon i et land som ser ut som Norge, kommer med bruk av de arealene og de ressursene som vi har tilgjengelig, og også med behov for en del importerte innsatsfaktorer.

Det at veldig mange av oss ønsker et styrket landbruk og en skikkelig inntekt for de mange hardtarbeidende norske bøndene, handler om flere ting. Det handler om kulturlandskap, det handler om trygg, sikker og nok norsk mat, og det handler om at vi skal ha muligheter til å kunne bruke landets ressurser overalt. Derigjen-

om er det også sånn at landbruket er bærebjelken i mange av disse områdene, selv der vi også har tett industri.

Flere temaer har vært oppe i debatten, og mye står jo i innstillingen. Der kan man se at det ikke alltid er en sammenheng mellom det representantene sier her i salen, og det man har skrevet i innstillingen. Jeg kan la det ligge, men er fristet til å ta fram noen eksempler.

Selv om jeg prinsipielt kan være enig i at mer utegrisk er fine greier, er det nå engang sånn at det da vil bli både beitebruk, opprotting av jord og mer klimagassutslipp. Jeg registrerer imidlertid at representanten fra Venstre synes det er helt greit, selv om han ellers raljerer med regjeringspartienes noe restriktive holdning til hvor fort man skal gå fram i den helt nødvendige omleggingen, som vi støtter. Det er noe med forståelsen for sammenhengene her – for mer utegrisk vil gi mer klimagassutslipp, det er liksom ikke til å komme ifra. Det kan allikevel være helt riktig å gjøre det, men da med andre begrunnelser.

Landbruket har en ambisiøs klimapartnerskapsavtale med staten, som også dette jordbruksoppgjøret bidrar til at man klarer å komme et skritt nærmere med. I den sammenhengen må man huske på hvordan Norge ser ut. Det er nå engang sånn at det som dyrene selv tar opp på beite, all den tid vi er en del av en sirkulær økonomi, og for så vidt et kosthold, er klimamessig bra. Jeg registrerer likevel at representanten fra Miljøpartiet De Grønne ikke kan ha reist særlig rundt og registrert at det faktisk betyr mindre bruk av traktor, mindre bruk av diesel og mindre bruk av ekstensiv drift på jordbruksareal, som vi for øvrig kanskje kan bruke til å produsere matkorn. Sånn ser Norge ut. I ambisjonene om å styrke norsk matproduksjon må vi ikke glemme hvordan virkeligheten ser ut. Kart og terreng må stemme overens.

Helt avslutningsvis: Et av hovedargumentene som regjeringspartiene og Senterpartiet legger til grunn for å styrke matproduksjonen i Norge, er den urolige verdenen vi ser rundt oss. Vi har en totalberedskapskommisjon som har påpekt viktigheten av norsk matproduksjon. Da må vi også sørge for at vi gjør de riktige grepene, og at de som skal produsere nok og trygg norsk mat til oss, får godt betalt framover.

Solveig Vitanza (A) [13:50:46]: Jeg er sikker på at de fleste her er enige med meg i at alle næringer trenger stabile rammevilkår, evne til å kunne planlegge og forutsigbarhet. Vi er opptatt av en langsiktig og bærekraftig landbruksnæring her i Norge.

Jeg må også stille meg bak Venstres mange gode refleksjoner rundt forslag nr. 42, som har blitt lagt fram her i dag. Jeg har hørt representanten fra SV snakke gjentatte ganger om parlamentariske prosesser og demokra-

ti, og dessverre er det ikke sånn at jo flere ganger man gjentar det, jo mer rett får man, for jeg kan love at regjeringen har forholdt seg 100 pst. til de parlamentariske og demokratiske prinsippene, som vi skal gjøre i denne forsamlingen. Det er også spennende å se hvilket flertall SV ser for seg å kunne få på lang sikt hvis man skal legge fram et nytt tallgrunnlag. Statsråden var inne på det i stad, at skal man bruke flertallet som stiller seg bak forslag nr. 42, er det dessverre ikke så veldig heldig for den norske bonden, og det synes jeg er trist.

Det var godt oppmøte på utsiden av Stortinget, på Eidsvolls plass, i april, og det er flott. Vi elsker engasjement fra bøndene, og vi er veldig opptatt av å lytte til næringen. Det er nettopp det vi viser i den avtalen vi forhandler her i dag, at vi er opptatt av å lytte og legge til rette ut fra de rammevilkårene som næringen selv trenger. Jeg er ganske sikker på at våre kjære bønder også har andre gode ting å gjøre, for vi står foran mange store utfordringer i tiden som kommer.

Vi har startet opp med mange viktige tiltak som vi skal fortsette å jobbe med, også klima og miljø, som har vært et viktig fokus her i dag. Det er selvfølgelig noe vi skal jobbe med videre utover. Ikke minst er det å rekruttere og gi framtidstro til de unge som skal komme inn i næringen, noe vi vil satse på, og det har vi vist bl.a. ved å starte opp med gode velferdsordninger. Vi skal jobbe videre med det. Her skal vi også ha samarbeid med næringen, og vi skal samarbeide med de unge. Hva skal til for at de skal få den framtidstroen de trenger? Vi skal også jobbe videre for å sørge for god matberedskap i Norge.

Geir Inge Lien (Sp) [13:53:56]: Aldri har Noreg hatt meir bruk for bonden enn no. Det har vore krevjande tider for bonden. Det har vore høge renter, og det har vore høge kostnader. Då er det bra å ha ei regjering som lyttar til behova, og det meiner eg at denne regjeringa har gjort.

I Møre og Romsdal, der eg kjem frå – eit utruleg flott fylke – var våren i år utruleg tidleg ute. Liene var grøne heilt opp til fjells tidleg i mai. Det ligg store ressursar der, i form av å kunne beite, og eg er utruleg glad for at det no vert lagt opp til at ein kan utøve meir beitebruk. Det er klart det er mange hindringar for ein bonde som skal drive ute no, med både rovdyr, gjerdeskadar og alt, for å få dyra til å gå i utmark. Då er det òg viktig at vi legg til rette for det og brukar ein ressurs som det er rikeleg av.

Eg er veldig glad for at vi mens denne regjeringa har sete, har auka støtta til bøndene med over 67 pst. Det er viktig. Det er viktig for at dei unge gardbrukarane rundt om i landet, og ikkje minst i mitt fylke, skal ha trua på å satse. Eg er òg utruleg glad for at Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Bondelaget i fellesskap har godteke denne avtalen, og inngått han med regjeringa og staten – det er

berre utruleg bra. Det er òg viktig for at vi skal byggje vidare på det som er viktig for å ha eit landbruk over heile landet.

Mjølkeproduksjon og mjølkebønder har vore i ei hard tid økonomisk. Det har vore tøft. Det har sjølv sagt vore mange krav om lausdrift, og det har vore mange investeringar rundt om. Skal folk og unge bønder framleis investere og ha trua, må dei òg ha ein politikk som viser veg. Eg er utruleg glad for at Stortinget i dag, og også gjennom våren, har vist brei støtte i ord, men det må visast gjennom handling òg. Handling er viktig, og då kjem det til dei årlege budsjetta. Eg skal verkeleg følgje med framover på både SV og andre, om dei meiner alvor med å støtte bonden med pengar, klingande mynt, når dei reelle prioriteringane skal kome. Då er det kanskje viktigare med mat enn med flotte gater i ein by.

For oss i Møre og Romsdal er det utruleg viktig at dette vert landa. Samvirkeorganisasjonane er viktige, og det er utruleg viktig at vi støttar opp om forhandlingsinstituttet, og at det fungerer godt. Eg er veldig glad for at vi kan vere med på laget for å løfte bonden si framtid i heile landet.

Statsråd Geir Pollestad [13:57:12]: La meg starta med å seia at det aller viktigaste i dag er å få fleirtal for jordbruksavtalen. Det er eg svært glad for at skjer.

Eg vil avvisa påstanden som vart hevda her, om at det no er fleirtal for eit anna talgrunnlag. Det er ikkje fleirtal i Stortinget for eit anna talgrunnlag. Talgrunnlaget består av ei rekkje ulike faktorar, og så vart fire av desse diskutert i samband med Meld. St. 11 for 2023–2024. På eitt av dei punkta vart det gjort eit positivt vedtak, nemleg når det gjeld timetal. Det har regjeringa lagt til grunn.

Representanten Knag Fylkesnes hadde ei utgreiing her som eg er sterkt ueinig i, om kva som er demokratisk og ikkje. Ja, det er sjølv sagt at i Stortinget treng budsjettvedtak og lovar eit fleirtal bak seg – slik er det. Det er samtidig slik at i Meld. St. 11 for 2023–2024 ligg det svært mange ting som regjeringa har varsla at ein vil gjera, og som Stortinget behandla utan at det vart votert over det eller forslag vart voterte ned. Regjeringa vil likevel leggja det til grunn for sin vidare politikk. Det gjeld fleire titals punkt innanfor sjølvforsyningsplanen, og det gjeld ei rekkje faktorar knytte til talgrunnlaget. Då me behandla talgrunnlaget, var det ingen som tok til orde for at me skulle gå tilbake til den gamle modellen. Det var heller ingen alternative modellar som vart presenterte.

Eg vil be dei partia som nå ber oss om å koma tilbake med ei ny sak – som er det som ser ut til å få fleirtal – om at dei må gje regjeringa nokre rettleiingar om kva ein ønskjer. Er ønsket at me skal gå opp igjen på timetalet? Ja, det ønskjer ikkje eg. Er ønsket at ein skal gå opp til ein

normeringsfaktor på 43 pst.? Det ønskjer ikkje eg å gjera. Viss ein ser litt nærmare på normeringsfaktoren, var det 36 representantar som stod bak ein normeringsfaktor på 43 pst. Det var 28 representantar som stod bak ein normeringsfaktor på 5 pst. 21 representantar ville ikkje ha jordbruksforhandlingar i det heile. 84 pst. ville ha ein normeringsfaktor på 20 pst. Då synest eg det er veldig underleg å seia at regjeringa har gjort noko udemokratisk når me i tråd med stortingsmeldinga har lagt til grunn ein normeringsfaktor på 20 pst. Eg vil be om at det fleirtalet som ser ut til å vera her, må gje regjeringa nokre rettleiingar på vegen, om kvar dei samla sett ønskjer at me skal gå hen.

Per Olav Tyldum (Sp) [14:00:21]: Jeg faller for fristelsen til å kommentere debatten som pågår. Jeg må få lov til å si at det er noe forløsende når representanten Bjørlo ganske treffende beskriver spagettikameratene. Det er interessant å registrere at Høyre og SV har funnet sammen i en del ting. Jeg viser også til en del av innstillingen, som jeg nevnte i mitt tidligere innlegg, om at man skal styrke satsingen på produksjon av plantevekster som mennesker kan ete – det er vi enige om – men man vil bl.a. gjøre det på bekostning av det Norge er mest opptatt av og selvsagt mest preget av, nemlig planteproduksjon for kua. Kjøtt og melk – det som landet er mest preget av.

Det gjelder også det representanten Lundteigen tok opp om fotosyntesen. Hvis vi legger det til sides og tror at vi med det skal sørge for selvforsyning, da vil jeg like å se den eksplosjonen som må skje på annet vis for å klare å opprettholde det.

Men representanten Bjørlo stilte ganske godt og som sagt forløsende spørsmålet om: Hva er det som samler Høyre og SV i det ønsket om å ta dette opp igjen og finne et alternativt tallgrunnlag? Det de samler seg om, registrerer jeg er at begge sier nei til årets avtale. Begge ønsker egentlig fortsatt å ha uro i næringen, og begge ønsker å endre tallgrunnlaget. Det som jeg da må minne om, er at jeg så langt har erfart – kanskje får jeg et svar på det – at SV vil ha en normering ned på tilnærmet null, kanskje 5 pst, mener jeg å huske, og at Høyre går for 43 pst. Jeg synes også at det var betimelig fra statsråden å spørre: Hva er styringssignalet? Det trenger vi i salen her også å ha med oss, ikke bare regjeringen, hvis det blir et ønske om og et flertall for et nytt tallgrunnlag. Det er avgjørende, det er viktig for næringen, og jeg synes det er riktig også av partene å løfte det fram på talerstolen her i dag.

Presidenten [14:02:46]: Presidenten vil bare bemerke at hun er litt i tvil om spagettikameratene er et parlamentarisk uttrykk, men siden spagetti er godt og kamerater er gode å ha, lar vi det gå for denne gangen.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:03:05]: Ikke fortell meg om dine verdier, vis meg heller ditt budsjett, og jeg kan si hva du verdsetter. Det er et helt riktig og godt uttrykk for hva man faktisk ender opp med å prioritere i praktisk politikk. Det er en rød tråd med den prioriteringen Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen gjør i dag for trygghet for mat, med den prioriteringen vi skal gjøre i morgen i denne salen, når vi for første gang skal nå NATOs 2-prosentmål for å trygge landet vårt med et sterkere svar.

Det har den siste tiden vært flere gode kommentarer i samfunnsdebatten, bl.a. en tydelig lederartikkel i Aftenposten, som satte et svært godt og kritisk søkelys på hva opposisjonen holdt på med i forbindelse med Nasjonal transportplan, for det er nettopp det motsatte: mangel på prioritering.

Vi har fra vi kom i regjering, vært helt tydelig på at det er noen ting som vil være så viktig for dette landet – trygghet og beredskap – at vi kommer til å sette det først og foran andre ting som også kunne vært gøy og fint å vedta. Men det går ikke. Den tiden er slutt. Det sier også tidligere statsråd og stortingsrepresentant Torbjørn Røe Isaksen veldig klart i en kommentar i E24, at man skal være veldig på vakt når det blir lovet f.eks. skattelett, hvis man skal ha troverdighet på å sikre beredskap og sikkerhet, i forsvarspolitikken, bl.a.

Derfor vil jeg gi en liten refleksjon her i dag. Mannen som nå er generalsekretær i nettopp NATO, var statsminister i den rød-grønne regjeringen. Det er mye positivt å si om den, men dagens landbruks- og matminister har helt rett når han sier at det er denne regjeringen, med Arbeiderpartiet og Senterpartiet, som i praksis prioriterer matberedskapen og jordbruket høyest. Det er veldig bra med engasjement om jordbrukspolitikken fra alle partier, inklusive Knag Fylkesnes' parti, men sannheten er at man aldri vil finne et regeringsalternativ som har prioritert norsk matproduksjon høyere enn det dagens regjering har gjort. Det er fordi vi til sjuende og sist har en pengesekk, vi har et statsbudsjett, og det er det som viser hva vi faktisk verdsetter i praksis.

Jeg vil bare avslutte med å si at et av mine favorittsteder her på Stortinget er minnestedet vi har her nede i trappen. Der er det en kobbervest som viser navnene på dem som dessverre omkom under første verdenskrig, under sjøfarten. Det de bl.a. forsøkte å frakte inn til landet vårt, var korn. Det manglet mat. Vi ser nå at vi i en brutal verden ikke kan vite hva som kommer til å skje – derfor prioriteringen av trygghet.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:06:17]: For å utløse spenninga: Det var altså «spagat» Bjørlo sa, ikkje spagetti – for å stanse desse maurane som kanskje prø-

ver å leite etter riktig bilde av desse kameratane – spagatkameratane.

Det er altså ikkje eit gyldig argument å si: Dei meiner dette, og dei meiner dette – korleis i all verda skal det da finnast eit fleirtal? Da må utgangspunktet til mindretalsregjeringa liggje til grunn.

Kan nokon gi meg eitt eksempel på ei sak vi har behandla i Stortinget, der det har vore utgangspunktet – der grunnlaget til mindretalsregjeringa blir det som gjeld dersom det ikkje blir danna fleirtal for noko på Stortinget?

Ein kan førestille seg eit statsbudsjett. Regjeringa kjem med opplegget sitt og seier så: Vanskelege SV vil ha desse skattegreiene sine og dette på miljø, og det kan vi ikkje ha, for det er altfor mykje der. På høgresida er det altfor mykje skattelettingar og ditt og datt, og det kan vi ikkje ha. Da styrer vi berre statsbudsjettet på forslaget til regjeringa.

Det er eit ugyldig argument. Ein må berre slutte å framføre det her.

Herregud, er dette nivået ein legg seg på? Det er berre å stille det enkle spørsmålet: Har talgrunnlaget demokratisk legitimitet? Det er det enkle spørsmålet ein må stille seg. Nei, det har det ikkje. Da må ein finne det. Ja, det kan sikkert vere vanskeleg, men ein må finne det, sånn som ein gjer i alle andre saker.

Eg vil trekkje fram forsvarsminister Gram og korleis han segla gjennom langtidsplanen for Forsvaret, der han klarte å samle heile Stortinget. For eit handverk! Eg er imponert. Og der er det sprik i laget, for å seie det sånn.

Sånn må ein jobbe her. Ein kan i alle fall ikkje jobbe sånn at ein tar som utgangspunkt at forslaget til regjeringa – mindretalsregjeringa – skal leggjast til grunn dersom det ikkje er fleirtal for noko. Det går berre ikkje an. Det finst nokre prinsipp her. Det eg opplever her, er at det går politikk i prinsippa. Det er heilt greitt at det går prinsipp i politikk, men her går det politikk i prinsippa, og det går berre ikkje.

Her fell regjeringspartia for sitt eiga grep, for det viser ein arroganse. Eg trur også at når det kjem til stykket, er det samarbeidet ein har med resten av opposisjonen, som ligg til grunn her. Det er det som er utfordringa her. Ein klarer ikkje å samarbeide for å skaffe skikkelege fleirtal. Det må ein.

Eg er den første til å seie at vi i SV ikkje er langsure, men det skal vere ordentlege, demokratisk forankra avgjerder i dette landet. Regjeringa kan ikkje styre ut frå sine indre forhandlingar. Sånn fungerer ikkje demokratiet.

Presidenten [14:09:21]: Presidenten setter pris på oppklaringen, og at vi beveger oss fra oppskriftsbøker til idretten. Det er fint.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:09:39]: Tilrådingen viser at det er flertall for en tiltakspakke for å redusere jordbruksareal som er ute av drift. Det er ikke minst viktig for Nord-Norge – ikke minst viktig for Nord-Norge. Men da må tiltakspakka inneholde en kraftig investeringsstøtte til grøfting med gravemaskin på steinrik jord. Da snakker vi ikke om 4 000 kr per dekar, da snakker vi kanskje om 10 000 kr per dekar. Da må den inneholde en kraftfull satsing på å sette i stand igjen jorda, som er nedgrodd. Da snakker vi kanskje om 20 000 kr per dekar, for å få det insitamentet til at Nord-Norge skal bli frodig igjen.

Og så er det lønnsomheten i det som vokser på disse arealene. Det er jo først og fremst gras. Gras er ikke noe som blir solgt i et marked jamt over. Hvor mye gras du bruker, avhenger av hva som er alternativ føring av dyrene, og det er korn. Det er kornprisen som definerer verdien av graset. Og når grasverdiene må opp for å produsere kvalitetsgras, vil det altså si at en ikke lenger kan ha billig korn, for da velger gårdbrukerne det isteden.

I forslag nr. 2, fra bl.a. Høyre, ber Stortinget regjeringa styrke satsingen på produksjon av plantevekster til mat for å øke sjølforsyningen framover. Jeg synes det er et godt forslag, men det som er kjernen der, er marked for grønnsaker, for frukt, for bær. Og det blir lite tillitvekkende når Høyre og Venstre ikke går inn for å bedre importvernet. Det er jo importvernet som gir grunnlag for markedet for frukt og bær og grønnsaker, og det er lønnsomheten som avgjør hvor mye som blir produsert.

Det siste er ærlige tall – jamstillingskravet. Jamstilling av inntekt for gårdbrukernes arbeid per årsverk med lønnsinntakernes lønn per årsverk, det skal og må bli regjeringas politikk. Det er å sammenligne rette størrelser. Det er ikke ærlig og rettfærdig å sammenligne gårdbrukernes vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i jordbruket med lønn per årsverk for lønnsinntakernes. Det blir som å sammenligne epler og poteter. Tallgrunnlaget er derfor feil. Derfor blir sammenligningen mellom bonde og arbeider feil. Jeg vil derfor stemme for forslag nr. 42. Det gir en mulighet til å rette opp tallgrunnlaget før neste års jordbruksavtale.

Bjørnar Skjæran (A) [14:13:07]: Arbeiderpartiet har et sterkt eierskap til den norske landbruksmodellen, rett og slett fordi vi var hovedarkitekten da den ble utformet i sin tid. Den er sosialdemokratisk og har tjent Norge godt, fordi den sikrer selvforsyning av trygg, god og rimelig mat og levende bygder – på en stein i Nord-Atlanteren, om jeg kan ordlegge meg sånn.

Med Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering er mismot og sinne snudd til forsiktig optimisme i landbruket, fordi vi har sørget for at den katastrofale inntektsutviklingen under forrige regjering er erstattet av

gode jordbruksoppgjør og en kraftfull opptrappingsplan for inntekten i landbruket og selvforsyning av landbruksprodukter.

Den norske landbruksmodellen har fem sterke og viktige stolper: sterke samvirkeorganisasjoner, importvernet, markedsordningene, kanaliseringspolitikken og jordbruksavtalen. Dette er hjørnesteiner som Arbeiderpartiet alltid vil hegne om.

Stortinget behandler i dag en jordbruksavtale som alle de tre partene stiller seg bak – staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Under denne regjeringen har bevilgningene over jordbruksavtalen økt med 67 pst. på tre år. Etter flere år med politisk og faglig arbeid har vi nå på bordet en omforent avtale, basert på et nytt system med inntektsmåling og med en opptrappingsplan med store ambisjoner for inntektsvekst. Regjeringen har mål om at inntektsgapet mellom landbruket og andre grupper skal tettes innen 2027, og med denne avtalen er vi foran skjema for å klare det. Da blir det faktisk mer enn spesielt å lage styr rundt avtalen.

Jeg har vært gårdbruker hele mitt voksne liv. Jeg har levd med ulike regjeringer og ulike landbruksministre. Det første tiåret burde nok ha vært det mest krevende, da gjelden var høy og renten gikk i taket etter jappetiden. Dette skjedde fordi Høyre-regjeringen den gangen gjorde lite og ingenting for å få orden på økonomien. Jeg betalte på det meste over 18 pst. rente. Dit kommer vi ikke med dagens regjering, som ligger an til å snu hele pris- og rentespiralen i løpet av bare tre år. Det tok tolv år den gangen. Men det var verre å holde på framtidstroen mens Listhaugs landbrukspolitikk var det vi måtte forholde oss til.

Dette er en viktig del av bakgrunnen for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet har utviklet en opptrappingsplan som faktisk er mer kraftfull enn opptrappingsplanen fra 1970-tallet, som landbruksbefolkningen fortsatt omtaler med en egen entusiasme og respekt. Politisk spill rundt en inngått jordbruksavtale har heldigvis ikke kraft til å sette dette i spill, og jeg vil ønske SV lykke til med å løfte landbruket i lag med de borgerlige partiene.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:16:23]: Mismot og sinne er snudd til optimisme? Ja vel. Jeg vet ikke helt hvor representanten Skjæran var da landbruket demonstrerte taktfast mot regjeringen på utsiden av vinduene her, og det er mulig jeg ikke er så god på å tolke folks signaler, men jeg tror ikke det var optimisme som var budskapet den dagen.

Det er alltid interessant å høre andre partier fortelle oss hva vi mener og ikke mener i debatter i stortingsalen. I dag har jeg blitt fortalt at jeg ikke respekterer forhandlinger. Det er for så vidt et interessant budskap fra det partiet som brøt enigheten med oss om tallgrunnlag-

et, som er mye av det vi diskuterer i dag. Jeg har blitt fortalt at jeg vil legge ned norsk landbruk. Jeg er bonde, så det ville jo for så vidt være dumt. Jeg er visst ikke for landbruk i hele landet – nei vel – og jeg forstår ikke representanten Per Olaf Lundteigens mening med livet, fotosyntesen.

Så harselerer Venstre litt med det å stå i spagat – ikke spagetti, men spagat. Det hadde vært litt morsomt å si at det har vi i Høyre god trening i etter noen år i regjering med Venstre. Det er jo et parti med en flora av meninger selv om det bare er én Venstre-mann i rommet. Men jeg skal ikke si det, fordi jeg er veldig glad i Venstre og representanten Bjørlo, og han har faktisk litt rett. Selv om vi er enige med SV om viktigheten av å holde grunnleggende demokratiske prinsipper i hevd, er vi ikke enige om hvordan tallgrunnlaget skal beregnes.

Men vi inviterer gjerne landbruksministeren til nye forhandlinger. I Høyre tror vi på å gi folk en ny sjanse. Og hvem vet, kanskje regjeringen i en ny runde faktisk vil stå ved det vi ble enige om – en slags respekt for forhandlingsinstituttet. Vi håper i hvert fall at vi kan ta debatten videre. Vi er åpne for samtaler, om både tallgrunnlag og fotosyntesen.

Willfred Nordlund (Sp) [14:18:28]: Selv om vi diskuterer noe alvorlig og viktig, er det en styrke at det er rom for noe humor i innleggene fra representantene. Jeg kan også meddele at noen av oss aldri har vært nede i en spagat. Selv om jeg tror mange er i stand til da å komme seg opp, tror jeg at det å plukke opp spagetti som har ramlet ut av posen på gulvet, er betydelig vanskeligere. Om det er spagetti eller spagat representanten Bjørlo snakker om når han viser til hva enigheten om det nye tallgrunnlaget skal munne ut i, er egentlig ikke så viktig. Det viktige er at det kommer til å være vanskelig å finne noe annet enn det som ligger til grunn, rett og slett fordi partiene står langt fra hverandre. Men Stortinget har varslet at man muligens ønsker en ny runde. Det får man forholde seg til, og så får man se om det er mulig å komme i mål.

Samtidig ønsker jeg å gi litt skryt til både representanten Bjørlo fra Venstre og for så vidt representantene fra Kristelig Folkeparti og Rødt for at man står ved forhandlingsinstituttet og det at man har framforhandlet en avtale – kanskje uavhengig av om man er enig eller ønsker seg noe annet på noen detaljer – og at man viser til at det er en styrke for norsk matproduksjon over hele landet.

Derfor har Høyre tidligere stemt for framforhandlede avtaler, selv om man har vært uenig i detaljer. Det har svært mange av partiene i salen gjort. Så er det muligens det økende engasjementet for norsk matproduksjon som gjør at man ikke står der i dag, men jeg tror det had-

de tjent norsk matproduksjon, som er avhengig av langsiktighet, at flere av partiene allikevel hadde valgt å støtte avtalen når vi kommer til votering. Det hadde vært et gode for landbruket, og det hadde nok også tjent de partiene som tradisjonelt sett har brukt å gjøre det.

Så til innholdet i selve jordbruksavtalen, som vi tross alt diskuterer i dag: Det er en kraftig dreining på klima, det er en kraftig satsing på Nord-Norge, det er et kraftig inntektsløft og kostnadsdekning for mange produksjoner – noe som er helt nødvendig om vi skal øke optimismen og norsk matproduksjon og trygge innbyggernes handlekurv.

Samtidig er jordbruket en del av en større verdikjede. Vi har en stor næringsmiddelindustri som er avhengig av norske jordbruksprodukter. Vi har selve dagligvarekjedene som selger oss mat. Problematikken rundt hva vi setter på bordet, og hvordan vi ellers lever og virker, er en debatt som kommer til å fortsette med full styrke også etter dette oppgjøret.

Samtidig må vi ikke miste av syne at denne saken i seg selv dreier seg om hvordan vi skal sikre norske, hardtarbeidende bønder en anstendig inntekt, framtidstro og muligheten til å fortsette å jobbe med det de brenner for, nemlig å produsere nok trygg, norsk mat til norske bord også i framtiden. Det fortjener de.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:21:43]: Det hviler et stort alvor over denne diskusjonen. Jeg må også være med på å understreke verdien av at Venstre, Miljøpartiet De Grønne, Rødt og Kristelig Folkeparti er med på å støtte opp under oppgjøret og avtaleinstituttet.

Vi har hatt en totalberedskapskommisjon som snart skal munne ut i en melding. Vi har hatt en forsvarskommisjon, som bl.a. har resultert i et forsvarsforlik. Dette er store, omfattende arbeider som peker på beredskap og matproduksjon som en del av forutsetningen for Norges land og sikkerhet.

Det er blitt nevnt tidligere i debatten, men da vi 24. februar 2022 så invasjonen da Russland gikk inn i Ukraina – Europas kornkammer, matkammer – var referansene til første verdenskrig fra hedmarksbenken her veldig relevante og viktige.

Det er noe med liv og lære og å ta til fornuft. Sunt bondevett synes jeg er et godt begrep det er naturlig å trekke fram. Det er også lov å kjenne på bondeanger hvis man ser sitt snitt til å støtte opp om oppgjøret og avtalen som ligger på bordet.

SVs representant tar i bruk sterke ord rundt dette med prosess. Da vil jeg legge til et begrep rundt den diskusjonen, og det er stortingsregjereri. Det er altså sånn at vi har en regjering og en landbruksminister som er satt til å skjømte ansvarsoppgavene knyttet til Land-

bruksdepartementet. Her må vi også på et tidspunkt anerkjenne at god demokratisk forankring selvsagt handler om støtte i Stortinget, men det er ikke nødvendigvis et flertall der, og man har ikke nødvendigvis SVs støtte bak hvert enkelt vedtak. Så var det sagt.

SV sa det godt på NRKs Politisk kvarter i går: Vi bør være ærlige om det vi er enige om og for. Det synes jeg var veldig godt sagt, og da vil jeg gi oppriktig skryt og honnør til partenes innsats. Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag ser verdien av å forhandle, kjempe og vinne fram. Forhandlingens funksjon er jo nettopp at alle parter strekker seg. Står man fast i primærstandpunkt og prinsipper, kommer man ikke fram til noen løsning i det hele tatt.

I årets oppgjør er jeg stolt over at et nytt tallgrunnlag ligger til grunn. Det ligger det en stor jobb bak. Videre løftes melk, utmarksbeite og kloke løsninger for å sikre premisser for god matproduksjon, nemlig investering for flere generasjoner. Økonomi, fondsordning og teigtilskudd er eksempler.

Til slutt vil jeg nevne at både utdanning, forskning, Nasjonalt senter for fjellandbruk, Bionova og kompensasjon etter ekstremværet Hans er viktige arbeider som også pågår, og som landbruket er avhengig av, bl.a. i Oppland.

Statsråd Geir Pollestad [14:25:00]: La meg starta med å seia at det verkar som representanten Knag Fylkesnes frå SV har litt tungt for det i dag, for han insisterer framleis på å samanlikna det å behandla ei stortingsmelding med å behandla eit budsjett eller ei lov. Det var svært lite treffande eksempel som vart brukte, og dei er heller ikkje i tråd med Grunnlovens reglar for dette. Spørsmålet var: Kva alternativ hadde ein? Var det nokon som ville gå tilbake til den gamle ordninga? Var det nokon andre alternativ som fekk fleirtal? Ja, det var eitt, og det la regjeringa til grunn, så la det vera klart.

Det er heller ingen som har kritisert meg for dei endringane eg tok initiativ til 1. november, som jo òg var endringar i talgrunnlaget. Heile målet med den omlegginga ein gjorde, var jo at ein skulle gå frå å måla inntektsutvikling til å måla inntektsnivå, og at ein skulle ha ei inntektsmåling og eit oppsett som var meir i tråd med det som gjeld for andre næringsdrivande. Me gjorde ei rekkje endringar 1. november. Det var ingen som sa at det var udemokratisk. Det var ikkje eingong behandla i Stortinget. Så la det liggja til grunn.

Så til forslag nr. 35: Eg er ikkje overraska over at Venstre, Høgre og Framstegspartiet synest det er ein god idé, men at parti som Raudt og SV uttrykkjer sympati for eit forslag som vil gjera at distriktslandbruket vert svekka og at det vert meir krevjande å driva mjølkeproduksjon i heile landet, overraskar meg stort. Eg har opplevt

å få ganske hard kritikk frå landbruket for ikkje å gå langt nok i denne saka.

Det er òg litt uklart kva som ligg i forslaget, for det er heilt tydeleg at det ikkje er noko grunnlag for å utbetala dette distribusjonstilskotet. Skal me utbetala eit tilskot for å dekkja kostnader for private aktørar som dei ikkje har? Det ville vera veldig rart å senda rekninga for det til norske bønder. Og kva med den delen av endringa som inneber at støtta går opp? Skal den gjennomførast som føresett, 1. juli? Er det berre nedtrekka som skal utsetjast? Dette må eg be om at forslagsstillarane oppklarar – om det berre er delar av pakka som skal utsetjast, eller om det er heile pakka som skal utsetjast.

Det vert ofte samanlikna med det som skjedde ved opptrappinga på 1970-talet, og realiteten er at dette talgrunnlaget er betre. Me har ei anna samanlikningsgruppe, som er betre. Me har ei kapitalavkastning som – hadde me lagt til grunn 1970-talets kapitalavkastning, hadde det ikkje vore noko inntektsgap. Me har eit lågare tismetall, og me har betydeleg lågare normeringsfaktor. Så på alle dei fire diskuterte punkta, er me på eit anna nivå enn ved førre opptrappingsperiode, og det er eit talgrunnlag som står seg godt.

Tor Inge Eidesen (Sp) [14:28:11]: Når det er inngått en avtale der begge faglagene er med, synes jeg det er god grunn til å glede seg over det. Jeg synes heller ikke det er noen tvil om at partiene på Stortinget bør stemme for en inngått avtale.

Jeg hadde ikke tenkt å bruke så mye tid på avtalen, for den står for seg selv. Det som er både oppsiktsvekkende og underlig, er den nye landbrukspolitiske alliansen mellom Høyre og Sosialistisk Venstreparti. Høyre og Fremskrittspartiet fremmer et løst forslag, forslag nr. 35, om å utsette den varslede reduksjonen av de konkurransefremmende tilskuddene gjennom PU-ordningen. Så hører jeg i dagens debatt at bl.a. SV varsler støtte til dette forslaget. Det kommer også fram påstander om at omleggingen i markedsordningen for melk innebærer en styrking av TINE i konkurransebildet med de andre.

Volummodellen, som dette heter, innebærer at TINE SA får et ansvar for å sette en prisambisjon i form av en planlagt gjennomsnittlig engrospris. Det står i jordbruksavtalen at partene legger til grunn at det ved fastsettelse av planlagt gjennomsnittlig engrospris tas hensyn til norsk melks konkurransekraft, produksjonsvolum, produksjonsøkonomi og mål om landbruk i hele landet. Det er videre enighet om at Landbruks- og matdepartementet skal fastsette en øvre prisgrense. Det er altså ingen mulighet for TINE til å arrangere hjemmelenefest med grunnlag i denne omleggingen.

Jeg kan for øvrig nevne at Nortura jo har håndtert volummodeller på andre produkter over lang tid, og det

er vel ikke akkurat sånn at Nortura har styrket sin markedsposisjon, selv om de da har den rollen. Norsk melkeråvare, tidligere TINE Råvare, har hatt et administrativt og regnskapsmessig skille siden 2004 og har i praksis praktisert en slik ordning – men da med målprisen – i 20 år nå.

Det er en kjent sak at Fremskrittspartiet og Høyre ikke ønsker endringer i de konkurransefremmende virkemidlene, og det er jo særlig distribusjonstilskuddet som nå skal fjernes. Det var i sin tid begrunnet i høyere kostnader med distribusjon for de uavhengige meieriene. Bakgrunnen for at det nå tas vekk er utredninger som viser at denne kostnadsforskjellen ikke lenger er til stede. Øvrige tilskudd opprettholdes på omtrent samme nivå, dvs. at differensierte avgifter økes, mens den spesielle kapitalgodtgjørelsen reduseres noe.

Det kan også være grunn til å minne om at den aller viktigste begrunnelsen for at disse konkurransefremmende tiltakene i sin tid ble innført, var å sikre at de eksterne kapitalinteressene bak disse selskapene skulle kunne oppnå en høy nok kapitalavkastning.

Som sagt har jeg hørt i debatten i dag at SV mfl. har varslet støtte til forslag nr. 35. Jeg håper egentlig at jeg har hørt feil, men jeg har jo hørt det bekreftet flere ganger av andre også. Dette forslaget er et ideologisk slag i trynet på den samvirkebaserte modellen som vi som er landbrukets venner, har slått ring om og fortsatt slår ring om.

Bengt Fasteraune (Sp) [14:31:39]: Hvordan vil vi at jordbrukets samfunnsoppdrag og beredskapsoppdrag skal løses i framtiden? Det absolutt viktigste er så fort som mulig å nå 50 pst. selvforsyning av jordbruksvarer. Dette er i det verdensbildet vi ser rundt oss – med krig i Europa og en særdeles usikker situasjon i resten av verden – et bidrag til nyere norsk historie som vil kreve en forutsigbar og stødig jordbruks- og landbrukspolitikk med et bredest mulig flertall over mange år, slik vi nå har lagt opp til i forsvarspolitikken.

Meldingen om norsk landbruk legger til rette for det. Enighet i årets jordbruksoppgjør der vi endelig kan begynne å se framover uten bare å ha fokus på høye kostnader og kostnadsreduksjoner, legger til rette for det.

Respekten for forhandlingsinstituttet er viktigere enn noen gang, og vilje til en systematisk og tidfestet opptrapping av bondens inntekt er en forutsetning for å nå 50-prosentmålet.

Økt selvforsyning vil påvirke måten vi tenker jordbrukspolitikk og beredskapspolitikk på. Planen for økt selvforsyning krever selvfølgelig mer penger, men retningen for en samfunnspolitikk der bygder og arealer, landskap, utmark og produksjonsmåter skal settes inn

mot jordbrukets svært viktige samfunns- og beredskapsoppdrag, er enda viktigere.

Dette oppdraget er grunnleggende i ethvert samfunn og helt avgjørende for å sikre legitimiteten i norsk landbruk. Målet på 50 pst. vil sette fart på diskusjonen. Det må omsettes i praktisk handling, og det er altså ikke bare politisk tøffe slag og retorikk som fører til at vi når det målet. I tillegg må det være en selvfølge at plante- og husdyrproduksjon må samsvare med etterspørselen og grunnlaget for produksjonen. En tredjedel av matjorden i Norge kan brukes til å dyrke korn og grønnsaker. Resten går til produksjon av gress, som gjennom husdyrhold blir til menneskeføde.

Vi må øke kunnskapen om å produsere mat i hele landet. Store arealer er kun egnet til grovfôrproduksjon. Husdyrproduksjon på norske fôrarealer må være en ledetråd i dette arbeidet. En avgjørende faktor er å utnytte muligheten for tollvern så mye som mulig. Matjorda vår ligger der den ligger, og vi må utnytte den jorda vi har. Vi må styrke fruktbarheten i jorda og gjennom ny teknologi styrke vern av matjord, ta i bruk utmarka og bruke arealer som er lagt brakk. Vi må legge til rette for at de arealene som kan brukes til korn og grønnsaksproduksjon, blir brukt til nettopp det. Det er også verdt å merke seg at disse arealene er ekstra utsatt for nedbygging.

FN rapporterer og viser til at matvaresikkerheten er truet på alle nivåer. Det har gjennom historien vært et mål for de fleste nasjoner å brødfø egen befolkning. Nå er tiden inne for å få dette realisert så fort som mulig.

Masud Gharahkhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Solveig Vitanza (A) [14:34:54]: Jeg tenkte jeg skulle starte avrundingen av denne debatten med å si takk. Det har vært en interessant debatt så langt. Mye tyder på at vi kommer til å ha landbrukspolitikken høyt på agendaen også i året som kommer. Vi kan jo se av innstillingen at vi har ganske tydelige skillelinjer i jordbrukspolitikken vår, og jeg er litt forundret over noen allianser som har oppstått her i dag, men sånn er det i politikken.

Jeg vil særlig takke Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Venstre og Kristelig Folkeparti for å ha stilt seg bak regjeringspartiene ved inngåelsen av dette jordbruksoppgjøret. Jeg tenker at det gir iallfall næringen en stabilitet i året som kommer, og det er viktig. Dermed går selvfølgelig den største takken til faglagene for den gode avtalen de har landet med staten.

Når man skal ønske bonden en god sommer, betyr ikke det nødvendigvis det samme som for alle andre man ønsker god sommer til, for dette er høysesongen deres, og da betyr det litt mer å ønske god sommer. Vi ønsker dem nok nedbør, men ikke ekstremvær, og vi

ønsker dem god innhøsting. Det ligger altså litt mer i det – en ekstra betydning – når vi ønsker god sommer til den norske bonden.

Jeg håper at landbruket i Norge kan gå hjem og være fornøyd med den avtalen som ligger til grunn her i dag, og at vi har bidratt med å sørge for forutsigbarhet og stabilitet i næringen i året som kommer.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [14:36:56]: For meg som innbygger i Norges nordligste jordbrukskommune står det klart for meg at vi må ta ordet i denne saken. Det er faktisk sånn at nå, for første gang, får bøndene bedre råd.

Jeg har lyst til å sitere Lise Skreddernes, som er leder i Finnmark bondelag og som driver det nordligste melkebruket i verden. Hun sier:

«Det er ikke tvil om at vi har ei regjering som har ambisjoner og vilje til å løfte inntektene i jordbruket. Dette er et oppgjør som gir tro på at vi kan produsere mat i Nord også i framtida.»

Denne regjeringen har vist vilje til å styrke landbruket i nord. Det er et landbruk som er ekstra sårbart, også overfor klimaendringer. Denne regjeringen tar tak i at vi mister enda flere bønder i nord enn ellers i landet. Denne regjeringen har tatt tak i at melkeproduksjonen er noe av det viktigste vi har i nord.

Ulf Trygve i Tana, som har jobbet som politiker hele livet sitt, er nok fornøyd i dag når vi ser fortsettelsen av den historiske satsingen som er gjort disse årene. Jeg vil tro at alle som driver landbruk i nord, er innstilt på at denne regjeringen skal fortsette å levere god politikk også til 2029.

Presidenten [14:38:31]: Representanten Lene Westgaard-Halle har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:38:47]: Senterpartiet synes åpenbart det er veldig vanskelig med konkurranse i meierisektoren. Et slag i trynet, kaller de det, for så å vise til en rapport fra 2022, som Landbruksdirektoratet for øvrig har gått bort fra i etterkant. Landbruksdirektoratet hadde ansvar for det utvalget som gikk gjennom de konkurransefremmende tiltakene, og som anbefalte å ikke gjøre det regjeringen nå legger opp til å gjøre. Det ser også ut som representantene ikke har fått med seg det Konkurransetilsynet har sagt, og det Forbrukerrådet har sagt.

Slik at statsråden forstår det: Dette forslaget er enkelt – statsråden kan ikke kutte i støtten til Q-Meieriene, Synnøve Finden og Rørosmeieriet.

Presidenten [14:39:26]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:39:34]: Bakteppet for heile denne debatten er den situasjonen vi står i med norsk jordbruk, som er prega av nedbygging. Det er stor ueinigheit om kva som skal vere omfanget av gjenreisinga av norsk jordbruk. Det er eigentleg det djupe spørsmålet vi behandlar. Da kjem vi inn på prinsippa – prinsippa for talgrunnlaget, men også for at det skal liggje eit grunnlag i Stortinget for den politikken regjeringa fører. Det eg kan lese ut av det statsråden seier, er at prinsippet om at det skal vere eit fleirtal bak det regjeringa gjer, skal gjelde i nokre saker, men ikkje alle, og i denne saka skal det ikkje gjelde. Da skal regjeringa berre kunne føre politikken på bakgrunn av deira egne forslag.

Talgrunnlaget legg rammene for jordbruksoppgjera i lang tid framover – milliardar av fellesskapets midlar. Ei mindretalsregjering må samarbeide for å få gjennom sin politikk. Sånn er livet som regjeringsparti, men også på Stortinget. Med det vil eg ønskje alle ein god sommar, sjølv om vi sikkert også ser kvarandre i morgon.

Presidenten [14:40:47]: Presidenten kan love at det fortsatt er mange voteringer igjen.

Rune Støstad (A) [14:40:55]: Årets jordbruksavtale sikrer økt selvforsyning og økte inntekter for gårdbrukerne. Allerede i sommer vil flere gårdbrukere merke det direkte. Det sørger flertallet for i dag, og det er jeg veldig glad for. Jeg vil gi stor honnør til de partiene som støtter avtalen, og som respekterer forhandlingsinstituttet. Det er uansett det aller viktigste i dag – at vi får på plass en ny avtale.

Representanten fra SV har i dag vært kritisk til regjeringen og kommer med krasse beskyldninger om at det som har skjedd, er udemokratisk. Det er selvsagt helt feil. Det er ingen ting i dette som ikke følger demokratiske spilleregler. SV framstiller seg selv som venner av norsk landbruk. Likevel stemmer de mot den framforhandlede avtalen. De går mot tydelige råd fra landbrukets egne organisasjoner. Skulle vi fulgt Høyre, Fremskrittspartiet og SV, hadde vi ikke fått ny jordbruksavtale. Gårdbrukerne hadde mistet de økte inntektene som de får allerede i sommer. I stedet for å se framover og jobbe med økt selvforsyning tar SV oss inn i nok en runde om tallgrunnlag. Det forklarer SV ut fra et prinsipielt grunnlag. For SV blir prinsipp viktigere enn penger, for SV stemmer i dag mot på grunn av prinsipp, noe som hadde gitt mindre penger til gårdbrukerne.

Det er ikke flertall for et nytt tallgrunnlag, og dersom det hadde vært det, hadde det bare vært å fremme det, som flere har påpekt. Det ble gjort et forsøk i behandlingen av Meld. St. 11 for 2023–2024, men det ble ikke noe flertall for noe annet tallgrunnlag. Dessuten vet partiene som nå går sammen om dette, at det ikke er et

omforent flertall for et nytt tallgrunnlag. Landbruksministeren påpekte det på en god måte: Hva betyr egentlig det forslaget som er fremmet? I hvilken retning skal landbruksministeren legge fram et nytt tallgrunnlag? Jeg synes de partiene som står bak dette, skylder landbruksministeren å forklare det. Det har vært fullstendig fraværende i debatten.

Norsk jordbruk har enorme muligheter framfor seg. Senest i går kveld hørte jeg om seks nye fjøs som er på vei opp i min vakre Gudbrandsdalen. La oss bruke tiden på å diskutere mulighetene i jordbruket i stedet for å starte nye omkamper om tallgrunnlag. Det eneste vi oppnår med det, er mer usikkerhet inn i en næring som først og fremst fortjener forutsigbarhet. God sommer!

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [14:44:04]: Jeg vil egentlig bare slå fast og understreke poenget med avtalen – at det nå blir flertall for en viktig og tydelig kurs for landbruket. Vi trenger norsk matproduksjon inn i framtiden. For at kommende gårdbrukere skal tørre å satse, er det et kjempeviktig signal at Stortinget står støtt opp om forhandlingsinstituttet og skaper en enighet og tilslutning til den framforhandlede avtalen som partene har signert. Hvis ikke Stortinget greier det, ville heller ikke faglagene stå styrket i møte med de tøffe diskusjonene som landbruket har, også internt.

Jeg tenker at innstillingen som ligger til grunn for saken, er godt gjennomarbeidet. Jeg har lyst til å rose saksordføreren for å klare å få fram enigheter fra komiteens side om hva som er viktig i de ulike sidene av jordbruket. Dette er et grunnlag for videre arbeid. Applaus og honnør til dem som har bidratt til at dette blir en realitet i Stortinget i dag.

For de av oss som har tenkt å slutte å være bønder i byen og faktisk bli bønder på fulltid, er det også moro å kunne stå her i dag og si at det er håp. Også for bruk av utmark, fjell, støler og setre og litt mer marginale ressurser er det grunn til framtidstro, og at man skal kunne investere, satse og bruke de ressursene som dette landet har å by på, for å produsere noe av verdens fineste, rene mat.

Statsråd Geir Pollestad [14:45:49]: Dette er ein god dag for norske bønder og norsk matproduksjon. Me får på plass ein jordbruksavtale som vil leggja til rette både for viktige endringar i jordbruket og for å styrkja bondens inntekt. Det er ein god dag når eit fleirtal på Stortinget – eit stort fleirtal – sluttar opp om den avtalen. Det er òg viktig for regjeringa. Me ønskjer å vera den regjeringa i verda som gjer mest for å leggja til rette for å styrkja den nasjonale matproduksjonen. Eg meiner at den avtalen me inngår i dag, er eit eksempel på det.

Det er mange andre politikkområde me skal jobba med innanfor landbruket. Målet er heile tida er at me

skal styrkja sjølvforsyninga, me skal oppretthalda produksjonen, me skal gjera det på ein miljø- og klimamesig god måte, og me skal gjera det slik at det bidrar til at me har bønder i heile landet, og at bondens inntekt går opp.

Det har vore ein viss nerve i debatten i dag. Det synes eg er bra, for det viser at det me diskuterer, er viktig, men det viser òg at landbrukspolitikken er eit av dei områda der den politiske spennvidda mellom ulike parti er størst. Det gjer at det vert temperatur i debatten.

Sjølvsagt vil regjeringa følgja opp dei vedtaka ein får. Me har i dag fått klarlagt at det ikkje er noko fleirtal for eit nytt talgrunnlag, men me skal likevel gjera den jobben som Stortinget i voteringa eventuelt måtte be oss om å gjera.

Det kjem til å verta nye diskusjonar om viktige jordbrukspolitiske spørsmål framover. Regjeringa ønskjer å styrkja konsesjonsloven. Me skal styrkja arbeidet med Bionova. Det er svært mange viktige val me skal gjera på vegner av norsk matproduksjon. Me vil alltid ha for auget at me må gjera dei grepa som styrkjer sjølvforsyninga, og som bidrar til auka verdiskaping frå norsk landbruk.

Eg har lyst til å runda av med å ønskja næringskomiteen ein god sommar. Eg håpar dei kan kosa seg med spagetti og andre italienske freistingar, men eg vil først og fremst oppfordra dei til å velja potet og andre norske produkt.

Det er freistande, sidan me har gjeve så mange godord til den litt prinsipielle, stødige haldninga til Venstre i denne debatten, å avslutta med eit lite spark til dei. Eg er glad for at Venstre har varsla at dei vil røysta for avtalen, men i motsetning til i fjor må dei røysta rett når voteringa startar, og røysta slik dei har varsla, ikkje motsett. God sommar!

Presidenten [14:48:49]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

Da ringer vi inn til votering.

Votering

Presidenten [14:59:29]: Da er Stortinget klar til å gå til votering, og vi starter med sakene nr. 7 og 8 fra gårdsdagens kart, dagsorden nr. 99.

Votering i sak nr. 7, debattert 19. juni 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Nasjonal transportplan 2025–2036 (Innst. 439 S (2023–2024), jf. Meld. St. 14 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 199 forslag. Forslagene nr. 1–155 er tatt inn i innstillingen på

side 102–111. Forslagene nr. 156–199 er omdelt i salen og ligger på salappen.

Det voteres over forslag nr. 177, fra Pasientfokus. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere oppstart av tunnelarbeidet på E45, Natoveien mellom Altafjorden og Finland, våren 2025.»

Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Pasientfokus ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.19)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 189 og 193, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 189 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forplikte seg til å vedlikeholde og rassikre fylkeskommunale veier som benyttes til omkjøring ved stengte riksveier.»

Forslag nr. 193 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke den årlige støtten til fylkeskommunale veier med 1 mrd. kr i året, slik at støtten gjennom planperioden totalt økes med 12 mrd. kr.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 92 mot 9 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.39)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 190, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en vurdering av hvilke fylkeskommunale veier som kan tilbakeføres til staten etter kriteriene statlig regulert beredskapsvei, høyt vedlikeholdsetterslep og strategiske riksveistrekninger og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Fremskrittspartiet, Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 81 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 192, fra Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre satsningen på trafikksikkerhet for barn og unge ved å videreføre innretningen på Barnas Transportplan fra forrige Nasjonal transportplan med likelydende bevilgning og støtteordning.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 80 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.18)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 191, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning for fylkene til ras-, skred- og flomsikring, der staten og fylkeskommunen forplikter seg til 50/50 fordeling på sikringstraseene, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Fremskrittspartiet, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 80 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 156, 165–169 og 194, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 156 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis økte bevilgninger i NTP øremerket opprettelsen av flere ekspressbussruter i hele landet.»

Forslag nr. 165 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke den statlige andelen av større kollektivprosjekter fra 66 pst. til 80 pst. fra og med 2025.»

Forslag nr. 166 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endelig avvikle alle prosjekter i utviklingsporteføljen for vei, utenom Rv. 19 Moss, som skal prioriteres med midler i transportplanen.»

Forslag nr. 167 lyder:

«Stortinget ber regjeringen påbegynne arbeidet med å gjenoppbygge Ålgårdbanen i første seksårsperiode.»

Forslag nr. 168 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge ned Nye Veier og avvikle E6 Moelv–Øyer, E16 Skaret–Hønefoss, E6 Ulsberg–Melhus, E18 Arendal–Grimstad, E18 Tve-

destrand–Bamble, E16 Kongsvinger–E6, E39 Lyngdal–Ålgård, E18 Ytre Ringvei, Rv 4 Hunndalen–Mjøsbrua, Rv 26 Hamar–Løten, E6 Øyer–Otta, E39 Mandal–Lyngdal. Resterende prosjekter flyttes til Statens vegvesen.»

Forslag nr. 169 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre kommuner som på egenhånd ønsker å få på plass nattogforbindelser til utlandet mulighet til å gjøre dette.»

Forslag nr. 194 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en ny ordning for nye bompengefinansierte veiprojekter, hvor bompengene økes med 25 %, som settes av til en pott for vedlikehold av nærliggende veier, bedre løsninger for syklende og gående, og til å forbedre kollektivtilbudet i regionen hvor de bompengefinansierte veiene bygges.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 100 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 159, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Jernbandedirektoratets anbefalinger om toetasjes tog og gå til innkjøp av disse så toetasjes tog kan være på plass på Østlandet før 2030.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 95 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.14)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 161 og 173, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 161 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en årlig pott for differansekontrakter som skal rette seg mot utslippsfritt drivstoff til skipsfarten.»

Forslag nr. 173 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utbedre dagens E16-trasé til Ringerike slik at veikapasiteten ikke økes, men at det utføres nødvendig utbedring av ulykkesbelastede strekninger for å øke trafikksikkerheten.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 96 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.32)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 171 og 174, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 171 lyder:

«Stortinget ber regjeringen flytte midler fra nye motorveiprosjekter til en pott for å forbedre og fornye eksisterende riksveier med tiltak som flere midtdelere, bredere veiskuldre og ras- og skredsikring.»

Forslag nr. 174 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede en alternativ trase for Ringeriksbanen som har mindre negative konsekvenser for natur og matjord, og som sikrer betydelig kortere reisetid mellom Oslo og Bergen.»

Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 94 mot 8 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.51)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 158 og 170, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 158 lyder:

«Stortinget ber regjeringen flytte flere av midlene rettet mot vedlikehold og fornying av jernbane til første seksårsperiode, og øke den samlede potten rettet mot vedlikehold og fornying av jernbanen.»

Forslag nr. 170 lyder:

«Stortinget ber regjeringen melde Norge inn i Connecting Europe Facility (CEF) som del av TEN-T-samarbeidet, slik at Norge kan søke EU-midler til utbygging av fremtidige samferdselsprosjekter.»

Rødt og Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 92 mot 10 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.09)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 175, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gis flere midler til naturvennlig utbedring av farleder, slik at prosjekter som mudringen ved Borg havn kan gjennomføres på en mer miljøvennlig og sirkulær måte.»

Rødt, Venstre og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 91 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.27)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 163, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om fossilfrie anleggsplasser innen 2025 og utslippsfrie anleggsplasser innen 2030 for alle statlige samferdselsprosjekter.»

Sosialistisk Venstreparti og Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.45)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 176, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte forhandlinger om byvekstavtale for Grenland så raskt som mulig. Forhandlinger med Buskerudbyen igangsettes så snart lokale vedtak om bompengefinansiering er vedtatt.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.03)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 157, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen instruere Statens vegvesen om å avslutte all videre planlegging knyttet til etappe 2 og 3 av E18 Vestkorridoren og E6 Oslo Øst.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.20)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 164, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om arealnøytralitet ved alle statlige samferdselsprosjekter slik at det samlet gjenopprettes like mye natur som

går tapt fra nedbygging, fortrinnsvis skal gjenopp-
retting av natur gjøres i samme kommune som der
naturen går tapt.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus har
varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 86
mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.37)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 160 og
172, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 160 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om bruk
av nitrogen- og miljøgiftfritt sprengstoff i alle sam-
ferdelsprosjekter så fort dette lar seg gjøre.»

Forslag nr. 172 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2025 leve-
re et klimaregnskap for alle beregnelige klimaeffek-
ter på kort og lang sikt fra endelig vedtatt NTP.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre har varslet
støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 83
mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.56)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 182, fra
Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge en plan for og
starte prosessen med å utvikle anbudsdrift og samle
jernbanen i en fullintegret organisasjon.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslag-
et.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 89 mot 12 stemmer ikke
vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.13)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 184,
185 og 187, fra Rødt.

Forslag nr. 184 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette reduksjon av
støy og luftforurensning fra statlig samferdselsinfra-
struktur i tettbygde strøk som et eget prioriteringskri-
terium i neste rullering av Nasjonal transportplan.»

Forslag nr. 185 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at all ut-
bygging av vei, jernbane og annen infrastruktur,
deriblant det som bygges av Statens vegvesen, Nye
Veier og Bane Nor, gjøres med norske lønns- og ar-
beidsvilkår og uten sosial dumping.»

Forslag nr. 187 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et årlig måltall
for Avinor om redusert flytrafikk, hvor reduksjonen
skal skje i flyvninger mellom de store byene og i
utenlandstrafikken.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og
Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 86 mot 15 stemmer
ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.33)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 179,
181, 183, 186 og 188, fra Rødt.

Forslag nr. 179 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang en KVV
for jernbanestrekningen Oslo-Stockholm, i tråd
med anbefalingen i Jernbanedirektoratets mulig-
hetsstudie av 30. september 2022.»

Forslag nr. 181 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innarbeide en plan
for utbedring av Sørlandsbanen i neste rullering av
Nasjonal transportplan.»

Forslag nr. 183 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme
tilbake til Stortinget med forslag om hvordan infra-
strukturbidrag fra store private tomtebesittere kan
brukes til å delfinansiere fremtidig jernbaneutbyg-
ging, etter modell av hvordan dette gjøres for store
lokale kollektivprosjekter.»

Forslag nr. 186 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette konkrete mål
for utslippskutt for de ulike samferdselssektorene
frem mot 2030, i tråd med hva som er nødvendig for
å samlet sett oppfylle nasjonale mål og internasio-
nale forpliktelser.»

Forslag nr. 188 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå utbyg-
gingsporteføljene til Statens Vegvesen og Nye Veier
for å nedskalere prosjekter planlagt med motor-
veistandard og med firefelts løsninger, med mål om
å redusere naturinngrep, klimagassutslipp og kost-
nad.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De
Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.57)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 178 og 180, fra Rødt.

Forslag nr. 178 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge og legge frem for Stortinget en oversikt over rehabiliteringsbehovet for broer, både på riksvei, fylkesvei og jernbane.»

Forslag nr. 180 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innarbeide en plan for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på jernbane i neste rullering av Nasjonal transportplan.»

Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt ble med 80 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.18)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 196, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke den statlige andelen til større kollektivprosjekter til 80 pst. fra og med reforhandling av eksisterende byvekstavtaler.»

Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 199, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det årlige tilskuddet til byområdene uten byvekstavtaler styrkes.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 198, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen planlegge for gjenåpning av Ålgårdbanen.»

Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.10)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 197, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Jernbandedirektoratets anbefalinger om toetasjes tog.»

Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 69 mot 32 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 145, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre følgende endringer i prosjektporteføljen for Nasjonal transportplan 2025–2036:

Prosjekter som skal prioriteres opp:

- E18 Ramstadsletta–Nesbru
- Ringeriksbanen
- Vestfoldbanen, dobbeltspor Stokke–Torp–Sandefjord
- Vestfoldbanen, dobbeltspor Sandefjord–Larvik, planmidler
- Rv. 15 Strynefjellet
- E16 Fagernes–Hande, planmidler
- Rv. 19 Moss
- Rv. 4 Nittedal–Gjelleråsen, planmidler
- Trønderbanen, elektrifisering og to tog i timen til Steinkjer
- Ofotbanen
- Toetasjes tog innen 2030
- Økt vedlikehold av jernbanen
- Godsterminal Eina Nord, planmidler
- Havna i Longyearbyen
- Majorstuen stasjon
- Økt ramme til byvekstavtaler og belønningsordningen for mindre byområder
- Økt sykkelramme
- Viltoverganger.

Prosjekter som prioriteres ned i Nasjonal transportplan 2025–2036:

- E18 Retvet–Vinterbro
- E16 Nymoene–Eggemoen
- E6 Moelv–Øyer (Nye Veier AS)
- Østfoldbanen, dobbeltspor Råde–Seut
- Dovrebanen, dobbeltspor Hamar–Åkersvika
- Gratis ferje.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 94 mot 5 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.47)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 146, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i en tilleggsavtale gi Enova ansvaret for etablering av 30 offentlig tilgjengelige fyllestasjoner for hydrogen innen 2027.»
Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.03)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 152 og 155, fra Venstre.

Forslag nr. 152 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre minimum 200 mill. kroner i planmidler til videre planlegging av dobbeltsporet mellom Sandefjord og Larvik.»

Forslag nr. 155 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det årlige tilskuddet til byområdene uten byvekstavtaler videreføres med minst 150 mill. kroner i årlig gjennomsnitt.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 95 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.21)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 147–149 og 154, fra Venstre.

Forslag nr. 147 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i en tilleggsavtale gi Enova ansvaret for etablering av et nasjonalt nettverk av fyllestasjoner med flytende biogass innen 2027.»

Forslag nr. 148 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at vedlikeholdsetterslepet på jernbanen går ned med minst én tredjedel i Nasjonal transportplan-perioden.»

Forslag nr. 149 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilrettelegge for bygging av det planlagte dobbeltsporet Sandnes–Nærbø, og at planlegging av strekningen videre til Egersund fortsetter.»

Forslag nr. 154 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for bistand til planlegging av det nye skinnegående kollektivtilbudet på Nord-Jæren og sørge for at utbygging kan skje i siste del av planperioden.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Venstre ble med 90 mot 11 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.42)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 153, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at T-baneforlengelse til Skårer i Lørenskog blir en del av neste byvekstavtale mellom staten og Osloområdet, og at prosjektet finansieres som et 70/30-prosjekt.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Venstre ble med 83 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.00)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 150 og 151, fra Venstre.

Forslag nr. 150 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for tilbudsforbedring på Jærbanen, ved å legge til rette for økt frekvens mellom Stavanger og Skeiane stasjon så snart som mulig.»

Forslag nr. 151 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre videre planlegging av dobbeltsporet mellom Sandefjord og Larvik.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 139 og 142, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 139 lyder:

«Stortinget overfører ansvaret for strekningen på 100 km fra Vinje til Sogndal på rv.13 fra Nye Veier AS til Statens vegvesen. Statens vegvesen skal prosjektere og planlegge ny Vikafjellstunnel ferdig i første planperiode og oppgradere eksisterende vei på nevnte strekning.»

Forslag nr. 142 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre fortgang i prosessen med Nord-Norge-banen og følge opp KVUen med en KS1 og KS2 i Nasjonal transportplan-perioden.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.39)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 130, 133, 135 og 144, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 130 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et GPS-basert system for veiprisering av tunge kjøretøy basert på den igangsatte utredningen på området. Dette skal brukes aktivt som et virkemiddel for å nå målet om at alle nye lastebiler skal være nullutslippskjøretøy eller gå på biogass i 2030.»

Forslag nr. 133 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle Nye Veier AS og overføre påbegynte prosjekter til Statens vegvesen.»

Forslag nr. 135 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge planene om ny E18 mellom Nesbru og Ramstadsletta.»

Forslag nr. 144 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommuner kan selv fastsette bøtenivå for parkeringsovertredelse slik at man også sikres muligheten for økt bøtenivå for gjentatte overtredelser.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.58)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 127–129, 131, 132, 134, 136–138, 141 og 143, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 127 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bevilge 2 mrd. kr til en fullstendig universell utforming av Oslo Sentralstasjon.»

Forslag nr. 128 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en forutsigbar kompensasjonsordning for fylker som har innført og skal innføre nullutslippsferjer og -hurtigbåter fra 1. januar 2025, basert på en faglig vurdering. Ordningen må også dekke kostnader knyttet til etableringen av nødvendig lade- og fyllinfrastruktur og hensynta ekstrakostnadene i områder med lav befolkningstetthet og svakt nett. Ordningen må ha en varighet på ti år, i tråd med normal lengde på anbudene.»

Forslag nr. 129 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke midlene til formålet kyst tilsvarende Nasjonal transportplan 2022–2033, med 100 mill. kr mer per år i første seksårsperiode og 400 mill. kr mer per år i andre seksårsperiode. Av dette tilføres 100 mill. kr til Kystverket for planlegging og oppstart av nye fiskerihavntiltak i første periode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 131 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innskrenke muligheten til å bygge smal og normal firefeltsvei til veier med ÅDT over 15 000 kjøretøy.»

Forslag nr. 132 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Mantena fortsetter å vedlikeholde togene og togtrafikken på Østlandet i hele Nasjonal transportplan 2025–2036-perioden.»

Forslag nr. 134 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge E39 Ådland–Svegatjørn (Hordfast).»

Forslag nr. 136 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge planene om E39 Ålesund–Molde (Møreaksen).»

Forslag nr. 137 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedskalere planene om E6 nord for Trondheim.»

Forslag nr. 138 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge planene om E18 Retvet–Vinterbro.»

Forslag nr. 141 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette av 250 mill. kr til planlegging og prosjektering av dobbeltspor på Jærbanen (Skeiane–Nærbø) i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 143 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at hurtigbåter som settes inn for å dekke veiløse samfunn i Finnmark, har tillatelser og kapasitet til å frakte både passasjerer og drivstoff, varer, kjøretøy som er nødvendig for å bo og drive næringsvirksomhet der.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.27)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 126 og 140, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 126 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at universell utforming stilles som et absolutt krav i alle anbudsprosesser i transportsektoren.»

Forslag nr. 140 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bevilge tilstrekkelige midler til å halvere dagens barnebillett og studentbillett på tog i hele Nasjonal transportplanperioden.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.48)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 100 og 123, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 100 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at bomtaksten for nullutslippsbiler maksimalt kan settes til 70 pst. av takstene for personbiler med fossilt drivstoff, og sikre at denne regelen beholdes til minst 2030.»

Forslag nr. 123 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for at kommunene kan innføre geografisk begrensede nullutslippssoner.»

Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.09)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 98 og 109, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 98 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette i gang arbeidet med å elektrifisere gjenværende dieselstrekninger på jernbane i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 109 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse planene om E6 mellom Moelv og Øyer over Lågendelta naturreservat.»

Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.29)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 107, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen satse på viltoverganger for jernbane og vei.»

Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.49)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 118, 119 og 124, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 118 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme med en ny utredning av høyhastighetstog i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 119 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede strekningsvise høyhastighetsjernbaner mellom de største byene i Norge, samt mellom Oslo–Gøteborg og Oslo–Stockholm.»

Forslag nr. 124 lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for differensierte takster for nye fossilbiler registrert etter 1. januar 2026.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.11)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 97, 99, 101–104, 106, 108, 110, 113–115, 117, 120 og 122, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 97 lyder:

«Stortinget ber regjeringen revurdere Nasjonal transportplans vurdering av samfunnsøkonomisk lønnsomhet. Nasjonal transportplan skal ikke primært baseres på historiske trender, men heller planlegge for kutt i klimagassutslipp.»

Forslag nr. 99 lyder:

«Stortinget ber regjeringen inkludere elektriske varebiler i den nye nasjonale regelen om at tyngre nullutslippskjøretøy skal ha 100 pst. miljørabatt ved bompaseringer fram til minst 2030.»

Forslag nr. 101 lyder:

«Stortinget setter følgende mål:

- 100 pst. av nye varebiler er elektriske i 2027
- 100 pst. av nye lastebiler bruker nullutslippsteknologi eller biogass i 2030
- Alle nye maskiner på bygge- og anleggsplasser er nullutslipp i 2030
- 70 pst. av nye ikke-veigående maskiner i andre næringer er nullutslipp i 2030
- 75 pst. av langdistansebusser er elektriske i 2030.»

Forslag nr. 102 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om at alle nye varebiler skal være nullutslipp fra 2027.»

Forslag nr. 103 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest innen revidert nasjonalbudsjett for 2025 legges frem, innføre en ordning der bompenger på riks- og fylkesveier i distriktene kan få opptil 30 års nedbetalingstid, der det er lokal tilslutning og ønske om dette.»

Forslag nr. 104 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides tallfestede mål for hver av samferdselsetatene for hvor mye lokal energiproduksjon det skal være på nedbygde arealer og bygninger i forbindelse med samferdselsinfrastruktur, innen 2030.»

Forslag nr. 106 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre krav om «prosjektvask» for vedtatte samferdselsprosjekter som ikke er gjennomført, slik at nedbygging av karbonrike områder og verdifull natur begrenses vesentlig.»

Forslag nr. 108 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å videreutvikle Fagernes som regionsenter for Vald-

res. Fagernes sør–Hande må prioriteres med planleggingsmidler i første periode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 110 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge prosjektet E6 Moelv–Øyer, og arbeide for en løsning for veitraseen som tar hensyn til natur og verneverdier.»

Forslag nr. 113 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at det innhentes data og utvikles indikatorer til å holde løpende oversikt over tilstanden av både riks- og fylkesveinettet. Disse indikatorene skal være operative innen utgangen av 2025. Stortinget ber regjeringen vurdere om indikatorene for løpende oversikt over tilstanden på veinettet skal forvaltes av en uavhengig part som Vegtilsynet.»

Forslag nr. 114 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede, teknisk og økonomisk, å opprette to tog i timen – som stiv rute – mellom Oslo og Kongsberg, på ett spor mellom Mjøndalen og Kongsberg. Utredningen skal også vurdere opprettelsen av en ny stasjon ved Gomsrud – før Kongsberg. Den skal også ta høyde for mulig lokaltog på Randsfjordbanen mellom Hønefoss og Drammen.»

Forslag nr. 115 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nattogtilbud mellom Oslo og København.»

Forslag nr. 117 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremskynde realiseringen av effektpakken for gods Trondheim–Bodø.»

Forslag nr. 120 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fortsette planleggingen av sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen (Genistreken).»

Forslag nr. 122 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre framdrift i oppfølgingen av anbefalingene fra samarbeidsprosjektet mellom Oslo kommune og Statens vegvesen om rv. 4 og påse og sikre finansiering til at Statens vegvesen gjennomfører samarbeidsprosjektets anbefalinger som er markert med prioritert igangsetting, inkludert prinsippavklaring av framtidig funksjon, standard og status for rv. 4 Sinsen–Gorud.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.37)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 94–96, 105, 111, 112, 121 og 125, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Forslag nr. 94 lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre målet om at 30 pst. av alt gods som fraktes på avstander over 300 km, skal overføres fra vei til sjø og bane innen 2030.»

Forslag nr. 95 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en nasjonal plan for godsoverføring fra vei til bane og sjø, som samordner etatene på området, med mål om å overføre alt overførbart gods.»

Forslag nr. 96 lyder:

«Stortinget ber regjeringen intensivere arbeidet med en helhetlig universell utforming av transportsektoren, inkludert plattformer og av- og påstigning på transportmidlet, for å sikre at alle kan benytte seg av offentlig transport, inkludert på jernbanestrekninger, uavhengig av funksjonsevne, og videreføre målet om universell utforming av samferdselssektoren innen 2035.»

Forslag nr. 105 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2025 redegjøre for arbeidet med å utnytte potensialet for lokal energiproduksjon på nedbygde arealer i forbindelse med samferdselsinfrastruktur gjennom krav og mål til samferdselsetatene.»

Forslag nr. 111 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en egen fylkesveiplan for Stortinget.»

Forslag nr. 112 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en fylkesveiplan for Stortinget, med forslag til strukturelle grep som kan sette det offentlige bedre i stand til å ta igjen vedlikeholdsetterslepet på fylkesvei.»

Forslag nr. 121 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skrote planene for tredje rullebane på Oslo lufthavn Gardermoen og andre rullebane på Bergen lufthavn Flesland.»

Forslag nr. 125 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge Bybanen til Åsane inn i Nasjonal transportplan 2025–2036 med oppstart i første seksårsperiode.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 80 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.01)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 162, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forplikte seg til å medvirke til Bybanens forlengelse til Åsane inkludert ny Fløyfjelltunnel i første seksårsperiode, med minst 70 pst. statlig finansiering av bandedelen av prosjektet og at det forhandles om en eventuell bompengandelen for Fløyfjelltunnelen. Stortinget ber regjeringen om at dette primært baserer seg på den gyldige reguleringsplanen, sekundært ber Stortinget om at regjeringen vil bidra til arbeidet med Bybanen og Fløyfjelltunnelen starter i Eidsvåg/Åsane i første seksårsperiode, i påvente av at Bergen kommune ferdigstiller sin tilleggsutredning knyttet til delstrekning 1 i Bergen sentrum.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.22)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 116, fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at togtilbudet på Trønderbanen styrkes, og at rutetilbudet to tog i timen mellom Trondheim og Steinkjer blir en realitet senest i løpet av 2027.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 82 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.13.41)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 32, 36–40, 46, 47, 50, 58, 59, 61, 63, 64, 72–78, 88, 90 og 91, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke rammen for Nasjonal transportplan 2025–2036 med 207 mrd. kroner med følgende fordeling:

Økonomisk ramme	
Statlige midler	1 515 mrd. kroner
Bompenger	0

Reduksjoner i regjeringens forslag:

Innsparinger på jernbaneforvaltning samt investeringer gjennom bruk av konkurranse og Nye Veiers inntreden	-32 mrd. kr
Innsparinger på veiforvaltning samt investeringer gjennom bruk av konkurranse mellom 2 utbyggingsselskap	-58 mrd. kr

*Nye prioriteringer**Vedlikehold:*

Halvering av vedlikeholdsetterslep med følgende fordeling:	
Riksvei	20 mrd. kr
Jernbane	15 mrd. kr
Redusert vedlikeholdsetterslep og utbedringer med følgende fordeling:	
Kystinfrastruktur	1 mrd. kr
Rassikring	10. mrd. kr
Fylkesveipakke	12 mrd. kr
Omdisponering fra fylkesvei til riksvei	4 mrd. kr
Beredskapsutbedringer fylkesvei	2 mrd. kr
Nye programområder:	
Program for tømmertransport	1 mrd. kr
Program for døgnhvileplasser	1 mrd. kr
Nye Investeringer, fordeling transportformer:	
Statens vegvesen (store prosjekter og utbedringsstrekninger)	115 mrd. kr
Nye Veier AS	72 mrd. kr
Veisikkerhet	1 mrd. kr
Kyst	3 mrd. kr
Beredskapsportefølje:	
Beredskapsportefølje	40 mrd. kr (samlet)
Ofofbanen dobbeltspor	20 mrd. kr
Meråkerbanen, utbedring	5 mrd. kr
E14, helhetlig utbygging	12 mrd. kr
E6 Narviktunnelen	1 mrd. kr
Narvik havn:	1 mrd. kr
Stjørdal havn	1 mrd. kr
Bytransport (omdisponering):	
Etablering av et eget program for bytransport, herunder investeringer og drift av kollektivtransport	20 mrd. kr (Omdisponeringer fra Øvrige tilskudd byområder)»

Forslag nr. 36 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvike bompengereordningen.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avslutte arbeidet med modeller for veipricing.»

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en ny fartsgrenstrategi med målsetting om å få samme nivå på fartsgrensene på hovedveinettet som nabolandene våre.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av rv. 36 Skjelsvik–Skyggestein.»

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E134 Saggrenda–Elgsjø i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E39 Volda–Furene i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp og legge godt til rette for det private engasjementet for planlegging og mulig bygging av Borgundfjordtunnelen mellom Ålesund og Sula kommune i Møre og Romsdal.»

Forslag nr. 50 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av ny innfartsvei til Tromsø over Malangen.»

Forslag nr. 58 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E16 Fagernes–Hande.»

Forslag nr. 59 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av rv. 3 Fjell–Opphus/Steinmoen–Motrøa.»

Forslag nr. 61 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Kjøkkøysund bru.»

Forslag nr. 63 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av rv. 204 Halden–Riksgrensen.»

Forslag nr. 64 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av fv. 460 Lindesnes.»

Forslag nr. 72 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Nye Veier AS kan bygge ut prosjektet E18 Bamble–Tvedestrand med helhetlig firefeltsstandard.»

Forslag nr. 73 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Nye Veier AS kan bygge ut prosjektet E39 Mandal–Lyngdal med helhetlig firefeltsstandard.»

Forslag nr. 74 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for utbygging av strekningen E6 Åsen–Steinkjer med helhetlig firefeltsstandard.»

Forslag nr. 75 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tildele prosjektet rv. 4 Oslo–Mjøsbrua til Nye Veier AS sin portefølje. Det skal legges til rette for helhetlig utbygging med firefeltsstandard.»

Forslag nr. 76 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Nye Veier AS kan bygge ut prosjektet E6 Øyer–Dombås som et helhetlig prosjekt med firefeltsstandard.»

Forslag nr. 77 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide Nye Veier AS' prosjekt rv. 25 Hamar–Løten til å inkludere avkjøring rv. 3 ved Kolomoen E6 til påkobling rv. 25 Løten.»

Forslag nr. 78 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere en utvidelse av E136-prosjektet hos Nye Veier AS til å omfatte hele strekningen fra Dombås til Moa.»

Forslag nr. 88 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en gjenåpning av sivil flyplassdrift på Moss Lufthavn Rygge.»

Forslag nr. 90 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å avvikle nullvekstmålet.»

Forslag nr. 91 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle ordningene med byvekstavtaler og bypakker samt avslutte pågående byvekstavtaler og bypakker.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.07)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 33–35, 48, 49, 57, 60, 62, 65, 66, 68, 84, 87 og 89, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for nysalg av bensin- og dieserbiler også etter 2025.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen avvikle krav om og ordninger for utslippsfrie anleggsplasser.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke etableres særnorske krav om elektrifisering av tungbilsektoren.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E6 Nordkjøsbøtn–Hatteng i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av rv. 83 Tjelsundet–Harstad i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 57 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E18 til Larvik Havn.»

Forslag nr. 60 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av kanalbrua i Moss.»

Forslag nr. 62 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Sarpebrua.»

Forslag nr. 65 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Røatunnelen.»

Forslag nr. 66 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av prosjektet E6 Oslo Øst.»

Forslag nr. 68 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere helhetlig utbygging av E14 fra Stjørdal til Riksgrensen.»

Forslag nr. 84 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Alta cruisehavn.»

Forslag nr. 87 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Stjørdal havn.»

Forslag nr. 89 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av flyoppstillingsplass og vendesirkler på Banak lufthavn.»

Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.31)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 45 og 69–71, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere rv. 15 Strynefjellet med arm til Geiranger i Nasjonal transportplans første seksårsperiode med oppstart og gjennomføring i denne delen av planperioden. Arm til Geiranger delfinansieres av staten i prosjektet som er et spleiselag med Møre og Romsdal fylkeskommune. Staten finansierer og gjennomfører planlegging og prosjektering.»

Forslag nr. 69 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere E39 Smiene–Harestad til Nye Veier AS sin portefølje.»

Forslag nr. 70 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere E39 Figgjo–Ålgård til Nye Veier AS sin portefølje.»

Forslag nr. 71 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere E39 Osli–Figgjo til Nye Veier AS sin portefølje.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.14.51)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 79 og 92, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 79 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tildele prosjektet E39 Solevågseidet–Veibust/Blindheim–Moa til Nye Veier AS' portefølje.»

Forslag nr. 92 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nytt program for bytransport som likestiller transportformene og med formål om en enklere og mer effektiv reisehverdag.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.10)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 85, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere igangsetting av mudring av Leirpollen i Tana.»

Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.27)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 81, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at fylkesveier med høyt trafikkgrunnlag eller høy andel næringstrafikk kan omklassifiseres til riksvei.»

Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.15.47)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 44 og 67, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere videre utbygging av rv. 70.»

Forslag nr. 67 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om oppstart av Bakka–Solheim i første seksårsperiode av Nasjonal

transportplan 2025–2036, med oppstart av delprosjektet Bakka–Mo og regulering av hele prosjektet. Det resterende prosjektet skal startes i siste seksårsperiode.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.04)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 41–43, 51–54, 56, 83 og 86, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E45 Eiby.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E6 Alta bru parsell 2.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere E6 Tana bru–Skiippagurra.»

Forslag nr. 51 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Ullsfjordsforbindelsen mellom Tromsø og Nord-Troms.»

Forslag nr. 52 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E6 Fauske–Bognes i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 53 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av rv. 80 Bodø–Fauske 'Fra bru til bru' i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 54 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E10 Fiskebøl–Å i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 56 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at dagens rv. 85 opprettholdes som riksvei.»

Forslag nr. 83 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Sørvær havn.»

Forslag nr. 86 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Narvik havn.»

Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.26)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 80, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fastholde øremerking av statlige midler til fylkesveier.»

Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.16.45)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 55 og 93, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 55 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E6 Sørrelva–Borkamo i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 93 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere bidrag til finansiering av ny T-banetunnel i Oslo som del av program for bytransport.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.04)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 82, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ny teknologi kan tas i bruk for å oppdage om et skred når veien, hindre at biler kjører inn i skredområdet og å detektere om det er biler eller mennesker inne i området, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte senest våren 2025.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 31, fra Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre beredskap for ambulansfly på Haugesund Lufthavn med flere og kompensere flyplassene for kostnadene i den forbindelse.»

Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 80 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.17.42)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 28 og 30, fra Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre oppstart på kolonnekjøring for tungbil over E134 Haukeli førstkommende vinter 2024–2025.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av dobbeltspor på Ofofbanen.»

Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 79 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.01)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 27 og 29, fra Fremskrittspartiet og Venstre.

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av ny kryssløsning for Kopstad Godsterminal ved E18 Vestfold.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere helhetlig utbedring av Meråkerbanen.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 77 mot 24 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.20)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 25, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging fra E18, Batteriveien Arendal.»

Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.18.41)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 26, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av Ballstad fiskerihavn.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 28 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.00)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 22, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre følgende endringer i prosjektporteføljen for Nasjonal transportplan 2025–2036:

Prosjekter som skal prioriteres opp:

- E18 Ramstadsletta–Nesbru
- Ringeriksbanen
- E39 Hordfast
- Vestfoldbanen, dobbeltspor Stokke–Sandefjord
- E39 Vik–Molde
- E10 Nappstraumen–Å
- E18 Retvet–Vinterbro
- E39 Smiene–Harestad
- E134 Dagslett–E18
- Rv. 15 Strynefjellet
- E6 Narviktunnelen
- Rv. 19 Moss.

Prosjekter som ikke er klare og derfor prioriteres ned:

- Østfoldbanen, dobbeltspor Råde–Seut
- E6 Høybukta–Hesseng, Finnmark
- Rv. 4 Grua–Roa, Innlandet
- E16 Nymoene–Eggemoen, Buskerud
- E39 Klakegg–Byrkjelo, Vestland.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 79 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 23 og 24, fra Høyre.

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E39 Vik–Molde i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E39 Smiene–Harestad i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 78 mot 23 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.32)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen årlig rapportere status på vedlikeholdsetterslepet i veisektoren når statsbudsjettet legges frem.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 67 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.19.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen konkretisere mål for automatisert transport for alle transportformer i et kort og lengre perspektiv. Målene skal også ses på tvers av transportformer.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 74 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.12)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen på ny gå gjennom alternative energibærere for de togstrekninger som ennå ikke er elektrifisert, sett i lys av den teknologitvillingen som har skjedd etter at KVV Green la frem sin rapport, med formål om å finne mer opti-

male og kostnadseffektive løsninger for å sikre nullutslipp i transportsektoren. Arbeidet skal også sees i lys av verdikjeder som kan etableres, og næringsutvikling av nye energibærere.»

Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 71 mot 30 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 20, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen melde Norge inn i EUs Unionsdatabase for bærekraftig drivstoff.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 65 mot 36 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.20.50)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest klarlegge rammebetingelsene for drift og innkjøp av ferje- og hurtigbåtsamband som kjøpes inn og administreres av fylkeskommunene, slik at null- og lavutslippsløsninger sikres i kommende anbud.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 13, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for lokalprodusert energi på nedbygde arealer og bygninger i forbindelse med all samferdselsinfrastruktur som vei, bane, flyplass, kaianlegg og parkeringsplasser, og tallfeste et mål for slik produksjon for samferdselssektoren.»

Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 61 mot 40 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.35)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 12 og 14–16, fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.
Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stille krav om nullutslipp på Kystruten innen 2030.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for flere hjertesoner rundt skoler.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gi en underveismelding i forbindelse med statsbudsjettet for 2025, vedrørende status for implementering av Riksrevisjonen sine funn i Dokument 3:10 (2023–2024) Sømløse kollektivreiser og regjeringens arbeid med konklusjonene gitt i rapporten.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme egen sak til Stortinget med forslag til tiltak for å ta igjen etterslepet på fylkesveiene.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.21.58)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 7 og 8, fra Høyre og Fremskrittspartiet.
Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere helhetlig utbygging til firefeltsstandard for prosjektet E18 Oslo–Riksgrensen, herunder delprosjektet Retvet–Vinterbro. Det legges til grunn oppstart i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E134 Dagslett–E18, Vikar i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 67 mot 34 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.15)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 6, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E18 Ramstadsletta–Nesbru. Det legges til grunn oppstart i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 66 mot 35 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.33)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 9 og 10, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E39 Ringvei øst med oppstart i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E39 Hordfast.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 65 mot 36 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.22.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en ekstern evaluering av Nasjonal transportplan som verktøy for å videreutvikle transportsystemet.»

Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.23.10)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 11, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E6 Narviktunnelen.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 54 mot 47 stemmer ikke vedtatt.
(Voteringsutskrift kl. 15.23.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan Avinor kan gis bedre insentiver til å drive mer effektivt og med konkurransedyktige vilkår fremover. Det bør ses på områder hvor tjenester kan konkurranseutsettes. Stortinget ber regjeringen komme tilbake på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 63 mot 38 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.23.47)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde ordningen med ferjeavløsningsmidler, slik at disse kan brukes i kalkyler for riksvei- og fylkesvei i ferjeavløsningsprosjekt.»

Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 60 mot 41 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.09)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at kommersielle aktører innenfor person- og godstransport får tilgang til offentlig eid eller offentlig støttet ladeinfrastruktur på tider av døgnet der det er kapasitet.»

Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 58 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.24.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen prioritere utbygging av E10 Nappstraumen–Å i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.»

Rødt, Venstre og Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble vedtatt med 51 mot 50 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.24.57)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at ladeinfrastrukturen på større ladeanlegg langs riksveiene tilrettelegger for at det er mulig å ivareta døgn- og hviletider uten å måtte bryte disse for å flytte bilen etter endt lading.

II

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan ny teknologi kan tas i bruk for å oppdage om et skred når veien, hindre at biler kjører inn i skredområdet og å detektere om det er biler eller mennesker inne i området, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte senest våren 2025.

III

Stortinget ber regjeringen framskynde rv. 15 Strynefjellet, inkludert arm til Geiranger i Nasjonal transportplan 2025–2036, og sikre oppstart i første seksårsperiode.

IV

Stortinget ber regjeringen ta rv. 19 Moss ut av utviklingsporteføljen og sikre oppstart på prosjektet i planperioden.

V

Stortinget ber regjeringen videreføre Ringeriksbanen og ny E16 Skaret–Hønefoss (FRE16) som et fellesprosjekt for å sikre den økonomiske nytten og bærekraften i prosjektet.

VI

Stortinget ber regjeringen styrke finansieringen til fylkesvei med fokus på trafikkikkerhet, nærings- og beredskapsveier, og videreføre den øremerkede tilskuddsordningen for vedlikehold av fylkesvei.

VII

Stortinget ber regjeringen sikre videre planlegging og oppstart av kapasitetsøkende tiltak for Trønderbanen som muliggjør to tog i timen mellom Trondheim og Steinkjer i løpet av planperioden.

VIII

Stortinget ber regjeringen starte opp prosjektet dobbeltspor Stokke–Torp–Sandefjord på Vestfoldbanen i første seksårsperiode av Nasjonal transportplan 2025–2036.

IX

Stortinget ber regjeringen framskynde det kapasitetssøkende arbeidet på Ofofbanen i Nasjonal transportplan 2025–2036, og sikre oppstart i planperioden.

X

Stortinget ber regjeringen evaluere de nye rutetidene på FOT-rutene og konsekvensene av halv pris på fullprisbillettene, og finne forbedrede løsninger innenfor anbudsperioden.

XI

Stortinget ber regjeringen legge inn det statlige bidraget på 500 mill. kroner til Majorstuen stasjon i Nasjonal transportplan 2025–2036, i første seksårsperiode.

XII

Meld. St. 14 (2023–2024) – Nasjonal transportplan 2025–2036 – vedlegges protokollen.

Presidenten: Det votes over III og V.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.21)

Presidenten: Det votes over I, IV, VI–IX og XI.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 55 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.25.45)

Presidenten: Det votes over II og X.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 195, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak som innpasser de prosjekter det nå er flertallsvedtak for i Stortinget i NTP-porteføljen, senest i forbindelse med RNB 2025.»

Pasientfokus har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Kristelig Folkeparti ble vedtatt med 53 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.26.15)

Presidenten: Det votes over XII.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 8, debattert 19. juni 2024

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Tor André Johnsen, Marius Arion Nilsen og Bård Hoksrud om videreutvikling av veireformen (Innst. 298 S (2023–2024), jf. Dokument 8:104 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra André N. Skjelstad på vegne av Høyre og Venstre
- forslag nr. 3, fra Frank Edvard Sve på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om videreutvikling av veireformen som inneholder følgende momenter:

- a. Statens vegvesen med Vegdirektoratet avvikles og erstattes av et nytt forvaltningsorgan for veisektoren.
- b. Samferdselsdepartementet skal ha et større direkte ansvar for forvaltningen av veisektoren.
- c. Kjøretøytekniske tjenester utføres i større grad i privat sektor for å sikre bedre tilgjengelighet over hele landet.
- d. Tidligere Statens vegvesens utbyggingsdel skal ha samme rammebetingelser som Nye Veier AS.
- e. Nye Veier AS likestilles med det nye forvaltningsorganet for veisaker som premissgiver for utvikling av veisektoren.

- f. Veinormaler og fartsgrensekriterier skal moderniseres slik at de kommer på linje med praksis i Norges naboland.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.03)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Høyre og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 redegjøre nærmere for hvilke konkrete tiltak som vil iverksettes for å tydeliggjøre ansvarsforhold og forbedre samarbeid mellom departement, fylkeskommuner og underliggende etater innen veisektoren.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig revisjon av lov om vegar (veglova) med sikte på å oppdatere loven slik at den i større grad reflekterer samfunnets behov, teknologisk utvikling og øvrige hensyn loven skal ivareta.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Venstre ble med 71 mot 30 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:104 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Edvard Sve, Morten Stordalen, Tor André Johnsen, Marius Arion Nilsen og Bård Hoksrud om videreutvikling av veireformen – vedtas ikke.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 60 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.27.57)

Presidenten: Stortinget går da til votering over sakene nr. 1–12 på dagens kart.

Votering i sakene nr. 1–6, debattert 20. juni 2024

Presidenten: Sakene nr. 1–6 er andre gangs behandling av lover og gjelder lovvedtakene 97 til og med 102.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed godkjent ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 7, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra Stortingets presidentskap om godtgjørelse for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer (Innst. 451 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1–6, fra femte visepresident Ingrid Fiskaa
- forslagene nr. 7–11, fra Marie Sneve Martinussen på vegne av Rødt

Det voteres over forslag nr. 1, fra femte visepresident Ingrid Fiskaa. Forslaget lyder:

«Stortingets godtgjeringsutval vert avvikla, slik at årleg justering av stortingsrepresentantane, regjeringsmedlemmene og statsministeren sine godtgjeringsar vert gjort av presidentskapet direkte.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra femte visepresident Ingrid Fiskaa ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.28.55)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at følgende godtgjørelser fastsettes med virkning fra 1. mai 2024:

Stortingsrepresentanter: 911 880 kr per år

Regjeringsmedlemmer: 1 139 850 kr per år

Statsminister: 1 595 790 kr per år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 94 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.11)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet fremme forslag hvor godtgjørelsene for stortingsrepresentanter reduseres til maksimalt medianinntekt ganger 1,5 og deretter justeres årlig med et kronebeløp tilsvarende utviklingen i medianinntekt foregående år. Godtgjørelsen for statsråder og statsminister fastsettes til 1,25 og 1,75 ganger godtgjørelsen for stortingsrepresentanter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 96 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.26)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra femte visepresident Ingrid Fiskaa. Forslaget lyder:

«Stortinget ber presidentskapet utarbeida forslag til retningslinjer som sikrar at det vert mindre forskjellar mellom det generelle lønnsnivået i Norge og godtgjeringane for stortingsrepresentantar, regjeringsmedlemmer og statsminister.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra femte visepresident Ingrid Fiskaa ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.29.44)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2–4, fra femte visepresident Ingrid Fiskaa.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet fremma forslag om å endra stortingsgodtgjeringslova slik at det vert sett ei absolutt grense for godtgjeringa for stortingsrepresentantane til under 91-prosentpersentilen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet fremma forslag om at det vert sett ei grense som sikrar at den maksimale årlege auken i godtgjeringa til stortingsrepresentantane er eit kronetillegg som svarer til det ein arbeidstakar med gjennomsnittsløn fekk året før.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber presidentskapet fremma forslag om at regjeringsmedlemmer og statsminister får eit tak på godtgjeringa på høvesvis 1,4 og 1,75 gonger stortingsgodtgjeringa.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Rødt har varslet subsidiær støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra femte visepresident Ingrid Fiskaa ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.09)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra femte visepresident Ingrid Fiskaa. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at desse godtgjeringane vert fastsett med verknad frå 1. mai 2024:

Stortingsrepresentanter	993 840 kr per år
Regjeringsmedlemmer	1 391 376 kr per år
Statsminister	1 739 220 kr per år

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra femte visepresident Ingrid Fiskaa ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.30)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at følgende godtgjørelser fastsettes med virkning fra 1. mai 2024:

Stortingsrepresentanter:	1 136 754 kr per år
Regjeringsmedlemmer:	1 622 380 kr per år
Statsminister:	1 997 014 kr per år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 94 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.30.48)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 10, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at følgende godtgjørelser fastsettes med virkning fra 1. mai 2024:

Stortingsrepresentanter:	1 137 913 kr per år
Regjeringsmedlemmer:	1 624 033 kr per år
Statsminister:	1 999 049 kr per år.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 94 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.04)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 11, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget fryser godtgjørelsene på dagens nivå inntil videre.»

Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.22)

Presidentskapet hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i at følgende godtgjørelser fastsettes med virkning fra 1. mai 2024:

Storingsrepresentanter	1 171 000 kr per år
Statsminister	2 057 177 kr per år
Regjeringsmedlemmer	1 671 256 kr per år

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Presidentskapets innstilling ble vedtatt med 86 mot 14 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.31.47)

Votering i sak nr. 8, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2024 under Helse- og omsorgsdepartementet (som følge av endra takstar for leger, psykologer og fysioterapeuter) (Innst. 443 S (2023–2024), jf. Prop. 109 S (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet får fullmakt til å gjøre endringer i løyvingane til dei regionale helseforetak, kommunane og trygderefusjonane for legehjelp, psykologhjelp og fysioterapi. Endringane vil bli gjort på bakgrunn av forhandlingane med Den norske legeförening og Norsk Psykologforening og Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Manuellterapeutforening og Privatpraktiserende Fysioterapeuters Forbund.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 9, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Regulering av pensjonar i 2024 og inntektstilhøve for pensjonistar (Innst. 441 S (2023–2024), jf. Meld. St. 28 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Dagfinn Henrik Olsen på vegne av Fremskrittspartiet og Rødt
- forslagene nr. 4–8, fra Freddy André Øvstegård på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt

Det voterer over forslagene nr. 6 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en ordning med seniorpolitiske tiltak som skal forhandles mellom pensjonistenes organisasjoner og regjeringen.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2025 med en varig økning av minstesatsene på uføretrygd og arbeidsavklaringspenger med 0,05 G.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 88 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.32.41)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 4, 5 og 8, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning der det bevilges et kronetillegg til pensjonister og uføre med lav inntekt for å jevne ut økte inntektsforskjeller. For alderspensjonister bør økningen være slik at den sikrer alle et minimum på to tredeler av oppreguleringen for personer med lavlønns tillegg i frontfagsoppjøret. For uføretrygdede bør økningen være slik at den sikrer alle minst tilsvarende lavtlønnsprofilen i frontfaget.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette en plan for årlig opptrapping av minstepensjon og garantipensjon for enslige opp mot EUs fattigdomsgrense (EU60), hvor første steg i opptrappingsplanen gjennomføres i statsbudsjettet for 2025 med en økning på 10 000 kr.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med evalueringen av den økonomiske sosialhjelpen fastsette en ny norm i tråd med SIFOs referansebudsjett.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 86 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.00)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at gjenlevendetillegget reguleres på lik linje med resten av pensjonen og at dette gjennomføres i forbindelse med statsbudsjettet for 2025.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 75 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.19)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2025 gjennomføre Stortingets tidligere vedtak om at organisasjonene i forbindelse med de årlige trygdeoppgjørene skal kunne forhandle om andre spørsmål av betydning for pensjonistene.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en plan for årlig opptrapping av minste pensjonsnivå opp mot EUs fattigdomsgrense (EU60), hvor første steg i opptrappingsplanen gjennomføres i statsbudsjettet for 2025.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 75 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.39)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 28 (2023–2024) – Regulering av pensjonar i 2024 og inntektstilhøve for pensjonistar – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 10, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anna Molberg, Henrik Asheim, Linda Hofstad Helleland, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å sikre ansatte i eget selskap muligheten til å selge sine tjenester gjennom innleie (Innst. 449 S (2023–2024), jf. Dokument 8:154 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Anna Molberg satt fram et forslag på vegne av Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at enkeltpersonforetak og aksjeselskap med eier som eneste ansatt godkjennes som bemanningsforetak.»

Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 60 mot 41 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.21)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen vurdere et avgrenset unntak fra arbeidsmiljøloven slik at selvstendige IT-rådgivere og konsulenter med spesialkompetanse fortsatt skal kunne levere arbeid og oppdrag.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 97 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.58)

Votering i sak nr. 11, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Dagfinn Henrik Olsen, Gisle Meininger Saudland, Frank Edvard Sve, Erlend Wiborg og Silje Hjemdal om en rask etablering av en kompensasjonsordning for oljearbeidere fra pionertiden (Innst. 444 S (2023–2024), jf. Dokument 8:161 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Gisle Meininger Saudland satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2025, følge opp konklusjonene fra NOU 2022:19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning, slik at den anbefalte kompensasjonsordningen for dem som ble utsatt for kjemikalier i oljeindustriens tidlige periode, kan etableres.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Rødt ble med 78 mot 23 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.34)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Stortinget ber regjeringen, i lys av kunnskapen fra NOU 2022:19 Oljepionerene – en kompensasjonsordning, følge opp arbeidet med oljepionerene og komme raskt tilbake til Stortinget på egnet vis.

Presidenten: Samtlige partier har nå varslet støtte til innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 12, debattert 20. juni 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Sivert Bjørnstad, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om å ivareta nasjonal sikkerhet på den norske handelsflåten (Innst. 446 S (2023–2024), jf. Dokument 8:164 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Olve Grotle på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslagene nr. 2–4, fra Christian Tybring-Gjedde på vegne av Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
 - forslag nr. 5, fra Olve Grotle på vegne av Høyre
- Det votes over forslagene nr. 2–4, fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse muligheten til å gi dispensasjon fra nasjonalitetskravet for kapteiner på skip i NIS-registeret fra land som utgjør en stor sikkerhetsrisiko for Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle tilatelser og ordninger for personer fra land som utgjør en stor sikkerhetsrisiko for Norge, i alle sektorer, med mål om å tette sårbarheter.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen stanse utstedelser av farledsbevis til statsborgere av land som utgjør en stor sikkerhetsrisiko for Norge.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 79 mot 22 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.36.44)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en revidering av forskrift om kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk, med hensyn til nåværende sikkerhetspolitiske omstendigheter.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 58 mot 43 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.06)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarlig komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en vurdering av gjeldende ordning for utstedelse av sertifikater

for utenlandske sjøfolk. Vurderingen bør blant annet inneholde en gjennomgang av risikobildet, dispensasjonspraksisen og konsekvenser ved eventuelle endringer.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

Fremskrittspartiet og Venstre har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Voteringstavlene viste at 86 representanter hadde stemt for forslaget fra Høyre og 12 representanter hadde stemt mot.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.39)

Presidenten: Flere har stemt feil, så vi tar voteringen på nytt.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble vedtatt med 97 mot 4 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.38.12)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:164 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Sivert Bjørnstad, Erlend Wiborg og Christian Tybring-Gjedde om å ivareta nasjonal sikkerhet på den norske handelsflåten – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 79 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.38.49)

Presidenten [15:38:56]: Stortinget går da tilbake til behandling av dagens kart.

Sak nr. 14 [15:39:00]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Rapport fra Utvalget til å utrede prosedyren for grunnlovsendringer (Innst. 445 S (2023–2024), jf. Dokument 18 (2023–2024))

Presidenten [15:39:17]: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, men de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Peter Frølich (H) [15:39:50] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg vil starte denne debatten med å takke Dag Terje Andersen og det utvalget han ledet, som jobbet med en problemstilling som har vært et paradoks i ganske lang tid. Det er at av alle de forslagene vi behandler i denne sal, er grunnlovsforslag blant dem som er aller dårligst utredet, og som har tynnest forarbeid. Jeg sa tidligere i et intervju i dag at en veistubb i Verdal er stort sett bedre utredet enn noen av de viktigste bestemmelsene vi diskuterer i Norge. Slik kan det ikke være lenger, og slik vil det ikke være lenger.

Utvalget hadde mange gode forslag til hvordan vi kunne behandle grunnlovsforslag bedre. De får ikke gjennomslag for alt. Komiteen har satt seg ned veldig konstruktivt, synes jeg, og diskutert grundig gjennom de ulike elementene. Noe er valgt bort, veldig mye er ivare tatt, og alt i alt kommer vi ut av dette med et nytt system som vil gi betraktelig bedre behandling av grunnlovsforslag i framtiden.

Vi har lagd et detaljert opplegg i innstillingen. For de spesielt interesserte har vi gått punktvis gjennom og skissert hvordan dette skal gjøres. Det vil kreve endringer i forretningsordenen, så det må gjøres et arbeid fra presidentskapets side i utformingen av forretningsordenen. Det må også leveres et nytt grunnlovsforslag som endrer tidspunktet for frist for framsettelse av grunnlovsforslag. På den andre siden får vi da et nytt system som gir bedre og grundigere forarbeid, flere høringer enn det vi har hatt tidligere, men kanskje viktigst av alt en bedre oversikt for velgerne, som nå kan se klart og tydelig hvordan partiene stiller seg til de ulike forslagene, ved at vi har en votering før valg som innstiller til neste storting å ta en endelig avgjørelse og foreta en endelig votering.

Jeg har lyst til å si at det var viktig, i alle fall for det store flertallet i kontrollkomiteen, å bevare hver enkelt representants mulighet til å fremme grunnlovsforslag – det er en rett man har som representant – men også å la forslagene ligge over valget, slik at velgerne faktisk kan ta stilling til forslagene, påvirke sammensetningen av Stortinget og eventuelt gi tilstrekkelig flertall for forslaget, selv om det skulle ha minimal støtte i første periode. Det prinsippet slår vi ring om, det ivaretas. Det blir dermed ikke noe av den silingen som er foreslått av utvalget. Det er en fair og interessant prinsipiell diskusjon. Det finnes argumenter for siling, og det finnes gode argumenter mot siling – det er slik det ligger an.

Det viktigste av alt når dette nå er ferdigbehandlet, er at en enstemmig komité og, jeg tror, et samlet storting er enige om at denne rutinen som vi nå sikter oss inn på, blir et stort steg framover og en klar forbedring av måten vi behandler grunnlovssaker på.

Frode Jacobsen (A) [15:44:20]: Siden dette er min første periode på Stortinget, anser jeg meg fortsatt som ganske ny her. Jeg har heller ikke rukket å være med på alle faser i behandlingen av grunnlovsforslag. Det jeg har sett, og det jeg har lært og vært med på, gir meg i hvert fall grunnlag for å mene noe om prosedyren for grunnlovsbehandling.

Det jeg har sett, viser med tydelighet at presidentskapet gjorde noe klokt da det i oktober 2022 ble satt ned et utvalg som skulle se på alle forhold knyttet til framsettelsen og behandlingen av forslag til endringer i Grunnloven. Her må det være rom for endringer og forbedringer, og det har vært utgangspunktet for Arbeiderpartiets behandling av innstillingen fra utvalget og utgangspunktet for denne saken.

Vi bør få på plass en bedre prosess og bedre prosedyrer for hvordan Stortinget behandler og jobber med grunnlovsforslag. Det er viktig at en ny prosedyre sikrer grundigere og bedre behandling av forslagene. Det er nødvendig å sikre en bedre utredning og høringsprosess, særlig for grunnlovsforslag som kan få tilstrekkelig flertall. Det bør også være mulig å sikre en prosedyre der partiene her på Stortinget kan jobbe sammen og finne fram til mer samlende løsninger før forslagene behandles endelig første gang.

Arbeiderpartiet synes utvalget som har jobbet med dette, har gjort en god jobb. Forslagene til utvalget er godt utredet og godt begrunnet. Utvalget har hatt en bred politisk sammensetning, samtidig som relevant akademisk ekspertise har deltatt i arbeidet. Derfor støtter Arbeiderpartiet forslagene fra utvalget. Vi tror de forslagene som ligger i innstillingen, vil sikre en bedre, grundigere og mer demokratisk prosess.

Fortsatt vil alle 169 representanter her i Stortinget kunne fremme akkurat de forslagene til endringer i vår grunnlov de måtte ønske. Demokratiet ivaretas på en god måte. Når partiene må ta stilling til og mene noe om grunnlovsforslagene når de behandles første gang av det Stortinget forslaget er levert inn av, blir det også mer demokratisk. Når alle grunnlovsforslag skal ligge over et valg, er det nemlig en styrke ved forslaget til endringer at velgerne i valg skal kunne vite hvordan partiene forholder seg til de framsatte grunnlovsforslagene når de går til stemmeurnene.

Det kan bidra til litt forvirring når representanter fra ulike partier fremmer forslag til endringer i Grunnloven, selv om partiet de representerer, stemmer mot forslaget.

Den nye prosedyren bidrar til mer åpenhet og klarhet rundt dette, selv om et nytt storting og en ny behandling selvsagt kan endre på det meste etter et valg.

Det er ikke flertall for utvalgets forslag og dermed heller ikke for Arbeiderpartiets opplegg. Men det er viktig å få til endringer og forbedringer. Derfor vil Arbeiderpartiet støtte resten av komiteen og bidra til flertall for de justeringer som skjer, når forslag til grunnlovsendringer og endring i forretningsordenen kommer til behandling på et senere tidspunkt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:47:26]: På vegne av Senterpartiet var jeg medlem i utvalget som utredet prosedyren for grunnlovsendringene. Det overordnede formålet med utvalgets arbeid var å sikre kunngjøring og offentlig debatt om grunnlovsforslag og nødvendig utredning og grundig saksforberedelse før forslagene ble tatt opp til endelig votering i Stortinget.

Senterpartiets formål var at partiene måtte synliggjøre sitt standpunkt før et stortingsvalg – et stortingsvalg som velger nettopp de representantene som skal fatte eventuelle grunnlovsendringer.

Et samlet utvalg anbefalte at det måtte innføres en behandling i to trinn, med to separate avstemninger i påfølgende stortingsperioder. Dette støttes i komitéinnstillinga.

Et viktig prinsipp er at dagens forslagsrett for stortingsrepresentanter og for statsråder på vegne av regjeringa må beholdes. Derfor utgjorde jeg et mindretall i utvalget som mente at flertallets forslag om at én tredjedel av Stortingets medlemmer gjennom en avstemning før valget kunne forhindre grunnlovsforslag å bli behandlet etter valget, ville svekke forslagsretten. Jeg mente at terskelen skulle være lavere, og foreslo én fjerdedel.

En viktig side ved prosedyren for grunnlovsforslag er at velgerne i valg skal kunne påvirke Stortingets sammensetning. Kandidatene må fortelle hva deres parti og en sjøl mener om forslagene til grunnlovsendringer. Når flertallet i komiteen ikke ønsker at noen forslag skal kunne stoppes av en votering i Stortinget før valget, har flertallet fulgt opp mitt prinsipielle syn i utvalget.

Komiteflertallet ønsker ikke en indirekte svekkelse av forslagsretten og fastholder at alle framlagte forslag til endringer av Grunnloven skal bli behandlet i den påfølgende valgperioden.

Et annet viktig poeng er at voteringen Stortinget gjør over grunnlovsforslag før valget, ikke omtales i grunnlovsteksten som et vedtak. Utvalgets flertallsforslag la opp til en begrepsbruk som rokker ved Grunnlovens grunnleggende premisser om at Stortinget fatter vedtak gjennom flertallsvotering. Det er viktig at kontroll- og konstitusjonskomiteens flertall omtaler dette som en «votering» og ikke som «vedtak».

Komiteen har lagt opp til gode prosedyrer i kontroll- og konstitusjonskomiteen, slik at det vil bli en fast prosedyre med høringer av forslag som har en reell mulighet til å bli vedtatt. Det er særlig viktig å få belyst sammenhengen mellom grunnlovsforslaget og annet lovverk og konsekvensene grunnlovsforslaget har for gjeldende rett. Det siste har vært en stor svakhet ved grunnlovsforslagene og har medvirket til at en har fått uklarehet og usikkerhet om hvordan grunnlovsforslagene som blir vedtatt, skal tolkes i forhold til annen rett.

Til sammen vil komitéflertallets forslag bidra til å sikre en grundig prosess, med bedre utredning og mer gjennomtenkte endringer av Grunnloven, uten å rokke ved den enkelte representants rett til å fremme grunnlovsforslag.

Når det senere fremmes forslag om en grunnlovsendring basert på flertallets innstilling, blir det viktig å endre minst mulig i sjøve grunnlovsteksten. Grunnloven § 121 må bare endres slik at det framgår at grunnlovsforslaget skal framsettes på det første eller annet storting etter et nytt valg og kunngjøres ved trykken i det tredje storting.

Endringene i prosedyren for grunnlovsendringer kan i hovedsak gjennomføres gjennom endringer i Stortingets forretningsorden.

Seher Aydar (R) [15:51:32]: Under behandlingen av denne saken tenkte vi hele tiden på hva som bidrar til best mulig prosess, basert på prinsipper om demokrati og tilgjengelighet. Derfor har det hele tiden vært viktig for oss at alle grunnlovsforslag som blir framsatt, skal behandles. Det er helt vesentlig for forslagsretten. Derfor er det bra at forslag om såkalt siling av forslag fra et storting til et annet ikke får flertall. Det er et viktig prinsipp at et storting ikke skal avgjøre hvilke saker det neste stortinget skal behandle. Det kan også være av allmenn interesse og en fordel at to storting behandler de samme forslagene – det vil tiden vise.

Saksordføreren redegjorde for det det var enighet om i komiteen, så jeg skal ikke bruke mer tid på det. Vi mener at alle grunnlovsforslag skal sendes ut på høring. Flertallet i komiteen ønsker derimot at kun grunnlovsforslag med støtte fra én tredjedel av komiteen blir sendt til skriftlig høring, og at det for alle forslag som sendes til skriftlig høring, skal gjennomføres en muntlig høring.

Jeg er litt bekymret for at en slik praksis kan heve terskelen for at forslag i det hele tatt blir sendt ut til skriftlig høring. Grunnen til det er at hvis et forslag blir sendt ut på skriftlig høring, skal det også automatisk bli gjennomført muntlig høring. Det er nemlig forskjell på skriftlig og muntlig høring. En muntlig høring krever mer ressurser, med tanke på både planlegging og gjen-

nomføring. Derfor ville det vært naturlig med ulike terskler for skriftlig og muntlig høring. I tillegg vil ikke alle forslag som får mulighet til å få skriftlige innspill, være forslag som folk ønsker å komme med skriftlige innspill til. Men muligheten bør være der, og det er spesielt viktig når det gjelder grunnlovsforslag. Derfor foreslo vi og andre partier i komiteen: «Alle grunnlovsforslag sendes ut til skriftlig høring» og «Det gjennomføres muntlig høring i komiteen i de grunnlovssaker som får støtte fra en tredjedel av komiteens medlemmer».

For oss er det viktig at det er mulig for eksterne å sende skriftlige innspill til alle grunnlovsforslag som blir fremmet på Stortinget, ikke kun forslag som muligens får flertall akkurat når de blir behandlet. Erfaringen er at det kan gå flere runder, og det er nyttig at grunnlovsforslag blir behandlet på en måte som gjør at befolkningen, organisasjoner og andre aktører får mulighet til å komme med innspill der de selv ser det som nødvendig.

Lan Marie Nguyen Berg (MDG) [15:54:25]: Jeg vil starte med å takke utvalget for et godt arbeid og komiteen for måten denne saken har blitt behandlet på. Særlig saksordføreren fortjener honnør for en ryddig prosess hvor innspill har blitt tatt på alvor.

Utvalget hadde som intensjon at en ny grunnlovsprosedyre skulle bidra til mer gjennomarbeidede forslag, med grundigere forarbeider og klarere politiske føringer som velgerne kan forholde seg til. Det er en god intensjon, og en totrinnsbehandling hvor det kreves to voteringer i Stortinget for å kunne vedta grunnlovsendringer, mener jeg er både viktig og riktig.

Der det derimot skurret for meg, var i forbindelse med utvalgets opprinnelige forslag, som la opp til en prosess hvor en tredjedel av Stortinget skulle vedta om et endringsforslag skulle tas til behandling igjen etter neste valg. En slik behandling ville ikke tatt tilstrekkelig hensyn til mindretallsvernet. Det ville derimot ført til en slags siling som ville skapt A-forslag og B-forslag. Først og fremst ville en slik siling hevet terskelen for at forslag ble grundig behandlet. Mindretallsvernet er et viktig demokratisk prinsipp som sikrer et sunt meningsmangfold. Jeg er glad for at vi lever i et land som er rigget for at et stort meningsmangfold blir hørt og tatt på alvor. Derfor er det riktig at komiteen har gått bort fra den modellen.

Det samme prinsippet gjelder også for hvilke forslag som skal ut på høring. Derfor har vi, sammen med SV og Rødt, foreslått at alle grunnlovsforslag sendes ut til skriftlig høring, og at det gjennomføres muntlig høring i komiteen i de grunnlovssakene som får støtte fra en tredjedel av komiteens medlemmer. Det ville vært den sikreste og grundigste måten å behandle forslag til vårt viktigste demokratiske dokument på.

Presidenten [15:56:20]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

Sak nr. 15 [15:56:35]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Utbetaling av nye løningar for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet 2024 m.m. (Innst. 442 S (2023–2024), jf. Prop. 108 S (2023–2024))

Presidenten [15:56:45]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Greni (Sp) [15:57:07]: Jeg er vikar for saksordføreren, og på vegne av saksordføreren og komitélederen vil jeg takke for samarbeidet i denne saken.

I perioden 22. april–30. april i år forhandlet hovedsammenslutningene Akademikerne, LO Stat, Unio og YS Stat om nye hovedtariffavtaler i staten for perioden 1. mai 2024 til 30. april 2026. Forhandlingene endte med mekling, som ble avsluttet 15. og 16. mai i samsvar med tjenestetvistloven § 17.

Akademikerne og Unio tok medlemmene ut i streik etter at det 24. mai ble klart at det ikke var grunnlag for å fremme et meklingsforslag. Samtidig ble staten ved Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet enige med LO Stat og YS Stat om nye tariffavtaler. Tilrådinga fra meklingsresultatet ble sendt til avstemning. Akademikerne og Unio varslet en opptrapping av streiken fra 3. og 4. juni, og regjeringen vedtok 2. juni å fremme forslag til lov om tvungen lønnsnemnd, og at tvisten mellom Akademikerne og staten ved Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet skal avgjøres i Rikslønnsnemnda. Streiken ble avsluttet samme dag.

Regjeringen vedtok 5. juni samme vedtak for tvisten mellom Unio og staten.

Komiteens tilråding i saken er fra en samlet komité, om at

- Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med hovedtariffoppgjøret i staten 2024 inn for Rikslønnsnemnda
- Stortinget samtykker i at medlemmene av Akademikerne og Unio får utbetalt lønn i samsvar med beslutningen til Rikslønnsnemnda
- Stortinget samtykker i at medlemmer av LO Stat og YS får utbetalt lønn i samsvar med møteboka til Riksmekleren, datert 24. mai 2024, gitt at de i

avstemningen i disse arbeidstakerorganisasjonene får ja

- dersom avstemningen resulterer i nei, samtykker Stortinget i at tvister mellom staten og LO Stat eller YS Stat avgjøres i Rikslønnsnemnda, og at medlemmene får utbetalt lønn i samsvar med avgjørelsen til Rikslønnsnemnda

Det har i etterkant av at innstillingen ble lagt fram, blitt kjent at flertallet av medlemmene i LO Stat stemte nei til årets resultat av lønnsoppgjøret. YS Stat har sagt ja til lønnsoppgjøret.

Avslutningsvis vil jeg trekke fram at en samlet komité i innstillingen uttrykker tillit til lønnsnemndssystemet som en viktig del av den norske lønnsdannelsen, og at eventuelle endringer i sammensetning eller oppgaver må gjøres uavhengig av konkrete konflikter og i samsvar med alle arbeidslivets parter.

Anne Kristine Linnestad (H) [16:00:15]: Denne proposisjonen handler om utbetaling av lønn. Selve lønnsnemndsaken ble debattert tidligere denne uken.

La meg allikevel si at denne saken er knyttet til forhandlingene mellom staten ved Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og hovedsammenslutningene Akademikerne, LO Stat, Unio og YS Stat om nye hovedtariffavtaler i staten for perioden 1. mai 2024–30. april 2026. I 2016 fikk Akademikerne gjennomslag for sin egen tariffavtale, og i 2022, under dagens regjering, ble det opprettet en egen likelydende avtale med både Unio og Akademikerne.

Høyre mener det har fungert godt med to tariffavtaler i staten. Det har vært et viktig verktøy for å rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft i offentlig sektor, og muligheten til lokale oppgjør har vært et viktig verktøy for å bidra til dette. Konfliktene som resulterte i streik i denne saken, baserer seg som kjent på uenighet om Unio og Akademikerne skal få beholde sin egen tariffavtale eller ikke. Høyre mener at et viktig bidrag til denne konflikten er at Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne i 2022 vedtok å starte et arbeid for å oppnå likelydende hovedtariffavtaler til hovedoppgjøret i 2024. Dette er etter vår mening en politisering av trepartssamarbeidet og har bidratt til å øke konfliktnivået i lønnsoppgjøret.

Denne streiken ble, som kjent, avsluttet etter at arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna grep inn med tvungen lønnsnemnd og sa at tvistene skulle avgjøres i Rikslønnsnemnda. Høyre har registrert at Unio gjennom media har ytret ønske om at Stortinget skal ta grep og sørge for en endret sammensetning av Rikslønnsnemnda når avgjørelsen om Unio og Akademikerne hovedtariffavtale skal fattes. Høyre har tillit til det nors-

ke forhandlingssystemet og prosessen Rikslønnsnemnda fører i slike saker.

Rikslønnsnemnda spiller en sentral rolle i det norske tariffsystemet, og vi mener derfor det ville være svært skadelig om Stortinget skulle gjøre endringer eller utskiftninger midt i en pågående arbeidskonflikt. Skal det gjøres endringer i sammensetning eller oppgaver, må det gjøres i samråd med alle partene og utenom pågående saker i nemnda. Denne proposisjonen handler, som sagt, om utbetaling av lønn, og Høyre støtter innholdet i proposisjonen.

Statsråd Karianne O. Tung [16:02:59]: Statens mål i dette lønnsoppgjøret er likelydende hovedtariffavtaler, et oppgjør innenfor en ansvarlig økonomi i tråd med frontfaget, og å sørge for kontroll med lønnsutviklingen i staten. Jeg får meldinger om at ulike avtaler fører til lønnsforskjeller som kun er avhengig av hvilken fagforening du er medlem av. En slik utvikling kan ikke jeg forsvare. Staten har derfor i dette lønnsoppgjøret lagt fram et likt tilbud til alle de fire hovedsammenslutningene. Dessverre ble vi ikke enige med Akademikerne og Unio, og vi fikk en konflikt i staten for første gang siden 2012.

Denne uken kom resultatet av uravstemningen som viser at LO Stat sa nei og forkastet forhandlingsresultatet mellom staten og LO Stat. Nå har vi sammen bedt Rikslønnsnemnda om å løse tvisten. YS Stat stemte ja, og jeg er glad for at vi nå har en avtale med dem. Tilbudet som staten har lagt på bordet til alle hovedsammenslutningene i dette oppjøret, er et godt kompromiss som vil ivareta hovedsammenslutningenes ulike interesser, de statlige virksomhetenes behov samt sikre alle ansatte en lønnsutvikling.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at konflikten med Akademikerne og

Unio skyldes at regjeringen vil frata Akademikerne og Unio muligheten til å ha sin egen tariffavtale. Det stemmer ikke. Staten inngår fire hovedtariffavtaler, én med hver av hovedsammenslutningene, og disse reforhandles annethvert år.

I mediene har jeg også sett påstander om at det ikke er ført reelle forhandlinger i årets lønnsoppgjør. La meg være helt tydelig: Staten har forhandlet og har også beveget seg underveis i forhandlingene. Så er det sånn at partene har ulike posisjoner, og man blir ikke alltid enige. Jeg respekterer retten til arbeidskamp og forholder meg til at Rikslønnsnemnda nå skal løse tvistene. Resultatet som nemnda kommer fram til, må alle partene respektere.

Lønnsoppgjørene i Norge er basert på frontfagmodellen. Frontfagmodellen bidrar til å sikre vår konkurransevne og gir et godt grunnlag for å sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet. Årslønnsøkningen i frontfaget er i år anslått til 5,2 pst. Statens tilbud var i tråd med dette. Inntil avgjørelsene i Rikslønnsnemnda foreligger, er lønnsoppgjøret ikke avsluttet, og iverksettelsen av lønnsoppgjøret må derfor vente.

Jeg er ellers veldig glad for at komiteen støtter forslagene som regjeringen har lagt fram.

Presidenten [16:05:37]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 15.

Sak nr. 16 [16:05:46]

Referat

Presidenten [16:05:04]: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdig debattert.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.06.

